אשיחה נחקין

שיחות מפי

הרב **אורן נזרית** שליט"א

פרשת
וישלח

אשיחה בחקיך

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיך (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

פרשת וישלח

תוכן העניינים

"מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו"..... ג
אַלְמָנָה הַמִּתְקַשֶּׁטֶת בְּנוֹצוֹת זָרִים..... ד
"בְּתַלְמִיד חָכָם נִדְמֶה לוֹ"..... ד
הִתְרַחֲקוּת מִסְּבִיבָה 'פּוֹשֶׁרֶת'..... ה
הִתְעַנֵּה עַל גּוֹרַל יַלְדֵּךְ!..... ה
זְהִירוּת רַבָּה מִן הַמְקַלְקְלִים!..... ו
'יִשְׂמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה'..... ו
הוֹרִים יְקָרִים! שִׁמְרוּ עַל יַלְדֵיכֶם...!..... ז
יָמוּת זַבַּאי וְאַל יָמוּת חַיָּב..... ז
הַסַּכָּנָה הָאֲיֻמָּה שֶׁבְּ'חֶסֶד לְאֻמִּים'..... ח
מַהוּ הַגּוֹרֵם לְהִתְגַּבְּרוּת הָאַנְטִישֶׁמִיּוּת?..... ט
מָשָׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְהָרוּחַ..... י
חוֹבַת הַהִתְבַּדְּלוּת מֵעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ..... י
חֲשָׁשׁוֹ שֶׁל הָרַב מִבְּרִיסְק זַצ"ל..... יב
הַנִּסּוּי הַמְאַלֵּף וְהַמַּפְתִּיעַ..... יד
"טְהוֹרִים יִרָּשׁוּהָ"..... טו
הַתְאָמַת סְבִיבָה נְכוֹנָה לְכָל יָחִיד וְיָחִיד..... טז
תַּפְקִיד הַסְּבִיבָה - לְשַׁמֵּר אֶת הָאָדָם בְּרִגְעֵי חֻלְשָׁה..... טז
תַּפְקִיד הַסְּבִיבָה - לְהַקְנוֹת גְּבוּלוֹת..... יז
סְבִיבָה טוֹבָה - שׁוֹלֶלֶת מֵהָאָדָם אֶת הַבְּחִירָה לַחֲטֹא..... יז
הַנְהָגָתוֹ הָאַחֲרָאִית שֶׁל נָזִיר דְּרוֹמִי..... יח
הַשִּׁיטָה הַנְּכוֹנָה לְצַלֵּחַ אֶת הַנִּסְיוֹנוֹת..... יח
סְבִיבַת הָרָשָׁע לוֹקָה בְּ'יְהוּם אֲוִיר'..... יט
שָׁכֵן רָע - מַזִּיק יוֹתֵר מִן הָרָשָׁע..... כ
חָבֵר רָע - סַכָּנָתוֹ מְרֻבָּה מִדֹּב שַׁכּוּל..... כא
תְּמִימוּת וְסִכְלוּת שֶׁהֵבִיאָה אָסוֹן..... כא
הַחַי בִּסְבִיבָה רָעָה - מִתְרַגֵּל לְרַע..... כב
זְהִירוּתָם שֶׁל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מִקָּרְבַת הָרְשָׁעִים..... כב
"וֶאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ"..... כג
טָעוּתָם הָאֲיֻמָּה שֶׁל הַמִּתְחַכְּמִים..... כג
הִתְרַחֲקוּת מִכְּלֵי הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַהֲרָסָנִיִּים..... כד
'יֵשׁ הַמְאַבֵּד עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת'..... כה
לְכָל צָרְךָ - יֵשׁ פִּתְרוֹן כָּשֵׁר!..... כו

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וביו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

א.י.ש. אשדוד | 08-8650078 | 052-7627127

שִׂיחָה לְפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח

'הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע'

בְּסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, פָּרָשָׁתֵנוּ פָּרָשַׁת 'וַיִּשְׁלַח', פּוֹתַחַת בְּתֵאוּר הַהֶכָּנוֹת אוֹתָן נָקַט יַעֲקֹב אָבִינוּ, לִקְרַאת הַמִּפְגָּשׁ עִם עֵשָׂו אָחִיו, אֲשֶׁר מִפְּנֵי זַעֲמוֹ בָּרַח כַּמָּה עֲשׂרוֹת שָׁנִים קֹדֶם לָכֵן. יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְקִין עַצְמוֹ בְּשָׁלוֹשׁ דְּרָכִים, כְּפִי שֶׁבֵּאֵר רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ (לב, ט): 'דּוֹרוֹן' - שְׁלִיחַת מִנְחָה לְעֵשָׂו עַל מְנָת לְפַיְּסוֹ וּלְרַכֵּךְ אֶת לִבּוֹ, "וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו", 'מִלְחָמָה' - הִתְכּוֹנְנוּת וְהֶעָרְכוּת לַגָּרוּעַ מִכֹּל, "וַיַּחַן אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה", וּמֵעַל לַכֹּל 'תְּפִלָּה': "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ה' הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ... **הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים**".

"מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו"

בְּיַחַס לְבַקָּשָׁתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב 'הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו', מֵעִיר בַּעַל 'בֵּית הַלֵּוִי': לְכְאוֹרָה כְּפִילוּת יֵשׁ כָּאן, לְיַעֲקֹב לֹא הָיָה אָח נוֹסָף מִלְּבַד עֵשָׂו, אִם כֵּן דַּי לוֹ לוֹמַר 'מִיַּד אָחִי', וְעוֹד צָרִיךְ בְּאוּר מַדּוּעַ חִלֵּק אֶת הַמִּשְׁפָּט לִשְׁנַיִם, 'מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו', הָיָה מַתְאִים יוֹתֵר לוֹמַר 'מִיַּד אָחִי עֵשָׂו'?

מְבָאֵר בַּעַל 'בֵּית הַלֵּוִי': יַעֲקֹב אָבִינוּ בָּנָה בְּמֹחוֹ שְׁנֵי תַּרְחִישִׁים אֶפְשָׁרִיִּים לִפְגִישָׁתוֹ עִם עֵשָׂו, תַּרְחִישׁ אֶחָד שֶׁעֵשָׂו יִלָּחֵם עִמּוֹ וְיִרְצֶה לְהָרְגוֹ, וְהַתַּרְחִישׁ הַשֵּׁנִי - שֶׁיִּתְפַּיֵּס עִמּוֹ, וִיבַקֵּשׁ לְחַדֵּשׁ אֶת קִשְׁרֵי הָאַחֲוָה בֵּינֵיהֶם. וּמִפְּנֵי זֹאת - הִתְיָרֵא יַעֲקֹב אָבִינוּ עוֹד יוֹתֵר, שֶׁכֵּן חָשַׁשׁ שֶׁהִתְנַהֲגוּתוֹ שֶׁל עֵשָׂו עֲלוּלָה לְהַשְׁפִּיעַ לְרָעָה מִבְּחִינָה רוּחָנִית עָלָיו וְעַל מִשְׁפַּחְתּוֹ. לָכֵן פָּתַח וְאָמַר 'הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי' - מִפְּנֵי אַחְוָתוֹ שֶׁל זֶה, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן 'מִיַּד עֵשָׂו'.

וְיֵשׁ הָרוֹמְזִים עֻקְרוֹנוֹת חֲשׁוּבִים אֵלּוּ, בְּדוּ-שִׂיחַ הַמּוּבָא לְהַלָּן, לְאַחַר שֶׁבִּפְגִישַׁת הַפִּיּוּס, מַצִּיעַ עֵשָׂו לְיַעֲקֹב: "נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ", כְּלוֹמַר, אֲנִי אָאֵט אֶת קֶצֶב הֲלִיכָתִי, וְכָךְ נוּכַל לִהְיוֹת קְרוֹבִים זֶה לָזֶה, וַיַּעַן לוֹ יַעֲקֹב: "אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי הַיְלָדִים רַכִּים... יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים", הַיְלָדִים רַכִּים, וַאֲנִי חוֹשֵׁשׁ מֵהַקְרָבָה הַזּוֹ, שֶׁמָּא יֵשְׁפִּעוּ לָצֵאת לְתַרְבּוּת רָעָה חַס וְשָׁלוֹם. לְפִיכָךְ כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ עֵשָׂו: "אַצִּיגָה נָּא עִמְּךָ מִן הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי", אַדְרַבָּה, אַכִּיר לָכֶם אֶת אֲנָשַׁי, תִּתְרַשְּׁמוּ מִנִּמּוּסֵיהֶם וְ'תַּרְבּוּתָם', הֵשִׁיב לוֹ יַעֲקֹב: "לָמָּה זֶּה אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי?", כְּבָר עָשִׂינוּ הַכֹּל כְּדֵי לְהִתְפַּיֵּס, אֵין עוֹד סִבָּה שֶׁאַקְרִיב מַשֶּׁהוּ מִשֶּׁלִּי כְּדֵי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ. שׁוּב לִמְקוֹמְךָ, וַאֲנִי אֶמְצָא לִי אֶת מְקוֹמִי.

וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ, בֵּאֵר מַהֲרַ"ם אֵ"שׁ בְּסִפְרוֹ 'אִמְרֵי אֵשׁ': 'וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: מַלְאָכִים מַמָּשׁ, וְצָרִיךְ לְהָבִין, לְשֵׁם מָה הִטְרִיחַ יַעֲקֹב אָבִינוּ מַלְאֲכֵי מָרוֹם שֶׁיְּבַצְּעוּ עֲבוּרוֹ אֶת הַשְּׁלִיחוּת לְאָחִיו? וְכִי לֹא הָיָה יָכוֹל לִשְׁלֹחַ בְּנֵי אָדָם?

אֶלָּא שָׁנִינוּ 'הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע', **אֲפִלּוּ הָאָדָם הַמֻּשְׁלָם בְּיוֹתֵר, בִּהְיוֹתוֹ שָׁרוּי בִּמְחִצָּתוֹ שֶׁל רָשָׁע, סוֹפוֹ לִהְיוֹת מֻשְׁפָּע מִדַּרְכָיו הָרָעִים**. לְפִיכָךְ חָשַׁשׁ יַעֲקֹב לִשְׁלֹחַ בְּנֵי אָדָם לְעֵשָׂו, וְשָׁלַח מַלְאָכִים. וּמוּבָן לְפִי זֶה הֶמְשְׁכוֹ שֶׁל הַמִּקְרָא "אֶל עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם", מִפְּנֵי מָה שָׁלַח מַלְאָכִים

מַמָּשׁ? כִּי שְׁלָחָם ׳אֶל עֵשָׂו אָחִיו׳ הָרָשָׁע, וְעוֹד שֶׁהוּא גָּר בְּ׳שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם׳ מָקוֹם שֶׁל רְשָׁעִים, וּבְוַדַּאי יֵשׁ לְהִזָּהֵר מִלִּשְׁלֹחַ אֲנָשִׁים לְשָׁם.

וּכְהֶמְשֵׁךְ לְבֵאוּרוֹ שֶׁל ה׳בֵּית הַלֵּוִי׳ לְעֵיל, שֶׁבִּתְפִלַּת יַעֲקֹב ׳הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו׳ כְּלוּלִים שְׁנֵי חֲשָׁשׁוֹת, הֵן מִן הַפָּן הַגַּשְׁמִי וְהֵן מִן הַפָּן הָרוּחָנִי, כֵּן יֵשׁ לְבָאֵר בַּסֵּיפָא שֶׁל תְּפִלָּתוֹ: ׳פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים׳, כְּכֹפֶל מַשְׁמָעוּת, מֵחַד שֶׁמָּא יַשְׁלִיךְ אֶת זַעֲמוֹ עַל הַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים, וּמֵאִידָךְ - שֶׁמָּא יַכֶּה אוֹתָם מִבְּחִינָה רוּחָנִית, הַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים, שֶׁדַּעְתָּן קַלָּה - הֵם הָרִאשׁוֹנִים לְהִתְפַּתּוֹת וּלְהִמָּשֵׁךְ אַחַר תַּרְבּוּת קְלוֹקֶלֶת.

אַלְמָנָה הַמִּתְקַשֶּׁטֶת בִּנְוֹצוֹת זָרִים

בְּעֵת שֶׁהַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף דּוֹב הַלֵּוִי סוֹלוֹבֵייצִ׳יק זַצ״ל (בַּעַל ׳בֵּית הַלֵּוִי׳) קִבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל הָרַבָּנוּת בְּסְלוֹנִצְק, נוֹדַע לוֹ כִּי חֵלֶק נִכָּר מֵיהוּדֵי סְלוֹנִצְק, בְּתוֹכָם בַּעֲלֵי בָּתִּים שֶׁהִצְטַיְּנוּ בְּעֹשֶׁר וּבְשָׁרָה, אֵינָם מְגַדְּלִים אֶת יַלְדֵיהֶם לְתוֹרָה, וּבִמְקוֹם ה״חֵידֶר״ וְה״יְשִׁיבָה״, הָיוּ שׁוֹלְחִים אוֹתָם לְבָתֵּי סֵפֶר שֶׁל הַגּוֹיִים וּלְגִימְנַסְיָה. קָרָא אֵלָיו אֶת הַהוֹרִים אֶחָד אֶחָד, וְנָסָה לְדַבֵּר בְּנַחַת עַל לִבָּם בִּדְבָרֵי שִׂדּוּל וְהַשְׁפָּעָה, כִּי יֵיטִיבוּ דַּרְכָּם.

כְּשֶׁרָאָה שֶׁדְּבָרָיו אֵינָם מוֹעִילִים, הִקְהִיל אֶת הָאָבוֹת וְהוֹכִיחָם בָּרַבִּים - כְּשֶׁדְּמָעָתוֹ עַל לֶחְיוֹ - הַלְמַאי חוֹטְאִים בְּנֶפֶשׁ הַיֶּלֶד. הוּא הִתְחִיל דְּרָשָׁתוֹ בִּדְבְרֵי הָאָמוֹרָא רַב יוֹסֵף בְּמַסֶּכֶת כְּתֻבּוֹת (נד, א), שֶׁ״אַלְמָנָה נִזּוֹנִית מִנְּכְסֵי יְתוֹמִים״, רַק כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּאַלְמְנוּתָהּ, אֲבָל אִם ״כָּחֲלָה וּפָרְכָּסָה״, אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת, כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת בְּוַדַּאי הֵסִיחָה דַּעַת מִבַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, וּבִלְבָּהּ לְהִנָּשֵׂא שֵׁנִית.

אַף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת - הִסְבִּיר רַבִּי יוֹסֵף דּוֹב - הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, וְכָל צָרָכֶיהָ עַל הקב״ה, בָּרָם בְּאוֹתוֹ רֶגַע שֶׁהִיא כּוֹחֶלֶת וּפוֹקֶסֶת, וּמִתְקַשֶּׁטֶת בִּנְוֹצוֹת זָרִים, בְּתַרְבּוּת שֶׁל בְּנֵי עַמְּמִין, מַשְׁמַע לִבָּהּ הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם, וּמִמֵּילָא מַפְסֶדֶת כָּל זְכֻיּוֹתֶיהָ בְּתוֹרַת אַלְמָנָה, וְאֵין לָהּ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמָהּ מֵאֱלֹקֶיהָ.

דְּבָרָיו שֶׁל בַּעַל ׳בֵּית הַלֵּוִי׳ עָשׂוּ רֹשֶׁם אַדִּיר, רַבִּים הֶחְלִיטוּ לְהִשָּׁמַע לְאַזְהָרָתוֹ, וְהוֹצִיאוּ אֶת בְּנֵיהֶם מֵהַמִּכְלָלָה הַנָּכְרִית.

"כְּתַלְמִיד חָכָם נִדְמֶה לוֹ"

סַכָּנוֹת רַבּוֹת וּמְגֻוָּנוֹת אָרְבוּ בְּכָל שְׁנוֹת גָּלוּתֵנוּ לַחֲנוּפַּ הַטָּהוֹר, הַשָּׂטָן וְהַ׳סִּטְרָא אַחֲרָא׳ עָשׂוּ תָּמִיד כֹּל שֶׁלְּאֵל יָדָם לְפַגֵּעַ בַּנַּעַר, לְהָסִיט אֶת הַגְּדָיִים מִנְּאוֹת דֶּשֶׁא לִדְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת, אוּלָם הַשִּׁיטָה הַמְסֻכֶּנֶת בְּיוֹתֵר, הִיא כַּאֲשֶׁר הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים בְּאִצְטַלָּה שֶׁל יְדִידוּת וַחֲבֵרוּת, בְּנִסָּיוֹן לִמְשֹׁךְ בְּ׳פֶּה רַךְ׳ לְעֶבֶר פִּי פַּחַת. כַּאֲשֶׁר אָדָם מַעֲמִיד פְּנֵי יָדִיד, מְאֹד קָשֶׁה לְהִזָּהֵר מִפָּנָיו.

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל מַאֲבָקוֹ שֶׁל ה׳אִישׁ׳ - שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, בְּיַעֲקֹב אָבִינוּ, וְנֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ (חֻלִּין צא, א) כֵּיצַד הָיָה מַרְאֵהוּ שֶׁל אוֹתוֹ מַלְאָךְ, רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר: **כְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים נִדְמֶה לוֹ**, רַב שְׁמוּאֵל בַּר אָחָא אָמַר: **כְּתַלְמִיד חָכָם נִדְמֶה לוֹ**. שֶׁהֵיְנוּ שֶׁלַּשָּׂטָן מִסְפַּר דְּרָכִים לְהֶאֱבִק עַל לֵב הַיְהוּדִי, פְּעָמִים נִדְמֶה כְּגוֹי, בָּא בְּכֹחַ הַזְּרוֹעַ לְהִלָּחֵם עִמּוֹ בַּגָּלוּי, וּפְעָמִים בָּא בְּאִיצְטְלָה שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם, לְנַסּוֹת לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו בְּדַרְכֵי עָרְמָה, כִּבְיָכוֹל ׳לְדַבֵּר בַּשָּׂפָה שֶׁלּוֹ׳, וּבִקְרְבוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ, כָּל מַטָּרָתוֹ לְהַדִּיחוֹ מִן הַדֶּרֶךְ הַמְסוּרָה. וּבִשְׁתֵּי הַדְּרָכִים, עֲלוּלָה לָבוֹא הַתּוֹצָאָה שֶׁל ׳וַתִּקַּע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב׳ - פְּגִיעָה בִּצְעִירֵי הַצֹּאן חֲלוּשֵׁי הַדַּעַת[א].

כַּאֲשֶׁר יֵשׁ חֲשָׁשׁ לְהַשְׁפָּעָה שְׁלִילִית עַל הַיְלָדִים הָרַכִּים, יֵשׁ לְהָגִיב בְּנֶחֱרָצוּת וּלְלֹא

א. עַיֵּן מַאֲמַר ׳עִקְבְתָא דִּמְשִׁיחָא׳ (הוּבָא בְּ׳קֹבֶץ מַאֲמָרִים׳ עמ׳ קי) לְהַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן בּוּנִם וַסֶּרְמָן זַצ״ל שֶׁפֵּרֵשׁ ׳כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב׳ בְּמַשְׁמָעוּת שֶׁל צְעִירֵי הַצֹּאן.

הִסּוּס וּפִשָּׂרָה. זֹאת לָמַדְנוּ מֵהַנְהָגָתָהּ שֶׁל שָׂרָה אִמֵּנוּ, שֶׁבִּרְאוֹתָהּ אֶת יִשְׁמָעֵאל בֶּן הָגָר מְצַחֵק עִם יִצְחָק בְּנָהּ, חָשְׁשָׁה מֵהַשְׁפָּעָתוֹ הַשְׁלִילִית, וּבִקְּשָׁה מֵאֶת אַבְרָהָם: "גָּרֵשׁ אֶת בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ". אוֹמֵר ה'חָפֵץ חַיִּים' זַצ"ל: אֵין כָּל סָפֵק שֶׁלּוּ הָיָה מִתְחַנֵּךְ יִשְׁמָעֵאל יַחַד עִם יִצְחָק, לֹא הָיָה נַעֲשֶׂה פֶּרֶא אָדָם כָּל כָּךְ, כִּי הַרְבֵּה סְבִיבָה עוֹשָׂה. אֲבָל יַעַן כִּי חֶבְרַת יִשְׁמָעֵאל הָיְתָה יְכוֹלָה לְהַשְׁפִּיעַ לְרָעָה עַל יִצְחָק, עַל כֵּן הֶחְלִיטָה שָׂרָה - שֶׁהָיְתָה גְּדוֹלָה מֵאַבְרָהָם בִּנְבִיאוּת - שֶׁהַסְּבָנָה לְיִצְחָק גְּדוֹלָה יוֹתֵר, וְיֵשׁ לַחֲשֹׁשׁ חָלִילָה שֶׁעַד שֶׁיִּצְחָק יְתַקֵּן אֶת יִשְׁמָעֵאל - יְקַלְקֵל יִשְׁמָעֵאל אֶת יִצְחָק, וּבִקְּשָׁה לְגָרֵשׁ אֶת יִשְׁמָעֵאל מֵעַל פְּנֵי יִצְחָק, וְהקב"ה קִבֵּל אֶת דְּבָרֶיהָ, וְצִוָּה אֶת אַבְרָהָם לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ.

מְסַיֵּם ה'חָפֵץ חַיִּים': "וּמַעֲשֶׂה אָבוֹת סִימָן לְבָנִים, לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַקְּטַנִּים שֶׁהַמְקַלְקְלִים לֹא יְקַלְקְלוּ אֶת הַטּוֹבִים".

הִתְרַחֲקוּת מִסְּבִיבָה 'פּוֹשֶׁרֶת'

וּבְהֶקְשֵׁר זֶה הָיָה רָגִיל ה'חָפֵץ חַיִּים' לְסַפֵּר מַעֲשֶׂה שֶׁאֵרַע לוֹ עִם הַבַּלָּן מֵרָאדִין: בְּשָׁנִים עָבְרוּ, הָיוּ מְחַמְּמִים אֶת מֵי הַמִּקְוֶה, עַל יְדֵי שְׁפִיכַת דּוּד מַיִם רוֹתְחִים לְתוֹכָם. בְּאַחַת הַפְּעָמִים בִּקֵּשׁ רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר לְטְבֹּל בַּמִּקְוֶה, לִפְנֵי שֶׁנִּכְנַס שָׁאַל אֶת ר' יְהוּדָה הַבַּלָּן: "הַאִם חִמַּמְתָּ הַיּוֹם אֶת הַמִּקְוֶה?", "בְּהֶחְלֵט" - עָנָה הַבַּלָּן לְלֹא הִסּוּס. נִכְנַס ה'חָפֵץ חַיִּים' לַמִּקְוֶה, וְהִנֵּה הַמַּיִם קָרִים. שָׁאַל ה'חָפֵץ חַיִּים' אֶת הַלָּה לְפֶשֶׁר הַדָּבָר, וַיַּעַן הַבַּלָּן בְּלַהַט: הֲלֹא שָׁפַכְתִּי מַחֲצִית מִדּוּד הַמַּיִם אֶל תּוֹךְ הַמִּקְוֶה? נִגַּשׁ ה'חָפֵץ חַיִּים' אֶל הַדּוּד, תָּחַב יָדוֹ לְתוֹכוֹ, וּמָצָא כִּי הַמַּיִם פּוֹשְׁרִים: "ר' יְיֵדֶל" - פָּנָה ה'חָפֵץ חַיִּים בַּחֲבִיבוּת לַבַּלָּן - "לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ, אִם הַדּוּד רוֹתֵחַ אָז מֵי הַמִּקְוֶה פּוֹשְׁרִים, אוּלָם אִם הַדּוּד פּוֹשֵׁר - אֲזַי מֵי הַמִּקְוֶה כְּבָר קָרִים לְגַמְרֵי...".

וְהַנִּמְשָׁל מוּבָן, אִם נַקְפִּיד לְגַדֵּל אֶת יְלָדֵינוּ בִּסְבִיבָה רוֹתַחַת וּמְלֵאַת לַהַט לַעֲבוֹדַת ה', אֲזַי לָפָחוֹת אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁמַּשֶּׁהוּ מִזֶּה יִדְבַּק בָּהֶם, אוּלָם אִם לֹא נַעֲמֹד עַל הַמִּשְׁמָר, וְיִגְדְּלוּ הַנְּעָרִים בִּסְבִיבָה רוּחָנִית פּוֹשֶׁרֶת, בְּחֶבְרַת כָּל מִינֵי נְעָרִים - מְנֻעָרִים מִן הַמְּצוּוֹת, דָּתִיִּים לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרָבִיעַ, הַיְלָדִים יֵצְאוּ מְקֻלְקָלִים לְגַמְרֵי.

וְכֵן הִזְהִיר ה'פֶּלֶא יוֹעֵץ' (עֵרֶךְ אַהֲבַת אָב): "וְאַל יַאֲמֵן אָדָם בְּבָנָיו, וְאַל יִבְטַח לוֹמַר: לֹא יֵרֵד בְּנִי בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְכָּךְ חַטָּאִים לֹא עָמַד, כִּי אֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס... וְהַרְבֵּה יְלָדוּת עוֹשֶׂה, וְהַרְבֵּה חֲבֵרִים הָרָעִים עוֹשִׂים, וְלָכֵן יֵאָזֹר חַיִל לְהַרְחִיק בָּנָיו מִן הַחַבְרוּתָא כְּכָל הַבָּא לְיָדוֹ, וּלְהִשְׁתַּדֵּל עֲלֵיהֶם בְּכָל עֹז שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים יִשְׁמְרוּ, וְזֶהוּ עִקַּר צַעַר גִּדּוּל בָּנִים".

וְתָמַהּ הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה מָרְדְּכַי אֶפְשְׁטֵין זַצ"ל רֹאשׁ יְשִׁיבַת סְלַבּוֹדְקָה: פַּעֲמַיִם בַּתּוֹרָה מוֹפִיעָה הַמִּלָּה 'כְּרוּבִים', בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית (ג, כד) כְּשֶׁמְּדַבֵּר עַל גֵּרוּשׁ אָדָם הָרִאשׁוֹן מִגַּן עֵדֶן, נֶאֱמַר 'וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרֻבִים', וּבְרַשִׁ"י: כְּרֻבִים - מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וּבְסֵפֶר שְׁמוֹת (כה, יח) אֵצֶל הַמִּשְׁכָּן נֶאֱמַר 'וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים', וְרַשִׁ"י מְפָרֵשׁ: כְּרֻבִים - דְּמוּת פַּרְצוּף תִּינוֹק הָיָה לָהֶם, וְנִשְׁאֲלֶת הַשְּׁאֵלָה, מַדּוּעַ אוֹתָהּ הַמִּלָּה עַצְמָהּ פֵּרֵשׁ בְּאֹפֶן שׁוֹנֶה בִּשְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת?

אֶלָּא בָּא רַשִׁ"י לִרְמֹז, **שֶׁכַּאֲשֶׁר נוֹתְנִים לְיֶלֶד חִנּוּךְ רָאוּי וְטוֹב - עָשׂוּי הוּא לִהְיוֹת כְּרוּב הַמְסוֹכֵךְ בִּכְנָפָיו עַל אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ**, וְאִלּוּ כְּשֶׁאֵין מְחַנְּכִים אוֹתוֹ חִנּוּךְ שֶׁל תּוֹרָה וּמַרְחִיקִין אוֹתוֹ מֵאֹהֶל מוֹעֵד וּמֵאֲרוֹן הַבְּרִית - עָלוּל לִגְדֹּל לִפְרֹא אָדָם, וְלַהֲפֹךְ לְמַלְאַךְ חַבָּלָה.

הִתְעַנֵּה עַל גּוֹרָל יַלְדֵּךְ!

סִפֵּר מָרָן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן, רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זַצ"ל, בְּהֶסְפֵּדוֹ עַל הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוּדָה צַדְקָה זַצ"ל: פַּעַם זִמֵּן אֵלָיו רַבִּי יְהוּדָה, יְהוּדִי שֶׁהוֹצִיא אֶת יְלָדָיו מִבֵּית סֵפֶר תּוֹרָנִי, וְהִכְנִיסָם לְמוֹסָד חִלּוֹנִי. נִכְנַס רַבִּי יְהוּדָה בִּדְבָרִים עִם

אוֹתוֹ אִישׁ, וַיִּעָצֵר אֶת לִבּוֹ בִּדְבָרִים הַמְשַׁבְּרִים אֶת הַלֵּב. בָּכָה לְפָנָיו הַיְהוּדִי עַל מַר גּוֹרָלוֹ, זוֹעֲקָתוֹ אִשָּׁה מָרַת נֶפֶשׁ וְדוֹרֶשֶׁת חִנּוּךְ מַמְלַכְתִּי, הַאִם לְדַעַת רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה עָלָיו לְעוֹרֵר מְדָנִים וְלַהֲרֹס אֶת שְׁלוֹם הַבַּיִת חָלִילָה?

"חָלִילָה!" - אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה - "אֲבָל לְהִתְעַנּוֹת חַיָּב אַתָּה עַל גּוֹרַל יְלָדֶיךָ... לֵישֵׁב עַל הָאָרֶץ כְּאֵבֶל". חָזַר הַיְהוּדִי לְבֵיתוֹ, יָשַׁב עַל הָאָרֶץ, וּבָכָה תַּמְרוּרִים. הָאִשָּׁה הִזְדַּעְזְעָה לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ, וְעַקְשָׁנוּתָהּ נֶעֱלְמָה.

לְיָמִים גָּדְלוּ בָּנֶיהָ שֶׁל אוֹתָהּ אִשָּׁה, וְכַיּוֹם מְשַׁמְּשִׁים בַּקֹּדֶשׁ כְּרָאשֵׁי יְשִׁיבָה, פֵּרוֹת קֹדֶשׁ הִלּוּלִים, אֲשֶׁר תָּמִיד הָיָה מִשְׁתַּבֵּחַ בָּהֶם רֹאשׁ יְשִׁיבַת 'פּוֹרַת יוֹסֵף'.

זְהִירוּת רַבָּה מִן הַמִּקְלְקָלִים!

מַעֲשֶׂה בְּצָעִיר אֶחָד, לַמְדָן וּבְרוּךְ כִּשְׁרוֹנוֹת, שֶׁהִתְעָרְעֵר מִבְּחִינָה נַפְשִׁית וְהִקְדִּימַ תַּבְשִׁילוֹ, הִתְנַהֲגוּתוֹ לֹא הָיְתָה יָאָה לְבֶן תּוֹרָה. מִבְּלִי מֵשִׂים עָבַר הַלָּה מִישִׁיבָה לִישִׁיבָה, וְהִתְגַּלְגֵּל אֵיכְשֶׁהוּ גַּם לִישִׁיבַת 'אֹהֶל תּוֹרָה' בִּבְרָנוֹבִיץ', יְשִׁיבָתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן זַצַ"ל.

אֶחָד מֵחֲבֵרָיו הַמְסוּרִים בֶּעָבָר, שֶׁדָּאַג לַעֲתִידוֹ, נָסָה לִמְצֹא עֲבוּרוֹ בֵּית אֲחִיזָה בִּמְחִצַּת רַבִּי אֶלְחָנָן, אוּלַי יֵשְׁפַּע מִמֶּנּוּ לְטוֹבָה. לְשֵׁם מַטָּרָה זוֹ נָקַט הַצָּעִיר בְּתַכְסִיס וּבְתַחְבּוּלָה: כְּשֶׁנִּכְנַס אֶל רַבִּי אֶלְחָנָן, סִפֵּר לוֹ עַל מִקְרֶה בְּבָחוּר מִישִׁיבָה פְּלוֹנִית, שֶׁהִסְתַּבֵּךְ בְּמַדּוֹחֵי הַיַּיִן, וְהוֹלֵךְ וּמִדְרְדֵּר, מִבְּלִי לְגַלּוֹת בְּמִי הַמְדֻבָּר.

לְשֵׁמַע הַצָּרָה, נִכְמְרוּ רַחֲמָיו שֶׁל רַבִּי אֶלְחָנָן עַל אוֹתוֹ צוֹרֵב שֶׁהֶחְמִין, מִיָּד פָּתַח וְדִבֵּר עַל לֵב אִישׁ שִׂיחוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הַבָּחוּר בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, לֹא כֶּאֱלִישָׁע שֶׁדָּחָהוּ לְגֵיחֲזִי בְּשָׁתֵי יָדַיִם, כִּי מִצָּוָה גְּדוֹלָה הִיא לְקָרֵב אָדָם אֲמְלָל כָּזֶה, וּלְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק מִן הַתּוֹרָה, וְסוֹפוֹ שֶׁהַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ יַחְזִירֶנּוּ לְמוּטָב.

כְּשֶׁסִּיֵּם דְּבָרָיו, גִּלָּה לוֹ הָאִישׁ שֶׁמְּדֻבָּר בְּאֶחָד הַמִּתְאָרֵחַ עַכְשָׁו בִּישִׁיבַת 'אֹהֶל תּוֹרָה', וְכִי אָמְנָם לְשֵׁם כָּךְ בָּא עַכְשָׁו אֶל רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה לְבַקֵּשׁ עֲבוּרוֹ רַחֲמִים. נִבְעַת רַבִּי אֶלְחָנָן, וְקָרָא בְּקוֹל עָצוּר: "תֵּכֶף וּמִיָּד אוֹצִיאֲנוּ מִפֹּה, לֹא אַחֲזִיק טְפוּס כָּזֶה בִּמְחִצַּת בְּנֵי הַיְשִׁיבָה אַף שָׁעָה קַלָּה".

וְאַחֲרֵי רֶגַע, כְּשֶׁהִבְחִין בִּפְלִיאַת אִישׁ שִׂיחוֹ: "מֵעִקָּרָא מַאי קָסָבַר וְהַשְׁתָּא מַאי קָסָבַר?", מָצָא לְנָכוֹן לְבָאֵר אֶת עֶמְדָּתוֹ, וְכָךְ אָמַר לוֹ: "לֹא שִׁנִּיתִי אֶת דַּעְתִּי, אֶלָּא כָּל עוֹד דִּבַּרְנוּ בְּנוֹגֵעַ לָאִישׁ עַצְמוֹ - הֲרֵי בִּלִּי סָפֵק מֻטֶּלֶת עָלֵינוּ מִצְוָה רַבָּה לְקָרְבוֹ, מְחֻיָּבִים לַעֲשׂוֹת הַכֹּל בִּכְדֵי לְהַצִּילוֹ מֵרֶדֶת שַׁחַת. אֲבָל כְּשֶׁמְּדֻבָּר לְהַשְׁאִיר אוֹתוֹ בַּיְשִׁיבָה - **הֲרֵי מִצַּד הָאַחֲרָיוּת שֶׁאֲנִי נוֹשֵׂא בָּהּ כְּלַפֵּי בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, אֵינֶנִּי רַשַּׁאי לְהַסְכִּים**, מִכְּיוָן שֶׁאוֹתוֹ בָּחוּר עָשׂוּי לְהַרְעִיל הָאֲוִירָה וּלְהַדִּיחַ שְׁאָר תַּלְמִידִים מִן הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה".

'יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה'

לְאוֹר הָאֲמוּר לְעֵיל, נוּכַל לְהָבִין מַדּוּעַ קָבַע יַעֲקֹב אָבִינוּ לְדוֹרוֹת אֶת נֻסַּח 'בִּרְכַּת הַבָּנִים': "יִשְׂמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה", בַּמֶּה נִתְיַחֲדוּ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה מִשְּׁאָר שִׁבְטֵי יָ-הּ, שֶׁכָּל אָב מִיִּשְׂרָאֵל מְבָרֵךְ אֶת בָּנָיו שֶׁיִּהְיוּ כְּמוֹתָם?

מְבָאֵר הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמוּאֵל הוֹמִינֶר זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ 'עֶבֶד מֶלֶךְ' (אות מח): נוֹדַע וּמְפֻרְסָם גֹּדֶל מַעֲלָתָם וּקְדֻשָּׁתָם הַמַּפְלָאָה שֶׁל י"ב הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר נִבְנָה שִׁעוּר קוֹמָתָם מִן הַמַּסָּד עַד הַטְּפָחוֹת בְּבֵיתוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, וּמִתּוֹרָתוֹ וְיִרְאָתוֹ הֶאֱצִיל וְהִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם תָּמִיד. וּכְשֶׁעָלוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זָכוּ לִהְיוֹת בְּצִוָּתָא חֲדָא גַּם עִם אָבִינוּ יִצְחָק, וְלָמְדוּ מִפִּיו אוֹרְחוֹת חַיִּים. הֲרֵי זִכָּם הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לִגְדֹּל בִּסְבִיבָה תּוֹמֶכֶת וּמְרוֹמֶמֶת - וּמִכֹּחַ זֶה, בְּאֹפֶן טִבְעִי קָנוּ מַעֲלוֹת רוּחָנִיּוֹת רָמוֹת.

וְהִנֵּה אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה, נוֹלְדוּ וְנִתְגַּדְּלוּ בְּמִצְרַיִם, אֶרֶץ טְמֵאָה וּמְרֻחֶקֶת מִכָּל בְּדַל שֶׁל

אֱמוּנָה, וַאֲבִיהֶם מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, בְּוַדַּאי הָיָה בָּא בְּמַגָּע עִם שָׂרֵי מִצְרַיִם וְחַרְטֻמֵּיהֶם, הַמְשֻׁקָּעִים בְּכַמָּה מִינֵי טֻמְאוֹת וְכִשּׁוּפִים, וּמֵאִידָךְ, אוֹר פְּנֵי קְדוֹשֵׁנוּ יִצְחָק אָבִינוּ וְיַעֲקֹב אָבִינוּ עֲדַיִן לֹא רָאוּ. וְלָכֵן הָיָה צָפוּי שֶׁיִּמָּשְׁכוּ אַחַר הָאֲוִירָה הַמְזֻהֶמֶת שֶׁשָּׁרְתָה בְּאַרְצָם.

וּכְשֶׁבָּא יַעֲקֹב אָבִינוּ לְמִצְרַיִם, בָּחַן וּמָצָא שֶׁלֹּא אֵרַע כֵּן, אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה שֶׁלֹּא נִמְשְׁכוּ כְּלָל אַחַר טֻמְאַת מִצְרַיִם, וְשָׁמְרוּ עַצְמָם מִלְּהִשְׁתַּלֵּב וּלְהִתְעָרוֹת בַּסְּבִיבָה הַמְקֻלְקֶלֶת בָּהּ גָּדְלוּ, אַדְרַבָּה דָּבְקוּ אַךְ וְרַק בַּאֲבִיהֶם יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁיְּהוָה עֲבוּרָם מוֹרֵה דֶּרֶךְ רוּחָנִי, וּמִמֶּנּוּ קָנוּ דַּרְכֵי קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, הֵבִין יַעֲקֹב כַּמָּה בָּרֵי מַעֲלָה הֵם, אֵיזוֹ עֲבוֹדָה רוּחָנִית עֲצוּמָה הָיְתָה נִצְרֶכֶת כְּדֵי לְהִתְנַתֵּק מִסְּבִיבָה שֶׁכָּזוֹ.

לְפִיכָךְ אָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ (בְּרֵאשִׁית מח, כ): ״בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה״, כִּי כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְצָא בִּימֵי גְּלוּתוֹ, בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם וּפוֹרְקֵי עֹל, זוֹהִי הַבְּרָכָה הַמַּתְאִימָה בְּיוֹתֵר לְבָרֵךְ אֶת הַבָּנִים, **שֶׁיֵּדְעוּ לְהִתְבַּדֵּל בִּנְחִישׁוּת וּבְגִבּוֹרָה מִכָּל הָאֻכְלוּסִיָּה שֶׁסְּבִיבָם, וְיִשְׁאֲפוּ לְהִדָּבֵק וְלֶאֱחֹז רַק אַךְ וְרַק בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה**, לְלֹא שׁוּם הִתְיַחֲסוּת וְשִׂימַת לֵב לָרוּחוֹת הַזָּרוֹת הַמְּשׁוֹלְלוֹת בַּחוּץ.

הוֹרִים יְקָרִים! שִׁמְרוּ עַל יַלְדֵיכֶם...!

בְּדוֹרֵנוּ זֶה, נֶאֱמַר בְּכָאֵב לֵב גָּדוֹל, לֹא צָרִיךְ לָלֶכֶת רָחוֹק כְּדֵי לִפֹּל... מַסְפִּיק שֶׁיֵּשׁ לְיֶלֶד חָבֵר עִם מַכְשִׁיר סְלוּלָרִי פָּרוּץ, וּפַעַם אַחַת וְיחִידָה (!) הוּא נִכְשָׁל בְּעֵינָיו בְּדָבָר כְּעוֹר חַם וְשָׁלוֹם, יִתָּכֵן מְאֹד שֶׁהָעֵסֶק נִגְמַר, ׳נָדוֹן עַל שֵׁם סוֹפוֹ׳... זַרְעֵי הָרַעַל וְהָאֵרֶס נִזְרָעִים בְּתוֹכוֹ, וּמְמִיתִים בְּקִרְבּוֹ כָּל בְּדַל שֶׁל חַיּוּת רוּחָנִית... מִכָּאן הַדֶּרֶךְ קְצָרָה לְחַסֵּר עִנְיָן בִּלְמוּד תּוֹרָה, הַמַּחַ נֶאֱטָם, מִלּוֹת הַגְּמָרָא נִדְמוֹת לוֹ לְפֶתַע לְסוּג שֶׁל ׳סִינִית׳, הוּא נִזְרָק מֵהַיְשִׁיבָה, וּמִתְגַּלְגֵּל כִּפְרִי בָּשֵׁל לְזִרְעוֹנוֹת הָרְחוֹב...

אוֹי שֶׁכָּךְ עָלָה בְּיָמֵינוּ...

עַל הַתּוֹרָה לִשְׁמֹר אֶת צֶאֱצָאָיו בְּכָל רֶגַע, לָדַעַת עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת, שִׁבְעָה יָמִים בְּשָׁבוּעַ, מַה הֵם עוֹשִׂים, עִם מִי הֵם מִתְחַבְּרִים. מִי שֶׁמְּגַלְגֵּל עֵינַיִם, טוֹמֵן אֶת רֹאשׁ בַּחוֹל, לְבַסּוֹף יִצְטָרֵךְ לַעֲמֹד אֶל מוּל הַמְּצִיאוּת הַכּוֹאֶבֶת.

אֲנָשִׁים יוֹצְאִים בַּבֹּקֶר לָעֲבוֹדָה, שָׁבִים לִקְרַאת עֶרֶב, אֵין לָהֶם זְמַן לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַיְלָדִים. מְהַדְּרִים בְּמִצְוֹת ׳בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם׳... כָּל כָּךְ חָשׁוּב לָהֶם לְסַפֵּק לַיֶּלֶד כֹּל צָרְכָיו, אֲבָל בַּתְּחוּם הָרוּחָנִי, הֵם סוֹמְכִים עַל... בְּעֶצֶם עַל מִי? לְבַסּוֹף, כְּשֶׁצָּצוֹת לָהֶן הַבְּעָיוֹת אֲזַי הֵם אוֹמְרִים בְּעֶצֶב: ״מֶה הָיָה חָסֵר לַיֶּלֶד הַזֶּה? נָתַנּוּ לוֹ הַכֹּל?...״, אֲבָל לָתֵת הַכֹּל זֶה לֹא מַסְפִּיק, צָרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ! לָשִׂים לֵב!

יָדוּעַ מֹשֶׁם הָרַב מִפּוֹנִיבֶז׳, שֶׁבְּאֵר פֹּשֶׁר נָסַח ׳פִּדְיוֹן הַבֵּן׳, בּוֹ פּוֹנֶה הַכֹּהֵן לָאָב וְשׁוֹאֵל אוֹתוֹ: ״בְּמַאי בָּעֵית טָפֵי? בִּבְנְךָ בְּכוֹרְךָ אוֹ בַּחֲמִשָּׁה סְלָעִים...״, וְתָמוּהַּ, וְכִי אֵיזֶה אָב יַעֲדִיף חֲמִשָּׁה סְלָעִים עַל פְּנֵי בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ?

אֶלָּא רְמוּזָה כָּאן שְׁאֵלָה נוֹקֶבֶת, הָעוֹסֶקֶת בְּכָל עֲתִידוֹ שֶׁל הָרַךְ הַנּוֹלָד: אַתָּה הָאָב, בַּמֶּה אַתָּה הוֹלֵךְ לְהִתְמַקֵּד? בִּבְנְךָ בְּכוֹרְךָ, לְהַשְׁגִּיחַ עָלָיו, לְחַנְּכוֹ וּלְטַפְּחוֹ, אוֹ שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְהִתְמַקֵּד בִּצְבִירַת מָמוֹן, בְּדִינָרִים וּבְמַטְבְּעוֹת. רֹאשְׁךָ יִהְיֶה טָמוּן כָּל הַיּוֹם בַּ׳שְׁלֶפּוֹן הֶחָכָם׳ (אוֹ הַ׳טִּפָּשׁ׳), בִּשְׁלִיחַת הוֹדָעוֹת ׳דֹּאַר אֶלֶקְטְרוֹנִי׳ לְכָל קַצְוֵי אֶרֶץ, ׳לְצָרְכֵי עֲבוֹדָה׳ כַּמּוּבָן, וְאֵל בִּנְךָ לֹא תָּעִיף וְלוּ מַבָּט אֶחָד... אָז בַּמֶּה אַתָּה בּוֹחֵר???

יָמוּת זַבַּאי וְאַל יָמוּת חַיָּב

פַּעַם נִכְנַס תַּלְמִיד חָכָם צָעִיר לִפְנֵי רַבִּי יְחֶזְקֵאל אַבְרַמְסְקִי זַצַ״ל, וּפָתַח עִמּוֹ בִּדְבָרִים. בְּמַהֲלַךְ הַשִּׂיחָה, סִפֵּר לוֹ כִּי עוֹסֵק עַתָּה בִּלְמוּד פֶּרֶק ׳בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה׳ שֶׁבְּמַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת בַּעַל ׳חֲזוֹן יְחֶזְקֵאל׳, אָמַר לוֹ:

הָבָה וַאֲסַפֵּר לְךָ מַעֲשֶׂה נוֹרָא, שֶׁאֵרַע עִמִּי כַּאֲשֶׁר כִּהַנְתִּי כְּרַב בְּרוּסְיָה:

יוֹם אֶחָד, בָּאָה אֵלַי אִשָּׁה, וּבַקָּשָׁה בְּפִיהָ: "רַבִּנוּ, הִתְפַּלֵּל נָא בַּעֲדִי שֶׁבְּנִי יָמוּת!", נִזְדַּעְזַעְתִּי לִשְׁמֹעַ אֶת בַּקָּשָׁתָהּ הַחֲרִיגָה וְהַמְזַעְזַעַת. וְאָז פָּתְחָה הָאֵם וְהִסְבִּירָה אֶת בַּקָּשָׁתָהּ הַתְּמוּהָה: בֵּן יָחִיד לָהּ, וְעַתָּה קִבֵּל צַו גִּיוּס לַצָּבָא הָרוּסִי. בְּיוֹדְעָהּ אֶת הַמִּכְשׁוֹלוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁיַּעַמְדוּ בְּפָנָיו, חוֹשֶׁשֶׁת הִיא פֶּן יִכָּשֵׁל וְיֵצֵא לְתַרְבּוּת רָעָה, וְלָכֵן מְבַקֶּשֶׁת שֶׁהָרַב יִתְפַּלֵּל כְּדֵי שֶׁיָּמוּת עַכְשָׁו כִּיהוּדִי כָּשֵׁר וְטָהוֹר, בְּטֶרֶם תִּטְמֵא נַפְשׁוֹ בָּעֲבֵרוֹת.

בַּעַל 'חֶזְוֹן יְחֶזְקֵאל' בִּקֵּשׁ לְהַרְגִּיעַ אֶת רוּחָהּ, וְתוֹךְ כְּדֵי שֶׁהִיא מְשִׂיחָהּ אֶת לִבָּהּ - הִתְבָּרֵר לוֹ כִּי הָאִשָּׁה בָּאָה בַּיָּמִים, וּמוֹדַעַת לְכָךְ שֶׁזֶּהוּ בְּנָהּ יְחִידָהּ וְלֹא יִהְיוּ לָהּ עוֹד יְלָדִים, אַךְ לַמְּרוֹת הַכֹּל הַחֲשֵׁשׁ הַנּוֹרָא פֶּן יֵצֵא הַבֵּן לְתַרְבּוּת רָעָה, הֵבִיא אוֹתָהּ לְהַחְלָטָה כִּי הָעֵצָה הַיְחִידָה הִיא לְהַפְצִיר בְּרַב שֶׁיְּבַקֵּשׁ מִבּוֹרֵא הָעוֹלָם לִטֹּל אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל בְּנָהּ, אַף שֶׁתִּשָּׁאֵר עֲרִירִית לְלֹא זֶרַע שֶׁל קַיְימָא, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲמֹד הַבֵּן בַּנִּסְיוֹנוֹת הָעֲלוּלִים לְהַפִּילוֹ לִבְאֵר שַׁחַת.

הָאֵם הַזִּילָה דְּמָעוֹת כַּמַּיִם, וְרַבִּי יְחֶזְקֵאל בָּכָה יַחַד עִמָּהּ, וּבְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר אָמַר: "בִּמְקוֹם לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיָּמוּת הַבֵּן, נִתְפַּלֵּל כֻּלָּנוּ שֶׁיִּחְיֶה וְיַעֲמֹד בַּנִּסְיוֹנוֹת, יִשָּׁאֵר יְהוּדִי כָּשֵׁר".

וְאָכֵן כָּךְ הָיָה, הַתְּפִלָּה מִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב בָּקְעָה רְקִיעִים, וְאוֹתוֹ צָעִיר הָיָה מִן הַיְחִידִים אֲשֶׁר זָכוּ שֶׁגַּם לְאַחַר שֶׁהִתְגַּיֵּסוּ לַצָּבָא, וְהִטַּלְטְלוּ בֵּין אַרְצוֹת וְעַמִּים, וּבֵין חַיָּלִים נָכְרִים וְגַסֵּי לֵב - שָׁמְרוּ עַל יַהֲדוּתָם, וְנִשְׁאֲרוּ יְהוּדִים נֶאֱמָנִים וּכְשֵׁרִים.

סִיֵּם רַבִּי יְחֶזְקֵאל אַבְרַמְסְקִי אֶת סִפּוּרוֹ וְאָמַר: בְּאוֹתָהּ שָׁעָה חַשְׁתִּי כְּאִלּוּ עָמְדָה לְנֶגֶד עֵינַי תְּמוּנָה חָיָּה וּמוּחָשִׁית, שֶׁל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה עַל 'בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה' הַנֶּהֱרָג עַל שֵׁם סוֹפוֹ, "וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ", הַהוֹרִים בְּעַצְמָם, אֲשֶׁר מִי כְּמוֹהֶם חָשִׁים אַהֲבַת אָב וָאֵם לִבְנָם, מִתְגַּבְּרִים עַל הָאַהֲבָה הַטִּבְעִית, בְּיוֹדְעָם כִּי בְּנָם עָתִיד לָצֵאת לְתַרְבּוּת רָעָה וּלְאַבֵּד חַיֵּי הַנֶּצַח, וּמְבַקְּשִׁים לִנְהֹג בּוֹ אֶת הַדִּין שֶׁל 'יָמוּת זַכַּאי וְאַל יָמוּת חַיָּב'...

הַסַּכָּנָה הָאֱיֻמָּה שֶׁבְּ'חֶסֶד לְאֻמִּים'

הִזְכַּרְנוּ לְעֵיל אֶת דִּבְרֵי בַּעַל 'בֵּית הַלֵּוִי', הַמְלַמְּדֵנוּ כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ, בְּהַקְדִּימוֹ לְבַקֵּשׁ 'הַצִּילֵנִי מִיַּד אָחִי' לִפְנֵי בַּקָּשַׁת 'מִיַּד עֵשָׂו', הֵרְאָה שֶׁלִּדְיָדוֹ, סַכָּנַת הַהִתְקָרְבוּת לְאָחִיו הָרָשָׁע גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִסַּכָּנַת הַשְׁמָדָה וַהֲרִיגָה, שֶׁהֲרֵי בְּעוֹד עֵשָׂו הָאוֹיֵב מְהֻוֶּה סַכָּנָה לַגּוּף, מֵחֲמַת הַחֲשָׁשׁ שֶׁמָּא יַהֲרְגֶנּוּ, מְהֻוֶּה עֵשָׂו הָאוֹהֵב סַכָּנָה לַנֶּפֶשׁ, וְהִתְקָרְבוּתוֹ לַצַּדִּיק עֲלוּלָה לְהַשְׁפִּיעַ לְרָעָה עָלָיו וְעַל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, וַהֲרֵי גָּבְרָה הַדְּאָגָה הָרִאשׁוֹנָה עַל פְּנֵי הַדְּאָגָה הַשְּׁנִיָּה. וְכָךְ אַף הוֹרוּנוּ חַז"ל בְּאָמְרָם (במדב"ר פכ"א): "גָּדוֹל הַמַּחֲטִיא אֶת חֲבֵרוֹ יוֹתֵר מֵהַהוֹרְגוֹ".

לִפְנֵי כְּמָאתַיִם שָׁנָה, הִתְעוֹרְרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְהַעֲנִיק 'שִׁוְיוֹן זְכֻיּוֹת' לַיְּהוּדִים. רַבִּים מִבְּנֵי הַצִּבּוּר הַיְּהוּדִי הִבִּיעוּ שִׂמְחָה עַל כָּךְ. אוּלָם גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, בְּחַדּוּת מַבָּטָם, חָשְׁשׁוּ מֵהַמַּהֲלָךְ. וְאָכֵן הַהִתְבּוֹלְלוּת וְהַהֲלִיכָה בְּדַרְכֵי הָעַמִּים, שֶׁבָּאוּ כְּתוֹצָאָה יְשִׁירָה מִמַּתַּן שִׁוְיוֹן הַזְּכֻיּוֹת לַיְּהוּדִים, הִצְדִּיקוּ אֶת חֲשָׁשָׁם.

וּמְסֻפָּר עַל הָאַדְמוֹ"ר רַבִּי שְׁנֵיאוֹר זַלְמָן מִלָּאדִי - 'בַּעַל הַתַּנְיָא', שֶׁפָּעַל לְמַעַן נִצְחוֹנוֹ שֶׁל קֵיסַר רוּסְיָה, אַף עַל פִּי שֶׁלִּכְאוֹרָה הָיָה זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁאֵינוֹ לְטוֹבַת הַיְּהוּדִים. וְכֵן הַמַּגִּיד מִקּוֹזְ'נִיץ הִתְפַּלֵּל לְמַפָּלְתּוֹ שֶׁל נַפּוֹלֵאוֹן בּוֹנַפַּרְטֶה קֵיסַר צָרְפַת, נוֹשֵׂא דֶּגֶל הַשִּׁוְיוֹן לְכָל הָעַמִּים. חֲכָמִים אֵלּוּ רָאוּ אֶת הַנּוֹלָד, הֵם הֵרִיחוּ אֶת הַסַּכָּנָה לְרוּחַ הַיַּהֲדוּת הַטְּמוּנָה בְּחֶסֶד לְאֻמִּים. מַה שֶּׁעָלָה בְּגוֹרָלָם הָרוּחָנִי שֶׁל יְהוּדֵי מַעֲרַב אֵירוֹפָּה בַּמֵּאָה וַחֲמִשִּׁים הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת, הַהַשְׁכָּלָה וְהַחִלּוֹנִיּוּת, הוֹכִיחוּ בַּעֲלִיל עַד כַּמָּה צָדְקוּ הַחוֹשְׁשִׁים.

מַהוּ הַגּוֹרֵם לְהִתְגַּבְּרוּת הָאַנְטִישֶׁמִיּוּת?

לְצַעֲרֵנוּ יֶשְׁנָם גַּם בְּיָמֵינוּ יְהוּדִים רַבִּים הַסּוֹבְרִים, שֶׁכָּכָל שֶׁיִּדְמוּ הַיְּהוּדִים לַגּוֹיִים - כָּךְ יִיטַב לָהֶם. הַשְׁקָפָה קְלוֹקֶלֶת זוֹ יְדוּעָה כְּבָר מִימֵי יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, הַפּוֹנֶה אֶל אוֹתָם תּוֹעֵי דֶּרֶךְ וּמַכְרִיז בְּאָזְנֵיהֶם (יְחֶזְקֵאל כ, לב) "וְהָעֲלָה עַל רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים נִהְיֶה כַגּוֹיִם כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲרָצוֹת לְשָׂרֵת עֵץ וָאָבֶן". תְּשׁוּבָתֵנוּ הַנִּצַּחַת לַדּוֹגְלִים בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ, הֵם דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ (שהש"ר פ"א): "מַה הַשֶּׁמֶן הַזֶּה אֵין מִתְעָרֵב בִּשְׁאָר מַשְׁקִין, כָּךְ יִשְׂרָאֵל אֵין מִתְעָרְבִים בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם". וּמְבָאֵר בַּעַל 'בֵּית הַלֵּוִי': חֹק חָקַק הקב"ה בַּבְּרִיאָה, שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל מֻבְדָּלִים מִן הָעַמִּים, וּלְשֵׁם כָּךְ נָתַן לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹות. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: "וָאַבְדֵּל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים", וּמִמֵּילָא אִם יִשְׂרָאֵל יִזְנְחוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, וִיבַקְּשׁוּ לְהִדַּמּוֹת לַגּוֹיִים, אֲזַי הקב"ה מְקַיֵּם אֶת הַהֶבְדֵּל, עַל יְדֵי שֶׁמְּחַדֵּשׁ בְּלֵב הָאֻמּוֹת שִׂנְאָה לָעָם הַיְּהוּדִי, וְהַגּוֹיִים כְּבָר יַרְחִיקוּהוּ מֵאִתָּם. כִּי הַבִּדּוּל וְהַשִּׁמּוּר מֻכְרָחִים לְהִתְקַיֵּם בְּכָל מָצָב. **וְהַהִיסְטוֹרְיָה הוֹכִיחָה שֶׁהַשִּׂנְאָה הַגּוֹיִית לַיְּהוּדִים הִתְפָּרְצָה בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר הַיְּהוּדִי פָּרַק מֵעָצְמוֹ עַל תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וּבִקֵּשׁ לְהִדַּמּוֹת לַגּוֹיִים.**

בְּהֶמְשֵׁךְ דְּבָרָיו שָׁם מֵבִיא בַּעַל 'בֵּית הַלֵּוִי' אֶת דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שְׁמוֹת דַּף טו, א) הַמְבָאֵר כִּי מִפְּנֵי הַחֶשְׁשׁ שֶׁבְּנֵי יַעֲקֹב וְעֵשָׂו יִתְעָרְבוּ בְּשְׁאָר הָאֻמּוֹת, טִלְטֵל אוֹתָם הקב"ה לְאֶרֶץ מִצְרַיִם, מָקוֹם מוֹשָׁבוֹ שֶׁל עַם קָשֶׁה, שֶׁיִּהְיֶה מְבֻדָּה אוֹתָם וּבָדֵל מֵהֶם, וְכָךְ יִהְיוּ שְׁמוּרִים כְּעָם לְבָדָד, עַד אֲשֶׁר תִּהְיֶה הַשָּׁעָה מֻכְשֶׁרֶת לְהַעֲלוֹתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלָתֵת לָהֶם אוֹתָהּ מוֹרָשָׁה.

וּמוֹסִיף בַּעַל 'בֵּית הַלֵּוִי': "וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, אֲשֶׁר בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה, בִּמְדִינַת הַגֶּו (=הוּנְגַרְיָה) וּבִמְדִינַת רוֹמַנְיָה, בְּכָל יוֹם מִתְרַבִּית הַשִּׂנְאָה וּמִתְוַסֶּפֶת יוֹתֵר. וּלְפִי דֶּרֶךְ הַשֵּׂכֶל וְהַטֶּבַע, צְרִיכָה הַשִּׂנְאָה לָלֶכֶת וּלְהִתְמַעֵט תָּמִיד, כְּדֶרֶךְ כָּל דָּבָר שֶׁבְּתְחִלָּה הוּא בְּתָקְפּוֹ וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וְדַל, כֵּן הַגָּלוּת - בִּתְחִלָּתָהּ צְרִיכָה הָיְתָה לִהְיוֹת גְּדוֹלָה מֵהֶמְשֵׁכָהּ. אֶלָּא הַסִּבָּה הָאֲמִתִּית לָזֶה הִיא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, דְּכָל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל מְמַעֲטִים בַּהֶבְדִּילִים שֶׁנָּתְנָה לָהֶם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹותֶיהָ, הקב"ה מוֹסִיף שִׂנְאָה בְּלִבָּם, כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ יִשְׂרָאֵל מֻבְדָּלִים".

בִּשְׁנַת תר"ל, בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל מִלְחֶמֶת צָרְפַת-גֶּרְמַנְיָה, עָמַד רַבִּי מֹשֶׁה יִצְחָק דַּרְשָׁן זַצַ"ל, 'הַמַּגִּיד מִקֶּלֶם', וְהִתְרִיעַ בִּפְנֵי שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ: "דְּעוּ לָכֶם, שֶׁהַגֶּרְמָנִי לֹא יְרַדֵּף אֶת הַיְּהוּדִי סְתָם כָּכָה בְּעָלְמָא, וְלֹא יִהְיֶה פָּשׁוּט מֵצַר לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁיָּרִים רֹאשׁ, **הוּא יַעֲשֶׂה מִשְּׂנְאַת יִשְׂרָאֵל מִין 'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' רַחֲמָנָא לִצְלָן.** מוֹרַי וְרַבּוֹתַי! שִׂימוּ זֹאת עַל לִבְּכֶם, כִּי **עַל חֵמָא 'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' שֶׁל גַּיְיגֶר רֹאשׁ הָרֶפוֹרְמִים, יָקוּם לָנוּ 'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' חָדָשׁ נַפַּח גֶּרְמַנְיָה, נֶגֶד כְּלַל יִשְׂרָאֵל**, וְשָׁם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, יְהֵא כָּתוּב: 'טוֹב שֶׁבַּיְּהוּדִים הָרוֹג, טוֹב שֶׁבַּיְּהוּדִים הָרוֹג!', יִשְׁמְרֵנוּ ה' וְיַצִּילֵנוּ". (זִכְרוֹנוֹת הָרַב מזא"ה [ח"ד עמ' קנה]).

כַּמָּה נִתְאַמְּתוּ הַדְּבָרִים, שִׁבְעִים שָׁנָה לְאַחַר מִכֵּן, בִּימֵי הַשּׁוֹאָה הָאֲיֻמָּה...

בְּדוֹמֶה לָזֶה אָמַר הַגָּאוֹן רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר זַצַ"ל אַחֲרֵי אֲסֵפַת הָרֶפוֹרְמִים בִּבְרוֹנְשְׁוַוויג, אֲשֶׁר בָּהּ הִתִּירוּ לָשֵׁאת נָכְרִיָּה, שֶׁתַּחַת זֶה יַאַסְרוּ לְגוֹי לְהִנָּשֵׂא לִיהוּדִיָּה. וְאָכֵן כַּעֲבֹר תִּשְׁעִים שָׁנָה, נֶחְקְקוּ חֻקֵּי הַגֶּזַע הַנָּאצִים הַיְדוּעִים לְשִׁמְצָה בְּשֵׁם 'חֻקֵּי נִירֶנְבֶּרְג', שֶׁאָסְרוּ נִשּׂוּאִין בֵּין 'הַגֶּזַע הָאֲרִי' לְבֵין מִי שֶׁדָּם יְהוּדִי זוֹרֵם בְּעוֹרְקָיו. עֲבֵרָה עַל חֹק זֶה - דִּינָהּ הָיָה מָוֶת מִיָּדִי.

גַּם הַגָּאוֹן רַבִּי מֵאִיר שְׂמְחָה הַכֹּהֵן מִדְּוִינְסְק, כָּתַב בְּסִפְרוֹ 'מֶשֶׁךְ חָכְמָה' (פָּרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי): "וְהַיִּשְׂרְאֵלִי בִּכְלָל יִשְׂמַח מַחְצַבְתּוֹ, וְיֵחָשֵׁב לְאֶזְרָח רַעֲנָן. יַעֲזֹב לְמוּדֵי דָתוֹ, לִלְמֹד לְשׁוֹנוֹת לֹא לוֹ, יָלִיף מִקַּלְקָלְתָא וְלָא יָלִיף מִתַּקָּנָא, יַחֲשֹׁב כִּי בֶּרְלִין הִיא יְרוּשָׁלַיִם... אָז יָבוֹא רוּחַ

סוֹעָה וָסַעַר, יַעֲקֹר אוֹתוֹ מִגִּזְעוֹ... יֵדַע כִּי הוּא גֵּר, לְשׁוֹנוֹ שְׂפַת קָדְשֵׁנוּ, וּלְשׁוֹנוֹת זָרִים כִּלְבוּשׁ יַחֲלֹף, וּמַחְצַבְתּוֹ הוּא גֶּזַע יִשְׂרָאֵל, וְתַנְחוּמָיו נִחוּמֵי נְבִיאֵי ה׳...״.

וְכֵן רָאִינוּ בִּימֵי הַמַּשְׂמָדָה הַנּוֹרָאָה, שֶׁהַגֶּרְמָנִים ימ״ש חִפְּשׂוּ בַּיְחַסִּין שֶׁל צֶאֱצָאֵי הַמְשֻׁמָּדִים מִלִּפְנֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה דוֹרוֹת, כָּל מִי שֶׁמָּצְאוּ שֶׁאֲבוֹת אֲבוֹתָיו הָיוּ מִיִּשְׂרָאֵל - דָּנוּ אוֹתוֹ לְהַשְׁמָדָה. אוֹתָם אֲנָשִׁים כְּלָל לֹא זָכְרוּ שֶׁהֵם מִמּוֹצָא יְהוּדִי, אַךְ הַגּוֹיִים פִּשְׁפְּשׁוּ בְּמוֹצָאָם, וְהוֹקִיעוּ אוֹתָם מִתּוֹכָם.

עֲבֹדוֹת מְאַלְּפוֹת אֵלּוּ, מְהַוּוֹת בִּטּוּי לְהַשְׁקָפַת הַתּוֹרָה עַל הַיַּחַס שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, וּכְפִי שֶׁלָּמַדְנוּ מִדִּבְרֵי ה׳בֵּית הַלֵּוִי׳ - אֵין שִׂנְאַת הַגּוֹיִים בְּגֶדֶר עֹנֶשׁ לַיְּהוּדִים הַמִּתְבּוֹלְלִים, אֶלָּא אַדְרַבָּה, חֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַבּוֹרֵא עִמָּנוּ כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל קִיּוּמוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל עַד קֵץ הַיָּמִין.

מָשָׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְהָרוּחַ

עַל הַסַּכָּנָה הַטְּמוּנָה בְּ׳שִׁוְיוֹן זְכֻיּוֹת׳ הִמְשִׁיל ה׳חַתָּם סוֹפֵר׳ אֶת הַמָּשָׁל הַמְפֻרְסָם: יוֹם אֶחָד, פָּנְתָה הַשֶּׁמֶשׁ לָרוּחַ, וְאָמְרָה לָהּ: הָבָה נִתְעָרֵב בֵּינֵינוּ, מִי מִבֵּין שְׁנֵינוּ יַצְלִיחַ לְהָסִיר אֶת מְעִיל הַפַּרְוָה מֵעַל גּוּפוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַמְהַלֵּךְ בַּדְּרָכִים. גִּחֲכָה הָרוּחַ: הֲלֹא הֶפְסֵדְךָ יָדוּעַ מֵרֹאשׁ, אֲנִי בַּעֲלַת כֹּחַ וְעָצְמָה, בִּיכָלְתִּי לְהָעִיף וּלְנַתֵּק כָּל דָּבָר מִמְּקוֹמוֹ, אֲפִלּוּ עֵצִים בְּכֹחִי לַעֲקֹר, וּבְרַוַּאי שֶׁאֲנַצַּח. הֵחֵלָּה הָרוּחַ לִנְשֹׁב בְּעֹז, אֲבָל לְהָסִיר אֶת הַפַּרְוָה לֹא הִצְלִיחָה, אַדְרַבָּא כְּכָל שֶׁגָּבְרָה הָרוּחַ, הֵהֱלֵךְ הִתְכַּרְבֵּל עוֹד יוֹתֵר בְּאַדַּרְתּוֹ וְהִצְמִידָהּ עַל גּוּפוֹ. לַשָּׁוְא כִּלְתָה הָרוּחַ אֶת כֹּחָהּ, וְהַמְּעִיל לֹא סָר. אוֹ אָז חִיְּכָה הַשֶּׁמֶשׁ חִיּוּךְ שֶׁל נְצָחוֹן, שָׂלְחָה אֶל חֲלַל הָעוֹלָם מְעַט מִקַּרְנֶיהָ הַחַמִּימוֹת. וְהִנֵּה רָאֲה זֶה פֶּלֶא, הָאִישׁ מֵעַצְמוֹ הֵחֵל מְשִׁתַּחְרֵר מֵאַדַּרְתּוֹ עַד שֶׁהֵסִירָהּ כָּלִיל מֵעָלָיו.

הַנִּמְשָׁל מוּבָן: בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, רָדְפוּ הַגּוֹיִים אֶת הָעָם הַיְּהוּדִי וְאֶת תּוֹרָתוֹ, הֵם חָשְׁבוּ לְהַכְנִיעוֹ בְּכֹחַ הַזְּרוֹעַ, אֲבָל אַדְּרַבָּה, רְדִיפַת הַדָּת רַק חִשְּׁלָה אֶת נֶאֱמָנוּת הַיְּהוּדִים לַתּוֹרָה, גָּרְמָה לְעַמֵּנוּ עוֹד יוֹתֵר לְהִתְחַזֵּק וְלַעֲמֹד אֵיתָן בְּתוֹכְכֵי הַבַּיִת פְּנִימָה. לְעֻמַּת זֹאת בַּתְּקוּפָה הַמְּאֻחֶרֶת, הִטּוּ הַגּוֹיִים לַיְּהוּדִים חֶסֶד, נָתְנוּ לָהֶם ׳שִׁוְיוֹן זְכֻיּוֹת׳, וְדַוְקָא אוֹתָהּ הַבָּעַת חֲמִימוּת, אֵין הַרְסָנִית מִמֶּנָּה, הוֹאִיל וְגָרְמָה לַיְּהוּדִי לִפְשֹׁט מֵעַצְמוֹ אֶת מְעִילוֹ, וְלַחְפֹּץ בִּקְרָבָתָם שֶׁל הַגּוֹיִים.

חֶסֶד לְאֻמִּים מְרֻמֶּה עָלוּל לְהָמִית עָלֵינוּ חַשָּׁאת וּפְרִיקַת עֹל שָׁמַיִם, לְפִיכָךְ חַיָּבִים אָנוּ לִשְׁמֹר בְּכָל כֹּחֵנוּ עַל הַהַבְדָּלָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, וְאָז לֹא נְאַלֵּץ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לִפְעֹל בְּאֶמְצָעִים לֹא נְעִימִים כְּדֵי לְהָבִיא לִידֵי שִׁמּוּר הָעָם הַיְּהוּדִי.

חוֹבַת הַהִתְבַּדְּלוּת מֵעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ

חוֹבַת הַהִתְבַּדְּלוּת לֹא נֶאֱמְרָה רַק בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, אֶלָּא גַּם בְּתוֹךְ עַם יִשְׂרָאֵל פְּנִימָה, בֵּין עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ, מֻטֶּלֶת חוֹבָה קְדוֹשָׁה שֶׁל הִתְבַּדְּלוּת, כְּמַאֲמַר הַתַּנָּא ״הִרָּחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע״.

בַּיָּמִים שֶׁטֶּרֶם קוּם הַמְּדִינָה, עָלְתָה שְׁאֵלַת ה׳קְּהִלּוֹת הַנִּפְרָדוֹת׳, דַּעַת הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן זַצַ״ל עָלְתָה בְּקָנֶה אֶחָד עִם תְּפִיסַת ה׳עֵדָה הַחֲרֵדִית׳ בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁיֵּשׁ לַחֲרֵדִים לְדַבֵּר הַשֵּׁם, לְהִבָּדֵל לְגַמְרֵי מֵה׳וַּעַד הַלְּאוּמִי׳ (הַנְּצִיגוּת הַיְּהוּדִית שֶׁהָיְתָה אַחֲרָאִית עַל עִנְיְנֵי הַפָּנִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תַּחַת שִׁלְטוֹן הַמַּנְדָּט הַבְּרִיטִי). בְּסִפְרוֹ ׳אוֹר אֶלְחָנָן׳ (ח״ב עמ׳ קב-קח) מוּבָאִים חִלּוּפֵי אִגְּרוֹת בֵּינוֹ לְבֵין בַּעַל ה׳חָזוֹן אִישׁ׳ זַצַ״ל בְּעִנְיָן זֶה, וְכָךְ הוּא כּוֹתֵב בֵּין יֶתֶר דְּבָרָיו:

״וְאָנֹכִי לֹא נָגַעְתִּי בְּמִכְתָּבִי בְּשׁוּם פֶּרֶט אֲפִלּוּ הַיּוֹתֵר חָשׁוּב, רַק בִּיסוֹד כָּל הַיְסוֹדוֹת - הַחִנּוּךְ, אֲשֶׁר הַוַּעַד הַלְּאוּמִי מַחֲזִיק בָּתֵּי סֵפֶר שֶׁמְּלַמְּדִים בָּם לְרִיבּוֹאוֹת מִילְדֵי יִשְׂרָאֵל תּוֹרַת הַכְּפִירָה, וּמְחַנְּכִין אוֹתָן לִהְיוֹת מֻפְקָרִים

לְתֵאָבוֹן וְגַם לְהַכְעִיס, וְהַדָּבָר הַזֶּה הוּא עֲרִיכַת מִלְחָמָה גְּלוּיָה נֶגֶד מַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּי לֹא יַעֲשׂוּ בַּמַּחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם רַק עוֹשִׂים בְּיָד רָמָה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְכָתַבְתִּי שֶׁהַדָּבָר בָּרוּר כִּי אֵלּוּ הֵן מִכַּת שׁוֹנְאֵי ה׳ שֶׁהִזְכִּיר רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּ׳שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה׳, וְכֹל הַמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּם חֲרֵי הוּא מְסַיְּעָם, אִם בְּתְמִיכָה כַּסְפִּית, אוֹ בַּהֲרָמַת הָאַבְטוֹרִיטֵט (=הַמַּעֲמָד הַסַּמְכוּתִי) שֶׁלָּהֶן, אוֹ בִּשְׁתֵּיהֶן יַחַד, מִלְבַד אִסּוּר הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁהִיא הֲלָכָה מֻסְכֶּמֶת בְּאֵין שׁוּם חוֹלֵק עָלֶיהָ זוֹלָתִי נוֹגְעִים בַּדָּבָר. אֲבָל בִּנְדוֹן דִּידָן - אֵין צוֹרֶךְ לָדוּן מִטַּעַם זֶה, אֶלָּא הַמְסַיֵּעַ בְּאֵיזֶה אֹפֶן שֶׁהוּא, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק מַמָּשׁ בְּכָל מַעֲשֵׂיהֶן לְהַרְבּוֹת כְּפִירָה וּפְרִיקַת עֹל. וְאַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה, הֲנִשְׁאָר מָקוֹם לְהִסְתַּפֵּק אִם מֻתָּר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם? וַהֲרֵי שָׁנִינוּ (תו״כ וַיִּקְרָא ה׳): ׳עָנֹשׁ הַכָּתוּב אֶת הַנִּטְפָּל לְעוֹבְרֵי עֲבֵרָה כְּעוֹבְרֵי עֲבֵרָה׳״.

״וּמַה שֶּׁכָּתַב, כִּי כַּוָּנַת הַמִּתְחַבְּרִים לְשֵׁם שָׁמַיִם לְהַצִּיל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהַצִּיל, וְהֵינוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (נָזִיר כג, ב) ׳גְּדוֹלָה עֲבֵרָה לִשְׁמָהּ׳, אֲבָל כְּבָר אָמַר הַגָּאוֹן בַּעַל ׳נֶפֶשׁ הַחַיִּים׳ כִּי לֹא לָנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמִּדָּה הַזֹּאת לְמַעֲשֶׂה. וּכְבָר הֵעִידוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (ע״ז יח, ב): ״אִם הָלַךְ סוֹפוֹ לַעֲמֹד וְאִם עָמַד סוֹפוֹ לֵישֵׁב וְאִם יָשַׁב סוֹפוֹ לָלוּץ״, כָּל הָאֲמַתְלָאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵין בְּכֹחָן לְסִתֹּר עֵדוּתָן הַמְאֻמֶּתֶת גַּם מֵהַנִּסָּיוֹן עַל כָּל צַעַד וְשַׁעַל לְמִי שֶׁעֵינַיִם לוֹ לִרְאוֹת, וַהֲלֹא זוֹ הִיא טַעֲנַת ׳הַמִּזְרָחִי׳ מֵרֹאשִׁית הִוָּסְדוֹ כִּי כַּוָּנָתוֹ לְהַחֲזִיר לַמּוּטָב אֶת הַטּוֹעִים, צֵא וּרְאֵה מָה עָלָה בְּגוֹרָלָם, הֵן נַעֲשׂוּ גֶּשֶׁר לָעוֹבְרִים וְלֹא לַשָּׁבִים...״.

הַ׳חָזוֹן אִישׁ׳ הֵשִׁיב עַל דִּבְרֵי ר׳ אֶלְחָנָן בְּאִגֶּרֶת אֲרֻכָּה אֲשֶׁר בָּהּ הִבִּיעַ אֶת דַּעְתּוֹ, כִּי כָּל עוֹד רַק בְּעִקְבוֹת הַקֶּשֶׁר לַ׳וַּעַד הַלְּאוּמִי׳ נִתָּן לְהוֹבִיל לְמִנּוּי רַבָּנִים כְּשֵׁרִים וַהֲגוּנִים בְּעָרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַמְּצִיאוּת מוֹכִיחָה שֶׁרַבָּנִים אֵלּוּ יְכוֹלִים לִפְעֹל לַהֲפָצַת תּוֹרָה וְחִזּוּק הַדָּת בְּאֵין מַפְרִיעַ, אֲזַי רָאוּי שֶׁלֹּא לְוַתֵּר עַל כָּךְ, וַאֲפִלּוּ בְּמִחִיר שֶׁל הַכָּרָה בְּסַמְכוּת הַ׳וַּעַד הַלְּאוּמִי׳ שֶׁהוּא חִלּוֹנִי בְּעִקָּרוֹ.

וּלְעִנְיַן הַנִּמּוּק שֶׁל ׳הִתְחַבְּרוּת לָרְשָׁעִים׳, כָּתַב: ״וְאָמְנָם הַהִתְחַבְּרוּת צְרִיכָה שִׁקּוּל הַדַּעַת, אִם הִיא מַפְסֶדֶת אוֹ מַרְוַחַת, שֶׁהֲרֵי נֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ ע״ה עַל שֶׁמָּנַע דִּינָהּ מֵעֵשָׂו, וְדָרְשׁוּ (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פרק לח) לָמָּה מֵרֵעֵהוּ וכו׳ וְעוֹד הַרְבֵּה כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְרַב גִּבּוֹר הָעוֹמֵד בְּקִשְׁרֵי מִלְחָמָה - מִצְוָה עָלָיו לַהֲלֹךְ וְלַעֲמֹד, וְאֵין זֶה בִּכְלַל הִלּוּךְ וַעֲמִידָה בְּדֶרֶךְ חַטָּאִים, אֶלָּא עוֹשֶׂה דִּין בַּחַטָּאִים. וְאָמְנָם שִׁקּוּל הַדַּעַת צְרִיכָה סִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל חַס וְשָׁלוֹם״.

תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן זַצַ״ל לֹא אֵחֲרָה לָבוֹא, וּבֵין הַיֶּתֶר הוּא מִתְיַחֵס לָרְאָיָה שֶׁהֵבִיא הַ׳חָזוֹן אִישׁ׳ מֵעִנְיַן דִּינָהּ לְנוֹשֵׂא הַ׳הִתְחַבְּרוּת לָרְשָׁעִים׳: ״וּמַה שֶּׁהֵבִיא מֵאֲמָרָם שֶׁנֶּעֱנַשׁ יַעֲקֹב עַל שֶׁלֹּא רָצָה לָתֵת אֶת דִּינָהּ לְעֵשָׂו שֶׁמָּא תַּחֲזִירֵנוּ לְמוּטָב, וַדַּאי לְפוּם רִיהֲטָא אֵין לְךָ דִּבְרֵי תֵּמַהּ יוֹתֵר מִזֶּה, וְאֶלָּא מֵעַתָּה, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּת לְהַשִּׂיאָהּ יְהַדֵּר אַחֲרֵי חָתָן רָשָׁע שֶׁמָּא תַּחֲזִירֶנּוּ לְמוּטָב? אֲבָל כְּבָר נִשְׁאֲלָה שְׁאֵלָה זוֹ מֵרֹאשׁוֹנִים, וּבְפֵרוּשׁ בַּרְטְנוּרָא (ר״פ וַיִּשְׁלַח) כָּתַב לְפָרֵשׁ שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה יָרֵא שֶׁמָּא תַּחֲזִירֶנּוּ לְמוּטָב, וְלֹא הָיָה חָפֵץ בָּזֶה עַיֵּן שָׁם״.

ב. וְזוּ לְשׁוֹנוֹ: ״קָשָׁה אַדְּרַבָּה הָיָה רָאוּי שֶׁתֶּחְשֹׁב לוֹ לִצְדָקָה שֶׁמְּנָעָהּ מִיַּד הָרָשָׁע? יֵשׁ לוֹמַר שֶׁיַּעֲקֹב לְרָעָה נִתְכַּוֵּן, שֶׁלֹּא הָיָה רוֹצֶה שֶׁאָחִיו יִהְיֶה צַדִּיק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקְנִים בּוֹ בִּרְכַת ׳הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ׳, וּלְפִיכָךְ נֶעֱנַשׁ״. דְּהֵינוּ שֶׁמִּצַּד עֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה, הָיָה רָאוּי לְהַחְבִּיא אֶת דִּינָהּ, אַךְ יַעֲקֹב נִתְבַּע עַל הַכַּוָּנָה, שֶׁלֹּא עָשָׂה זֹאת מִצַּד הַחֶשְׁשׁ שֶׁמָּא דִּינָהּ תִּתְקַלְקֵל, אֶלָּא אַדְּרַבָּה, שֶׁמָּא תַּחֲזִירֶנּוּ לְמוּטָב וְיִקַּבֵּל אֶת הַבְּרָכוֹת. נִצְיַן שֶׁדִּבְרֵי הַבַּרְטְנוּרָא מְהַיְּמִים פֹּשֶׁט חָדָשׁ בְּלִשּׁוֹן רַשִׁ״י: ״וּלְךָ נֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב שֶׁמְּנָעָהּ מֵאָחִיו שֶׁמָּא תַּחֲזִירֶנּוּ לְמוּטָב״, עַד עַתָּה מְקֻבֶּלֶת הָיְתָה הַהֲבָנָה שֶׁשֶּׁמָּא תַּחֲזִירֶנּוּ לְמוּטָב' הִיא הַסִּבָּה שֶׁבִּגִּינָהּ נֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב, אוּלָם לְדִבְרֵי הַבַּרְטְנוּרָא הַכֹּל מִשְּׁפָט אֶחָד, וְ'שֶׁמָּא תַּחֲזִירֶנּוּ לְמוּטָב' הוּא הַשִּׁקּוּל שֶׁלָּכֵן מְנָעָהּ, וְדוֹק.

וְעַיֵּן ׳מוֹשַׁב זְקֵנִים׳ לְבַעֲלֵי הַתּוֹס׳ שֶׁהִקְשׁוּ קֻשְׁיָא זוֹ מִפִּי בִּלְשׁוֹן הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן: ״וְאִם תֹּאמַר, וְכִי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָח מְשֻׁמָּד, וְכִי יַשִּׂיא לוֹ אֶת בִּתּוֹ שֶׁהִיא בַּת ו׳ שָׁנִים, כַּאֲשֶׁר הָיְתָה דִּינָהּ?״, וְתִרְצוּ שֶׁעָשָׂו הֵחֵל תַּהֲלִיךְ מִסִּים שֶׁל תְּשׁוּבָה, בְּאוֹמְרוֹ ׳נִסָּעָה וְנֵלְכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ׳ שֶׁרָצָה לְהִתְקָרֵב לַיְּהוּדִית, וְלָכֵן סָפוּי רַב שֶׁהָיָה שָׁב בִּתְשׁוּבָה. [וְלִכְאוֹרָה

וְצָרִיךְ לְהוֹסִיף עַל דְּבָרָיו, לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שֶׁיֵּשְׁנָם רְשָׁעִים שֶׁהַדִּין נוֹתֵן לְמְנֹעַ מֵהֶן הַתְּשׁוּבָה וּבְמַדְרֵגָה כָּזֹאת הָיָה עֵשָׂו בְּעֵינֵי יַעֲקֹב, וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא הָיָה כֵּן".

חֲשָׁשׁוֹ שֶׁל הָרַב מִבְּרִיסְק זַצ"ל

בְּסֵפֶר 'עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ' מְסַפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֶּרְשְׁטֵיין שליט"א: הָיָה זֶה בִּזְמַן הַמַּעֲרָכָה הַגְּדוֹלָה עַל 'חִטּוּטֵי קְבָרִים' שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּאֵזוֹר קֶבֶר הָרַמְבַּ"ם בָּעִיר טְבֶרְיָה, הַיַּהֲדוּת הַחֲרֵדִית גָּעֲשָׂה וְרָעֲשָׂה, וְיָצְאָה בַּהֲמוֹנֶיהָ לְהַפְגִּין נֹכַח הַיַּזְמָה הַהֲרָסָנִית. חֹד הַחֲנִית שֶׁל הַמַּאֲבָק הָיָה הָרַב מִבְּרִיסְק זַצ"ל, שֶׁפָּעַל לְלֹא לֵאוּת בִּשְׁלִיחַת שְׁתַדְלָנִים וְהַפְעָלַת לַחַץ אַדִּיר עַל הַמֶּמְשָׁלָה, לַחְדֵּל מִכַּוָּנַת זָדוֹן זוֹ.

סִפֵּר אֶחָד מִמְּקֹרָבָיו: בְּאוֹתָהּ עֵת, הִפְעַלְתִּי קְשָׁרִים מְרֻבִּים בְּמִסְדְּרוֹנוֹת הַמֶּמְשָׁלָה כְּדֵי לְהָבִיא לִפְגִישָׁה אֵצֶל הָרַב מִבְּרִיסְק שְׁנֵי חַבְרֵי כְּנֶסֶת לֹא דָּתִיִּים, אוּלַי בְּעִקְבוֹת הַפְּגִישָׁה יִשַּׁנּוּ אֶת דַּעְתָּם לִתְמֹךְ בְּהַפְסָקַת הַחֲפִירוֹת.

חַבְרֵי הַכְּנֶסֶת אָכֵן הִגִּיעוּ לַפְּגִישָׁה, וּמַהֵר מְאֹד הוּבַן שֶׁלֹּא תּוּשַׂג הַסְכָּמָה: הַלָּלוּ עָמְדוּ עַל דַּעְתָּם שֶׁיֵּשׁ לְבַצַּע אֶת הַחֲפִירוֹת: "הַמְּדִינָה בְּהִתְהַוּוּת" - אָמְרוּ, "אֵין מָנוֹס מִלְּבַצַּע מַהֲלָכִים שֶׁל 'שְׁדְרוּג' תַּשְׁתִּיּוֹת, אֲפִלּוּ עַל חֶשְׁבּוֹן מְנוּחַת הַמֵּתִים" (עַפְרָא לְפוּמַיְיהוּ!).

לְאַחַר שֶׁשָּׁטְחוּ אֶת 'מִשְׁנָתָם' הַסְּדוּרָה וְהָלְכוּ לָהֶם, פָּנָה הָרַב מִבְּרִיסְק אֶל בְּנֵי הַבַּיִת, וּבִקֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיְּסַפְּרוּ לוֹ מָה אָמְרוּ שְׁנֵי חַבְרֵי הַכְּנֶסֶת הַלָּלוּ, בְּנֵי הַבַּיִת הִתְפַּלְּאוּ מְאֹד, הֲלֹא הַפְּגִישָׁה הִתְרַחֲשָׁה כָּאן בְּחַדְרוֹ שֶׁל הָרַב וּבְנוֹכְחוּתוֹ, וְכֵיצַד אֵין הוּא יוֹדֵעַ מַה נֶּאֱמַר בָּהּ?

הֵם הִבִּיעוּ תְּמִיהָתָם בְּאָזְנֵי הָרַב מִבְּרִיסְק, וַיַּעַן לָהֶם הָרַב: **"לֹא שָׁמַעְתִּי כְּלוּם וְלֹא הִטֵּיתִי אָזְנִי לְמִלָּה אַחַת מִדִּבְרֵיהֶם, חָשַׁשְׁתִּי שֶׁמָּא יַשְׁפִּיעַ הַדָּבָר עָלַי, לְקָרֵר אֶצְלִי אֶת הָעִנְיָן..."**.

מַבְהִיל... אָדָם עָנָק שֶׁבָּעֲנָקִים כְּמוֹ הָרַב מִבְּרִיסְק, שֶׁדַּעְתּוֹ דַּעַת תּוֹרָה הָיְתָה אֵיתָנָה בְּאֹפֶן מַפְלִיא, חָשַׁשׁ מִשִּׂיחָה עִם כַּמָּה טִפּוּסִים רֵקִים מִתּוֹכָן, שֶׁמָּא עֲלוּלָה הִיא לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו, אֲזַי מַה נַּעֲנֶה אֲנַחְנוּ אַחֲרָיו?

וּבְעִקְבוֹת מַעֲשֶׂה זֶה, הֵבִיא הַמַּגִּיד רַבִּי חָנוֹךְ קַרְלִינְשְׁטֵיין זַצ"ל אֶת דִּבְרֵי מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא (וַיִּקְרָא ז') עַל פָּסוּק 'וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ' - "מַה הַיָּם הַזֶּה טִיטוֹ וְרִפְשׁוֹ עַל פִּיו, כָּךְ הָרְשָׁעִים סֵרְיוֹתֵיהֶם וְסִרְחוֹנָם עַל פִּיהֶם". אָדָם הַמְשׂוֹחֵחַ עִם רָשָׁע, לֹא תָּמִיד מֵבִין מַה הַבָּעָיָה בְּכָךְ, סַךְ הַכֹּל דִּבַּרְנוּ... אוֹמֵר לָנוּ הַמִּדְרָשׁ: **דְּעוּ לָכֶם, הַסְּרָחוֹן וְהָרֹפֶשׁ שֶׁל הָרָשָׁע מְצוּיִים עַל פִּיו, כָּל אָדָם שֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ לֹא יִמָּלֵט מִלְּהִתְלַכְלֵךְ בְּסִרְחוֹנוֹ!**

וְסִפֵּר הָרַב זִילְבֶּרְשְׁטֵיין אוֹדוֹת אֵשֶׁת נְעוּרָיו הַצַּדְקָנִית, הָרַבָּנִית עַלִּיזָה שׁוֹשַׁנָּה ע"ה, בִּתּוֹ שֶׁל הגרי"ש אֶלְיָשִׁיב זַצ"ל, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיוּ מַגִּיעִים לְבֵיתָם אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת, כְּדֵי לְהִתְיָעֵץ עִם הָרַב בְּנוֹשְׂאִים שׁוֹנִים, הָיְתָה מַקְפִּידָה שֶׁלֹּא לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵיהֶם, אֶלָּא נִפְנֵית לְהִסְתַּגֵּר בְּחַדְרָהּ: "אַתָּה רַב בְּיִשְׂרָאֵל" - הָיְתָה אוֹמֶרֶת לְבַעְלָהּ בְּנֹעַם חֵן, "מִתֹּקֶף תַּפְקִידְךָ נִצְרָךְ אַתָּה לְהִפָּגֵשׁ עִם אֻכְלוֹסְיָה מְגֻוָּנֶת, אוּלָם אֲנִי יְרֵאָה מִכָּךְ, וּמַעֲדִיפָה לְהִתְרַחֵק עַד כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר...".

שִׁנּוּי חֶבְרָה - הַמַּפְתֵּחַ לְהַצְלָחָה

בְּסֵפֶר 'נִיצוֹצוֹת' מַמְחִישׁ הָרַב יִצְחָק הֶרְשְׁקוֹבִיץ שליט"א, אֶת מִדָּתָהּ הָרַבָּה שֶׁל

צע"ג דְּיַעֲקֹב הִטְמִין אֶת דִּינָהּ קֹדֶם הַמִּפְגָּשׁ עִם עֵשָׂו, בְּעוֹבְרוֹ אֶת מַעֲבַר יַבֹּק, וּמִנַּיִן לוֹ לָדַעַת אֶת שֶׁיֹּאמַר לוֹ עֵשָׂו לְאַחַר מִכֵּן? וְאוּלַי יִתְיַשֵּׁב עִם דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ (ב"ר פס"ז): "וַיִּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנַעַן וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר נָתַן דַּעְתּוֹ לְהִתְגַּיֵּר, מָחֲלַת, שֶׁמָּחַל לוֹ הקב"ה עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, בָּשְׂמַת שֶׁנִּתְבַּסְּמָה דַּעְתּוֹ עָלָיו", הֲרֵי שֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ לְהִתְגַּיֵּר עוֹד קֹדֶם לָכֵן, בְּעֵת שֶׁנָּדַד יַעֲקֹב חָרָנָה, וְיִתָּכֵן שֶׁהַשְׁמוּעָה הִגִּיעָה לְאָזְנֵי יַעֲקֹב, וְאַף עַל פִּי כֵן מָנַע בִּתּוֹ מִמֶּנּוּ, לָכֵן נֶעֱנַשׁ].

הַשְׁפָּעָה סְבִיבָתִית, הַסְּבִיבָה אֵינָהּ רַק מַשְׁפִּיעָה הַשְׁפָּעָה גְּלוּיָה עַל הַמָּצוּי בָּהּ, אֶלָּא בְּאֹפֶן מַפְתִּיעַ, **הַסְּבִיבָה חוֹקֶקֶת בְּעֹמֶק הַלֵּב מִסָּרִים סְמוּיִים**, וּפְעָמִים רַבּוֹת פּוֹעֲלִים מְסָרִים אֵלּוּ בְּתְחוּם הַתַּת-מוּדָּע שֶׁל הָאָדָם, מִבְּלִי שֶׁיַּבְחִין וְיָשִׂים לִבּוֹ לְכָךְ.

הָיָה זֶה בְּמִסְגֶּרֶת 'מַחֲנֵה קַיִץ' שֶׁל אַחַת הַיְשִׁיבוֹת בָּאָרֶץ, בְּאַחַד הָעֲרָבִים נִתְבַּקֵּשׁ אַבְרֶךְ תַּלְמִיד חָכָם, מֵעַמּוּדֵי הַתָּוֶךְ שֶׁל הַיְשִׁיבָה בֶּעָבָר, לְשׂוֹחֵחַ עִם הַבַּחוּרִים בְּנוֹשֵׂא מְמוּשׁ שְׁאִיפוֹת לַעֲלִיָּה בְּתוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם.

הַבַּחוּרִים הָיוּ קְשׁוּבִים מְאֹד, וְהָיָה חָשׁוּב לָהֶם לִשְׁמֹעַ מִפִּי אוֹתוֹ אַבְרֶךְ בֶּן-עַלְיָה, שֶׁכֻּלָּם הֶעֱרִיכוּ אוֹתוֹ וְהוֹקִירוּהוּ, מַהוּ 'הַמַּתְכּוֹן' הַמְנַצֵּחַ? כֵּיצַד שַׂיָּךְ לְהַתְמִיד בָּעֲלִיָּה, מִבְּלִי לְהִשָּׁבֵר, אֵיךְ יָכוֹל בֶּן יְשִׁיבָה לְהַרְגִּישׁ טַעַם תְּמִידִי בַּלִּמּוּד, לְמַמֵּשׁ אֶת הַשְׁאִיפָה לִהְיוֹת גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל, בְּלִי לִפֹּל וּלְהִתְעַיֵּף בַּדֶּרֶךְ.

פָּתַח הָאַבְרֶךְ אֶת דְּבָרָיו וְאָמַר: דְּעוּ לָכֶם, הַתְּשׁוּבָה שֶׁלִּי - אַחַת הִיא: בָּחוּר הַמָּצוּי בִּסְבִיבָה שֶׁל בְּנֵי עֲלִיָּה מְבַקְּשֵׁי הַשֵּׁם, יְמָשֵׁךְ לָזֶה גַּם הוּא. לְעֻמַּת זֹאת בָּחוּר הַמָּצוּי בְּסְבִיבָה שֶׁל בַּחוּרִים בֵּינוֹנִיִּים, גַּם הוּא לֹא יִמָּלֵט מִן הַבֵּינוֹנִיּוּת.

סִפֵּר לָהֶם הָאַבְרֶךְ אֶת אֲשֶׁר שָׁמַע בְּאָזְנָיו מֵאֶחָד מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל שליט"א, אֲשֶׁר בְּשָׁעָה שֶׁל עֵת רָצוֹן, פָּתַח בְּפָנָיו צֹהַר לִימֵי נְעוּרָיו:

בְּצְעִירוּתִי, הָיִיתִי בָּחוּר יְשִׁיבָה בֵּינוֹנִי בִּשְׁאִיפוֹתַי, לָמַדְתִּי בְּסִדְרֵי הַיְשִׁיבָה, אֲבָל הָעֵסֶק תָּמִיד הָיָה מְדַשְׁדֵּשׁ, הַתְּמָדָה סְבִירָה וְלֹא יוֹתֵר, לֹא הִצְלַחְתִּי לְהַחֲדִיר בְּעַצְמִי אֶת 'חִיּוּדְ' הַשְׁאִיפָה לְגַדְלוּת, וְהַדָּבָר כָּאַב לִי מְאֹד. פָּנִיתִי אֶל הַמַּשְׁגִּיחַ וְנִשְׁתַּפַּכְתִּי בְּפָנָיו, "מַדּוּעַ אֵינֶנִּי מַצְלִיחַ לְהִתְעַלּוֹת, לְפָרֵץ קְדִימָה" - קָרָאתִי בִּכְאֵב, "מִשְׁתּוֹקֵק אֲנִי לְהַתְמִיד, לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל זֶה לֹא עוֹבֵד".

הַמַּשְׁגִּיחַ אָחַז בְּיָדִי, וּבְנִימָה אֲבָהִית אָמַר לִי: "הָעִנְיָן הוּא דֵּי פָּשׁוּט, הָאָדָם הוּא תּוֹצָר שֶׁל הַסְּבִיבָה שֶׁלּוֹ, כָּל עֶמְדוֹתָיו בַּחַיִּים מֻשְׁפָּעוֹת מֵהַסְּבִיבָה, עָצָתִי לְךָ לִהְיוֹת כָּל הַזְּמַן בִּסְבִיבָה שֶׁל מְצַיָּנִים, כָּל עוֹד תַּמְשִׁיךְ לְהִתְרוֹעֵעַ עִם בֵּינוֹנִיִּים, תִּשָּׁאֵר בֵּינוֹנִי, לֹא תַּצְלִיחַ לְהַבְלִיט אֶת הַמְיֻחָדוּת שֶׁבְּךָ..".

שָׁלַף הַמַּשְׁגִּיחַ אֶת סֵפֶר 'מִשְׁנֵה תּוֹרָה' לְהָרַמְבַּ"ם, מֵהַסְּפָרִיָּה שֶׁלְּצִדּוֹ, פָּתַח בְּ'הִלְכוֹת דֵּעוֹת' (ו, א) וְהֵחֵל לִקְרֹא:

"דֶּרֶךְ בְּרִיָּתוֹ שֶׁל אָדָם לִהְיוֹת נִמְשָׁךְ בְּדֵעוֹתָיו וּבְמַעֲשָׂיו אַחַר רֵעָיו וַחֲבֵרָיו, נוֹהֵג כְּמִנְהַג אַנְשֵׁי מְדִינָתוֹ".

נִפְלָא לַמִּתְבּוֹנֵן - הִטְעִים הַמַּשְׁגִּיחַ - מְבֹאָר מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁלְּהַמָּשֵׁךְ אַחַר הַסְּבִיבָה זֶהוּ **מַמָּשׁ טִבְעוֹ שֶׁל אָדָם**, אִי אֶפְשָׁר לְהִלָּחֵם בָּזֶה, אָדָם הַמָּצוּי בִּסְבִיבָה לֹא רְאוּיָה, חֲרֵי הוּא כִּמְעַט 'מְשֻׁלָּל בְּחִירָה', אֵין לוֹ יְכֹלֶת לִבְחֹר בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב. אוּלָם בְּכָל אֹפֶן יִתָּבַע בִּמְלֹא חֻמְרַת הַדִּין... מַדּוּעַ? כִּי הָיָה 'בַּעַל בְּחִירָה' גָּמוּר לְהִתְיַשֵּׁב בִּסְבִיבָה טוֹבָה, הָיְתָה לוֹ הַבְחִירָה עִם מִי לְהִתְחַבֵּר!

וְזֶהוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָרַמְבַּ"ם וְאוֹמֵר:

"לְפִיכָךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִתְחַבֵּר לַצַּדִּיקִים וְלֵישֵׁב אֵצֶל הַחֲכָמִים תָּמִיד כְּדֵי שֶׁילְמֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וְיִתְרַחֵק מִן הָרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלְמֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, הוּא שֶׁשְּׁלֹמֹה אוֹמֵר 'הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יֶחְכָּם וְרֹעֵה כְסִילִים יֵרוֹעַ'. וְכֵן אִם הָיָה בִּמְדִינָה שֶׁמִּנְהָגוֹתֶיהָ רָעִים וְאֵין אֲנָשֶׁיהָ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, יֵלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁאֲנָשֶׁיהָ צַדִּיקִים וְנוֹהֲגִים בְּדֶרֶךְ טוֹבִים".

יָבוֹא אִי מִי אֶל רַבֵּנוּ הָרַמְבַּ"ם וְיִשְׁאַל אוֹתוֹ הוֹרָאָה לְמַעֲשֶׂה: כָּל הַמְּקוֹמוֹת מִתְנַהֲגִים בְּדֶרֶךְ לֹא טוֹבָה, אֵין שׁוּם מָקוֹם אֲשֶׁר מְצוּיִים בּוֹ צַדִּיקִים, אוֹ לְחִלּוּפִין, מִבְּחִינָה מְצִיאוּתִית-טֶכְנִית, אֵין לִי אֶפְשָׁרוּת לַעֲקֹר לְמָקוֹם הַצַּדִּיקִים, מָה אֶעֱשֶׂה? מַה יֹּאמַר לוֹ הָרַמְבַּ"ם? תִּשָּׁאֵר

בִּמְקוֹמְךָ וְתִתְמוֹדֵד? תִּשְׁתַּדֵּל לְהַחֲזִיק בְּצִדְקוּתְךָ עַל אַף הַסְּבִיבָה?

שְׁאֵלָה מְעַנְיֶנֶת...

בְּעֶצֶם, הָרַמְבַּ"ם בְּעַצְמוֹ הִתְיַחֵס לְמִקְרֶה זֶה בְּהֶמְשֵׁךְ דְּבָרָיו:

"וְאִם הָיוּ כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁהוּא יוֹדְעָם וְשׁוֹמֵעַ שְׁמוּעָתָן נוֹהֲגִים בְּדֶרֶךְ לֹא טוֹבָה כְּמוֹ זַמֵּנוּ, אוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָלֶכֶת לִמְדִינָה שֶׁמִּנְהָגוֹתֶיהָ טוֹבִים מִפְּנֵי הַגְּיָסוֹת אוֹ מִפְּנֵי הַחֹלִי - יֵשֵׁב לְבַדּוֹ יְחִידִי כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר 'יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם', וְאִם הָיוּ רָעִים וְחַטָּאִים שֶׁאֵין מְנִיחִים אוֹתוֹ לֵישֵׁב בַּמְּדִינָה אֶלָּא אִם כֵּן נִתְעָרֵב עִמָּהֶן וְנוֹהֵג בְּמִנְהָגָם הָרָע יֵצֵא לִמְעָרוֹת וּלְחוֹחִים וּלְמִדְבָּרוֹת...".

לְהִשָּׁאֵר בִּסְבִיבָה רָעָה וּלְהִתְמוֹדֵד? לֹא וָלֹא! הֲרֵי הָרַמְבַּ"ם כְּבָר גִּלָּה לָנוּ שֶׁהַהִמָּשְׁכוּת אַחַר הַסְּבִיבָה הִיא מִטֶּבַע בְּרִיָּתוֹ שֶׁל אָדָם, קָשֶׁה עַד בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְהִתְמוֹדֵד עִם הַטֶּבַע, אֲזַי אֵין הַרְבֵּה בְּרֵרוֹת: **אוֹ סְבִיבָה שֶׁל צַדִּיקִים, אוֹ לִהְיוֹת לְבַד, לְהִתְּמַם בְּחוֹחִים וּבְמְעָרוֹת...**

שְׁנוּי חֶבְרָה - הוּא הַמַּפְתֵּחַ לַהַצְלָחָה שֶׁלְּךָ!

סִיֵּם הַמַּשְׁגִּיחַ אֶת דְּבָרָיו.

"דְּבָרָיו הַנּוֹקְבִים שֶׁל הַמַּשְׁגִּיחַ חָדְרוּ וּפָעֲפְעוּ לְתוֹכִי נַפְשִׁי" - הִפְטִיר אוֹתוֹ גָּדוֹל, "מֵאוֹתוֹ הָרֶגַע הִתְדַּבַּקְתִּי בְּמַתְמִידֵי הַיְשִׁיבָה, רַק אִתָּם הִתְחַבַּרְתִּי, וּרְאֵה זֶה פֶּלֶא, עָבַר עָלַי שְׁנוּי שֶׁאֵין כְּדֶגְמָתוֹ, פִּתְאוֹם לֹא הָיָה קָשֶׁה כָּל כָּךְ מִבְּחִינָתִי לְהַתְמִיד חַ"י שָׁעוֹת בִּימָמָה, אֲנִי חַיָּב לַעֲצַת הַמַּשְׁגִּיחַ אֶת כָּל חַיַּי הָרוּחָנִיִּים".

הַנִּסּוּי הַמְאַלֵּף וְהַמַּפְתִּיעַ

הַבַּחוּרִים הִתְפָּעֲמוּ מִדִּבְרֵי הָאַבְרֵךְ, וְהֻחְלָה הִתְדַּיְנוּת קְבוּצָתִית הַאִם אָכֵן לַחֲבָרָה וְלַסְּבִיבָה יֵשׁ כֹּחַ כָּל כָּךְ גָּדוֹל. בֵּין הַבַּחוּרִים הָיוּ כָּאֵלּוּ שֶׁטָּעָנוּ, כִּי יֵשׁ מְעַט גֶּזֶמָא בַּדָּבָר, וְיִתָּכֵן לִהְיוֹת בִּלְתִּי מֻשְׁפָּעִים מֵחֶבְרָה, גַּם כַּאֲשֶׁר מְצוּיִים בְּתוֹכָהּ... הַלָּלוּ מְזַכִּים וְהַלָּלוּ מְחַיְּבִים.

הִסָּה הָאַבְרֵךְ אֶת מִשְׁתַּתְּפֵי הַדִּיּוּן וְאָמַר: "מוּכָן אֲנִי מֶחָר לַעֲרֹךְ נִסּוּי, כְּדֵי לְהוֹכִיחַ קֶבַל עָם אֶת עָצְמַת הַשְׁפָּעַת הַסְּבִיבָה, שֶׁאֵינָהּ גְּלוּיָה תָּמִיד לָעַיִן, אֶלָּא פּוֹעֶלֶת בְּתוֹךְ הָרְבָדִים הָעֲמֻקִּים שֶׁל הַנֶּפֶשׁ".

שִׁשָּׁה בַּחוּרִים נִבְחֲרוּ לְצֹרֶךְ הַנִּסּוּי, וְהָאַבְרֵךְ קָבַע אִתָּם כִּי לְמָחֳרַת אַחַר הַצָּהֳרַיִם יִכָּנְסוּ אֵלָיו לְחַדְרוֹ, הַמְּמֻקָּם בִּקְצֵה מִסְדְּרוֹן אָרֹךְ, בָּזֶה אַחַר זֶה.

לְמָחֳרַת הַיּוֹם, פָּנָה הָאַבְרֵךְ לְשִׁנֵּי בַּחוּרִים מֵהַיְשִׁיבָה, וְאָמַר לָהֶם: אַתֶּם תִּהְיוּ הָעוֹזְרִים שֶׁלִּי לְצֹרֶךְ הַנִּסּוּי, בִּשְׁעוֹת אַחַר הַצָּהֳרַיִם אֶהְיֶה מָצוּי בְּחַדְרִי, תַּפְקִידְכֶם לַעֲמֹד בְּרֹאשׁ הַמִּסְדְּרוֹן עִם 'סְטוֹפֶּר' בַּיָּד, וְלִמְדֹּד אֶת זְמַן הַהֲלִיכָה שֶׁל כָּל בָּחוּר שֶׁיִּכָּנֵס אֵלַי, הֵן בִּכְנִיסָתוֹ וְהֵן בִּיצִיאָתוֹ, מִן הָרֶגַע שֶׁיִּכָּנֵס לַמִּסְדְּרוֹן עַד הַהַגָּעָה לַחֶדֶר, וּלְחִלּוּפִין.

מֶה עָשָׂה הָאַבְרֵךְ? רָשַׁם עַל דַּף שֵׁשׁ קְבוּצוֹת שֶׁל מִלִּים מְעֹרָבְבוֹת, כַּאֲשֶׁר עַל כָּל בָּחוּר שֶׁנִּכָּנַס לַחֶדֶר, הֵטִיל לְסַדֵּר אֶת הַמִּלִּים בִּקְבוּצָה, לְמִשְׁפָּט בַּעַל מַשְׁמָעוּת. הַבַּחוּרִים אָכֵן נִכָּנְסוּ זֶה אַחַר זֶה, וְסִדְּרוּ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. טְוָחֵי זְמַן הַהֲלִיכָה בַּמִּסְדְּרוֹן נִמְדְּדוּ לְלֹא יְדִיעָתָם, הֵן בִּכְנִיסָתָם וְהֵן בִּיצִיאָתָם.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ פֶּלֶט-הַתּוֹצָאוֹת, נָכוֹנָה הַפְתָּעָה גְּדוֹלָה: הַזְּמַן שֶׁנִּמְדַּד בִּיצִיאָה הָיָה כָּפוּל מֵהַזְּמַן שֶׁנִּמְדַּד בִּכְנִיסָה, לֵאמֹר: בִּכְנִיסָתָם פָּסְעוּ הַבַּחוּרִים בַּמִּסְדְּרוֹן בִּקְלִילוּת וּבְמֶרֶץ, וּבִיצִיאָתָם - בִּכְבֵדוּת וּבְהִסּוּס...

בָּעֶרֶב הִתְכַּנְּסוּ הַבַּחוּרִים שֵׁנִית, וְהָאַבְרֵךְ חָשַׂף אֶת הַנְּתוּנִים הַמַּפְתִּיעִים. אַף אֶחָד לֹא הִצְלִיחַ לְהָבִין כֵּיצַד אֵרַע הַדָּבָר, וְאַף לֹא הַבַּחוּרִים שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בַּנִּסּוּי, הֵם כְּלָל לֹא שָׂמוּ לֵב שֶׁכָּךְ פְּנֵי הַדְּבָרִים...

אוֹ אָז שָׁלַף הָאַבְרֵךְ אֶת דַּף הַמִּשְׁפָּטִים, הִגְבִּיהַּ אוֹתוֹ לְעֵינֵי מִשְׁתַּתְּפֵי הַנִּסּוּי וְאָמַר: "אוּלַי לֹא שַׂמְתֶּם לֵב לְכָךְ, אֲבָל כָּל מִשְׁפָּט

וּמִשְׁפָּט שֶׁנִּדְרַשְׁתֶּם לְסַדֵּר, הָיָה קָשׁוּר לְזִקָּנָה, בְּדִידוּת, אַפְרוּרִיּוּת, הַמֶּסֶר שֶׁל הַמִּשְׁפָּט נִכְנַס לְמֹחֲכֶם מִבְּלִי שֶׁתַּרְגִּישׁוּ, וְאַתֶּם נַהֲגְתֶּם בְּהֶתְאֵם. בִּכְנִיסָתְכֶם - פְּסַעְתֶּם בִּקְלִילוּת, וּבִיצִיאַתְכֶם בִּכְבֵדוּת פִּי שְׁנַיִם מֵהַזְּמַן בּוֹ נִכְנַסְתֶּם".

"נִסּוּי כְּדֶגֶמֶת זֶה נֶעֱרַךְ בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, וְהִתְפָּרְסֵם בְּכְתַב עֵת יֶקֶרְתִּי" - הוֹסִיף הָאַבְרֵךְ - "מַרְצֶה בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה חִלֵּק אֶת הַסְּטוּדֶנְטִים לִשְׁתֵּי קְבוּצוֹת, מִקְבוּצָה אַחַת בִּקֵּשׁ לְסַדֵּר מִשְׁפָּטִים הַמְכִילִים בְּתוֹכָם מֶסֶר שֶׁל תְּעוּזָה, חֻצְפָּה, שְׁעִיטָה קָדִימָה, פְּרִיצַת דֶּרֶךְ, וְלַקְּבוּצָה הַשֵּׁנִיָּה - מִשְׁפָּטִים הַמַּבִּיעִים מֶסֶר שֶׁל סַבְלָנוּת, אֲדִיבוּת, נִימוּס. לְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ מֵהַנִּסּוּי בִּקֵּשׁ מֵהָאַחֲרַאי עַל הַקֶּפִיטֶרְיָה, לְהַשְׁתַּהוֹת בְּהוֹצָאַת אֲרוּחַת הַצָּהֳרַיִם, הַסְּטוּדֶנְטִים הִמְתִּינוּ וְהִמְתִּינוּ דַּקּוֹת אֲרֻכּוֹת, וְהָאֹכֶל לֹא יָצָא. רְעֵבִים הָיוּ, וְהַלָּה מָתַח אֶת סַבְלָנוּתָם וְסַבְלָנוּתָם כַּהֹגֶן...

וּרְאֵה זֶה פֶּלֶא, אֵלּוּ שֶׁסִּדְּרוּ מִשְׁפָּטִים בַּעֲלֵי מֶסֶר שֶׁל עַזּוּת וְאֹמֶץ - אִבְּדוּ מַהֵר אֶת סַבְלָנוּתָם, וְהֵחֵלּוּ לִצְעֹק עַל בַּעַל הַקֶּפִיטֶרְיָה, וּלְהִתְלוֹנֵן בְּקוֹל גָּדוֹל עַל הָעִכּוּב. לְעֻמַּת זֹאת, בַּעֲלֵי הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁל הַסַּבְלָנוּת - הִמְתִּינוּ מֵהַצַּד וְלֹא אָמְרוּ מִלָּה".

"הָא לָמַדְתָּ שֶׁכָּל מִלָּה מַשְׁפִּיעָה, בֵּין בְּיוֹדְעִין וּבֵין בְּלֹא יוֹדְעִין, אֵין מַשֶּׁהוּ שֶׁלֹּא נִסְפָּג בְּעִמְקֵי הַמֹּחַ"...

עַתָּה כְּבָר כֻּלָּם הִסְכִּימוּ, דִּבְרֵי הָאַבְרֵךְ הֻחָכָם הִתְקַבְּלוּ לְלֹא עוֹרְרִים.

"טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ"...

עַל מַהְפָּךְ שֶׁיָּצַר מִשְׁפָּט אֶחָד בְּלִבּוֹ שֶׁל יְהוּדִי, מְסַפֵּר הַסּוֹפֵר ר' אַהֲרֹן סוֹרְסְקִי בְּסִפְרוֹ 'זוֹטוֹ שֶׁל נָהָר':

רְאוּבֵן - רְאוּבְקֶ"ה הַקַּצָּב, הָיָה חָסִיד נִלְהָב שֶׁל הָרַבִּי הַזָּקֵן מִסְּלוֹנִים זַצ"ל, אִישׁ פָּשׁוּט הָיָה רְאוּבְקֶ"ה דִּידַן, וְלֹא הִלֵּךְ בִּגְדֻלּוֹת וְנִפְלָאוֹת. אוּלָם פַּעַם אַחַת, בְּעָמְדוֹ עַל מַדְרֵגוֹת הַ'טִּישׁ' אֵצֶל רַבּוֹ, חָשׁ כְּיצַד רוּחַ אַחֶרֶת מְפַעֲמַת בְּקִרְבּוֹ...

הָיָה זֶה כַּאֲשֶׁר הָרַבִּי שָׂר זְמִירוֹת שַׁבָּת, תּוֹךְ שִׁירַת הַפִּיּוּט 'כֹּל מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי' הִגִּיעַ לַפִּסְקָא 'טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ', וְשׁוֹרֵר אוֹתָהּ בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּמִתּוֹךְ הִתְפַּעֲלוּת הַנֶּפֶשׁ, אָמַר וְחָזַר וְאָמַר.

רְאוּבְקֶ"ה הַקַּצָּב שָׁמַע, אֲבָל לֹא שְׁמִיעָה רְגִילָה, אֶלָּא שְׁמִיעָה מֻחְלֶטֶת שֶׁחָדְרָה לְתְהוֹמוֹת נֶפֶשׁ וְזִעְזַעְתּוֹ עַד הַיְסוֹד, מֵאָז הָפַךְ הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה סִסְמַת חַיָּיו, וְהָיָה מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר עַצְמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַדֵּשׁ שַׁבָּת כָּזֹאת שֶׁרַק 'טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ'.

חוֹזֵר הָיָה וּמְשַׁנֵּן תָּמִיד: הָרַבִּי זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אָמַר 'טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ'...

כְּשֶׁחוֹתְנוֹ הֵעִיר לוֹ פַּעַם שֶׁאֵין הוּא יוֹדֵעַ מַה יֵּשׁ לְהִתְפַּעֵל כָּל כָּךְ מִפִּתְגָּם זֶה, הַנִּמְצָא מְפֹרָשׁ בְּכָל הַסִּדּוּרִים, הָיָה רְאוּבֵן מֵשִׁיב לוֹ בְּבִטּוּל:

אֲנִי שָׁמַעְתִּי זֹאת מִפֶּרֶשׁ יוֹצֵא מִפֶּה קָדְשׁוֹ, וְאַתָּה בָּא וּמְסַפֵּר לִי שֶׁגַּם בַּסִּדּוּר כָּתוּב כֵּן... כְּלוּם לְתַנָּא דְּמְסַיֵּעַ הָרַבִּי צָרִיךְ?...

בְּנוֹסָף לְעִסּוּקוֹ בְּקַצָּבוּת, הָיָה רְאוּבְקֶ"ה נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן 'בֶּאֱמָנוּת' בְּכַסְפֵּי אֲחֵרִים, הַיְנוּ שֶׁהָיָה מוֹסֵר לְבַעַל הַכֶּסֶף אֶת שַׁעַר הַקְנִיָּה וְהַמְּכִירָה, וּמְקַבֵּל דְּמֵי עֲמִילוּת בַּאֲחוּזִים.

פַּעַם נִזְדַּמְּנָה לוֹ עִם שַׁחַר 'מְצִיאָה': עוֹרוֹת בְּזוֹל, לֹא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא מָסַר אֶת הַמְּחִיר הַנָּכוֹן. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא לְהִתְפַּלֵּל רְאוּבֵן, נִסְתְּמָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו. לַשָּׁוְא נִסָּה לְהִתְנַעֵר וּלְהִתְאוֹשֵׁשׁ, עַד שֶׁהִתְחִיל לְיַסֵּר עַצְמוֹ בְּקוֹל רָם:

"רְאוּבְקֶ"ה, אֵיךְ אַתָּה מֵעֵז לָגֶשֶׁת לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָמִים כְּשֶׁשֶּׁקֶר בְּפִיךְ וּמִרְמָה בִּשְׂפָתֶיךָ..."

"וְאוּלַי אֱלֹקַּ וַאֲטַהֵר עַצְמִי בְּמִקְוֶה"... הִרְהֵר בְּלִבּוֹ.

״רְאוּבֵ״ן! אַתָּה טוֹבֵל וְשֵׁרֵץ בְּיָדְךָ״, קָרָא בְּקוֹל רָם...

״וְאוּלַי אֶמְסֹר אֶת הָרֵוַח לְצָדָקָה״... הִרְהֵר שׁוּב רְאוּבֵן.

״אַתָּה כּוֹרֵךְ טֻמְאָה בְּיִרְאָה״ - נָזַף בְּעַצְמוֹ רְאוּבֵ״ן בְּקוֹל. וְלֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁקָּרָא לְעַצְמוֹ 'רְאוּבֵ״ן גַּנָּב'. זָרַק מֵעָלָיו אֶת הַטַּלִּית וּתְפִלִּין, וְרָץ לִמְסֹר דִּין וְחֶשְׁבּוֹן נָכוֹן לָאִישׁ הַמְּרֻמֶּה.

כְּשֶׁהִגִּיעָה שְׁעָתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּטָהֳרָה, וּשְׁפָתָיו רָחֲשׁוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה:

״טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ״...

הַתְאָמַת סְבִיבָה נְכוֹנָה לְכָל יָחִיד וְיָחִיד

סְבִיבָה נְכוֹנָה וּמַתְאִימָה, מְהַוָּה תְּנַאי בְּסִיסִי בַּעֲלָיְתוֹ שֶׁל כָּל בֶּן תּוֹרָה, וּבִפְרָט יֵשׁ לְרָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת וּמַנְהִיגֵי צִבּוּר הָעוֹסְקִים בְּ'דִינֵי נְפָשׁוֹת', לִתֵּן אֶת הַדַּעַת עַל כָּךְ, וּלְהַתְאִים לְכָל יָחִיד וְיָחִיד אֶת הַסְּבִיבָה הַמַּתְאֶמֶת אִישִׁית עֲבוּרוֹ.

מְסֻפָּר שֶׁפַּעַם הִגִּיעוּ לַמַּשְׁגִּיחַ רַבִּי יְרוּחָם מִמִּיר זַצַ״ל, שְׁנֵי יְהוּדִים נִכְבָּדִים, וּבִקְּשׁוּ שֶׁיִּבְחַר עֲבוּרָם בָּחוּר מֵהַיְשִׁיבָה, לְצֹרֶךְ שִׁדּוּךְ לְבִתָּם. אוּלָם שׁוֹנִים הָיוּ הָאֲנָשִׁים בְּאָרְחָם זֶה מִזֶּה, הָאֶחָד תַּלְמִיד חָכָם בַּעַל אֻמְצָעִים דַּלִּים, שֶׁכֵּהֵן בָּרַבָּנוּת בַּעֲיָרָה כָּלְשֶׁהִי, וְהַשֵּׁנִי - יְהוּדִי אָמִיד שֶׁהִתְחַיֵּב לְ'סִדּוּר מָלֵא' - סִפּוּק כָּל צָרְכֵי הֶחָתָן וּבֵיתוֹ לְמֶשֶׁךְ מִסְפַּר שָׁנִים.

סָבְרוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, כִּי אֶת הַבָּחוּר הַמּפְאָר וְהֶחָרִיף בְּיוֹתֵר, יַעֲמִיד הָרַב לִרְשׁוּת הֶעָשִׁיר, כְּדֵי שֶׁבִּזְכוּת הַתְּמִיכָה הַנְּדִיבָה, יִצְמַח לְאֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר, וְלָרַב הֶעָנִי יִתֵּן אֶת הַבָּחוּר הַפָּחוֹת מֻצְלָח. אוּלָם הַמַּשְׁגִּיחַ נָהַג לְהֶפֶךְ, אֶת הַמְּצֻיָּן בְּיוֹתֵר יִעֵד לְבֵת הָרַב דַּל הָאֻמְצָעִים, וְאֶת הַפָּחוֹת מִמֶּנּוּ - לֶעָשִׁיר.

אֶחָד מִבְּנֵי הַיְשִׁיבָה הִרְהִיב עֹז, וְהִבִּיעַ אֶת תְּמִיהָתוֹ בִּפְנֵי הַמַּשְׁגִּיחַ. וַיַּעַן הַמַּשְׁגִּיחַ וַיֹּאמֶר:

״הַסְּבִיבָה הָעַתִּידִית - הִיא הַבָּסִיס לְהַכֹּל. בֵּיתוֹ שֶׁל הָרַב הֶעָנִי, הוּא בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים, בַּיִת שֶׁנּוֹשְׁמִים בּוֹ 'תּוֹרָה' בְּכָל רֶגַע מֵהַיָּמָמָה. בָּחוּר פָּשׁוּט לֹא יַרְגִּישׁ בְּנוֹחַ בְּבַיִת שֶׁכָּזֶה, לָכֵן דַּוְקָא אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם - שׁוֹלֵחַ אֲנִי לְשָׁם. אוּלָם בְּבֵיתוֹ שֶׁל הֶעָשִׁיר, גַּם אִם נוֹתְנִים מָקוֹם מְסֻיָּם לַתּוֹרָה, הָאֲוִירָה בַּבַּיִת אֵינָהּ שֶׁל מְצֻיָּנוּת בִּלְתִּי מִתְפַּשֶּׁרֶת, וּבָחוּר מְמֻצָּע בְּדַרְגָּתוֹ הָרוּחָנִית - יִסְתַּדֵּר שָׁמָּה מְצֻיָּן״.

תַּפְקִיד הַסְּבִיבָה - לְשַׁמֵּר אֶת הָאָדָם בִּרְגְעֵי חֻלְשָׁה

סְבִיבָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֲוִירָה שֶׁל רְצִינוּת וְהַקְפָּדָה - מוֹבִילָה אֶת הָאָדָם לְדֶרֶךְ הַטּוֹב, גַּם בִּרְגָעִים שֶׁל חֻלְשׁוּת הַדַּעַת, כְּשֶׁהוּא מִצַּד עַצְמוֹ הָיָה אוּלַי מוֹרֶה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ קְצָת לְהַטּוֹת עַצְמוֹ לַצְּדָדִים, בִּבְחִינַת 'סַעַד לְתָמְכוֹ', וְעַל כָּךְ חֲשִׁיבוּתָהּ הַגְּדוֹלָה.

מְסֻפָּר עַל אַבְרֵךְ אֶחָד שֶׁהִזְמִין אֶת יְדִידוֹ, אַבְרֵךְ מְבֻגָּר, לְהִשְׁתַּתֵּף בְּשִׂמְחַת הַכְּנֵס בְּנוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. לְהַפְתָּעָתוֹ אִחֵר יְדִידוֹ לְטֶקֶס הַבְּרִית. כַּאֲשֶׁר שָׁאַל אוֹתוֹ מַדּוּעַ אִחֵר, הִצְטַדֵּק הָאַבְרֵךְ הַמְּבֻגָּר: ״פָּנִיתִי הַיּוֹם בַּבֹּקֶר לְרֹאשׁ הַכּוֹלֵל, וּבִקַּשְׁתִּי מִמֶּנּוּ רְשׁוּת לָצֵאת מֵקֶדֶם, וְהוּא לֹא אִשֵּׁר לִי״. עֵינֵי אָבִי הַבֵּן הִתְעַגְּלוּ בְּתִמָּהוֹן: ״בְּגִיל כְּמוֹ שֶׁלְּךָ, אַתָּה עוֹד צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מֵרֹאשׁ הַכּוֹלֵל לָצֵאת?״. הִבִּיט בּוֹ הָאַבְרֵךְ הַמְּבֻגָּר, כְּמִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין עַל מָה הוּא שָׂח: ״הַלְוַאי וְכָל חַיַּי אֶצְטָרֵךְ לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מִמִּישֶׁהוּ לִסְגֹּר אֶת הַגְּמָרָא...״.

וְהֵחֵל לְסַפֵּר: אַחַד הַחֲשׁוּבִים וְהַמְּפֻרְסָמִים שֶׁבְּתַלְמִידֵי כּוֹלֵל 'קָדָשִׁים' שֶׁבְּרַאדִין - אוֹתוֹ קִבּוּץ שֶׁל אַבְרֵכִים גְּאוֹנֵי תּוֹרָה, שֶׁנֶּהֱל עַל יְדֵי רַבָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֶ'חָפֵץ חַיִּים' - הָיָה הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן בּוּנִם וַסֶּרְמָן זַצַ״ל. לַכּוֹלֵל לֹא הָיָה מַשְׁגִּיחַ קָבוּעַ, אֶלָּא עַל פִּי תּוֹרָנוּת, הִתְמַנָּה מִדֵּי תְּקוּפָה אֶחָד מֵהַלּוֹמְדִים לְשַׁמֵּשׁ כְּ'מַשְׁגִּיחַ'.

יוֹם אֶחָד נִגַּשׁ הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן לָאַבְרֵךְ הָאַחֲרַאי וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רְשׁוּת לָצֵאת

לְעִנְיָן מְסֻיָּם. הָיָה זֶה אַחַד הָאַבְרֵכִים הַצְּעִירִים בַּכּוֹלֵל, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן חָלָה תּוֹרָנוּתוֹ. כַּמּוּבָן הָאַבְרֵךְ הַצָּעִיר הִרְגִּישׁ לֹא בְּנוֹחַ מִכָּךְ שֶׁאִישׁ בְּסֵדֶר-גֹּדֶל שֶׁכָּזֶה מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רְשׁוּת לָצֵאת... הוּא מַמָּשׁ הִסְמִיק מִבּוּשָׁה וּמְבוּכָה.

רַבִּי אֶלְחָנָן הִבְחִין בִּמְבוּכָתוֹ, וְהִרְגִּיעוֹ בִּדְבָרִים: "תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ, מִלְּבַד זֹאת שֶׁבָּרֵגַע שֶׁאַתָּה הַמְמֻנֶּה מִטַּעַם ה'כּוֹלֵל', גַּם וְתִיק הָאַבְרְכִים - מְחֻיָּב לְקַבֵּל רְשׁוּתְךָ לָצֵאת, עוֹד אֲנִי מַרְגִּישׁ בְּאֹפֶן אִישִׁי שֶׁעֶצֶם הַצֹּרֶךְ לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מִמִּישֶׁהוּ, יֵשׁ בּוֹ תּוֹעֶלֶת עֲבוּרִי: כְּשֶׁאָדָם מַכְרִיעַ בְּדַעְתּוֹ לָצֵאת מֵהַכּוֹלֵל, עַל פִּי הֲבָנָתוֹ יֵשׁ צֹרֶךְ חָשׁוּב בַּדָּבָר, אַף פַּעַם אֵינוֹ יָכוֹל לָדַעַת שֶׁהַצֹּרֶךְ הוּא צֹרֶךְ אֲמִתִּי, יִתָּכֵן וְהַיֵּצֶר הָרָע מְדַמֶּה לוֹ כְּאִלּוּ יֵשׁ צֹרֶךְ, אוּלָם כַּאֲשֶׁר מֻכְרָח הוּא לִשְׁאֹל רְשׁוּת, תָּמִיד יַחֲשֹׁב פַּעֲמַיִם הַאִם יֵשׁ הַצְדָּקָה אֲמִתִּית בִּיצִיאָה זוֹ, וּכְשֶׁיַּגִּיעַ לְמַסְקָנָה שֶׁהַתְּשׁוּבָה חִיּוּבִית, רַק אָז יִגַּשׁ לִשְׁאֹל. עַל כֵּן יֵשׁ תּוֹעֶלֶת בְּכָל נְטִילַת רְשׁוּת, וְזֹאת בִּלְי כָּל קֶשֶׁר לְמַעֲמָדוֹ שֶׁל נוֹתֵן הָרְשׁוּת".

תַּפְקִיד הַסְּבִיבָה - לְהַקְנוֹת גְּבוּלוֹת

תַּפְקִיד הַסְּבִיבָה לְהַקְנוֹת גְּבוּלוֹת, לְגָרֹם לְאָדָם לְהַבְחִין בֵּין הָאָסוּר לַמֻּתָּר, בֵּין הָרָאוּי לְשֶׁאֵינוֹ רָאוּי. בִּפְרָט הַסְּבִיבָה הַבֵּיתִית, כְּפִי שֶׁהִזְכַּרְנוּ - בָּתִּים שֶׁהַהוֹרִים לֹא הִתְעַנְיְנוּ בְּחִנּוּךְ הַיְלָדִים, וְלֹא שָׂמוּ לָהֶם גְּבוּלוֹת בְּקַטְנוּתָם, גָּדְלוּ אוֹתָם יְלָדִים לְנְעָרִים חַסְרֵי רֶסֶן. כַּאֲשֶׁר הָיָה הַיֶּלֶד קָטָן מִתְחַצֵּף לְהוֹרָיו, הָיוּ הֵם מְחַיְכִים בְּסַלְחָנוּת, 'אֵיזֶה מָתֹק'... וּכְכָל שֶׁהוּא גָּדֵל, גַּם חֻצְפָּתוֹ וְעַזּוּתוֹ גְּדֵלָה, הַיּוֹם, כְּשֶׁהוּא כְּבָר נַעַר בּוֹגֵר, אִם אֵינוֹ מְקַבֵּל מַה שֶּׁרוֹצֶה - חֲרֵי הוּא מְחָרֵף וּמְגַדֵּף... ה' יִשְׁמְרֵנוּ. הַהוֹרִים פִּתְאוֹם תּוֹפְסִים שֶׁהַגֶּה 'יָצָא הָעֵגֶל הַזֶּה', צָמַח לָהֶם 'פֶּגַע רָע' מִתַּחַת לַיָּדַיִם, אֲבָל עַתָּה כְּבָר מְאֻחָר מִדַּי לְחַנֵּךְ...

וְהָיָה אוֹמֵר הַשָּׂרָף מִקּוֹצְק: "חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה" (מִשְׁלֵי כב, ו). אִם מְחַנְּכִים אֶת הַנַּעַר כָּרָאוּי, אָזַי 'גַּם כִּי יַזְקִין' לֹא יָסוּר **מִלְּחַנֵּךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד**.

אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הָאַדְמוֹרִי"ם אָמַר פַּעַם לְבִתּוֹ: תֵּדְעִי לָךְ, שֶׁבְּחִנּוּךְ אֵין לָךְ לִסְמֹךְ עַל הַיְלָדִים, אַף אִם נִרְאִים הֵם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, תַּפְקִידֵךְ תָּמִיד לְפַקֵּחַ עֲלֵיהֶם וְלָשִׂים לָהֶם גְּבוּלוֹת.

וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה - בְּאֹר הָאַדְמוֹ"ר - מָצִינוּ בְּמַעֲשֵׂה הָעֲקֵדָה, כָּל הַנִּסָּיוֹן הָאַדִּיר הַזֶּה, עַל שֵׁם אֵיזֶה פֶּרֶט נִקְרָא? עַל שֵׁם **הָעֲקֵדָה**, הַקְּשִׁירָה שֶׁל יִצְחָק עַל הַמִּזְבֵּחַ. מַה מְיֻחָד בְּפֶרֶט זֶה? אֶלָּא שֶׁבְּיִצְחָק אָנוּ מוֹצְאִים עִנְיָן מַפְלִיא, אַף עַל פִּי שֶׁהָלַךְ בְּרָצוֹן לְהֵעָקֵד 'וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו', בִּקֵּשׁ מֵאָבִיו שֶׁיְּקַשְּׁרֵנוּ. וְכָל כָּךְ לָמָּה? שֶׁמָּא מִפַּחַד הַמַּאֲכֶלֶת לֹא יִשְׁלֹט בְּעַצְמוֹ וְיָזוּז, וּבְכָךְ יְפַגֵּם אֶת הַקָּרְבָּן. לְמוּד גָּדוֹל לְמִדָּנוּ יִצְחָק בָּזֶה: גַּם אִם נִדְמֶה לְךָ שֶׁהַכֹּל הוֹלֵךְ לְמֵישָׁרִין, אַל תֵּרָדֵם בַּשְּׁמִירָה, חַיָּב אַתָּה לִבְנוֹת מַעֲרֶכֶת שֶׁל גְּדֵרִים וּסְיָגִים, שֶׁלֹּא תּוֹתִיר אֶפְשָׁרוּת שֶׁתִּטֶּה לְכִוּוּן אַחֵר, לְעוֹלָם לֹא תַּפְסִיד מִכָּךְ.

סְבִיבָה טוֹבָה - שׁוֹלֶלֶת מֵהָאָדָם אֶת הַבְּחִירָה לַחֲטֹא

וְהָיָה אוֹמֵר הַמַּשְׁגִּיחַ מִמִּיר רַבִּי יְרוּחָם זַצַ"ל: הַתּוֹרָה מְצַוָּה 'וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים', מַהִי מַשְׁמָעוּת צִוּוּי זֶה? אֶלָּא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן הוּא לִפְנֵי הַבְּחִירָה, רֵאשִׁית כֹּל לְהָבִין שֶׁזּוֹ הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, אוּלָם אַחֲרֵי שֶׁהָאָדָם בּוֹחֵר בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, **הוּא חַיָּב לְהִכָּנֵס לְמַצָּב שֶׁל 'מְשֻׁלָּל בְּחִירָה'**, לְהַפְנִים שֶׁהַנָּה מַה שֶּׁבָּחַר - הוּא 'חַיִּים', דְּהַיְנוּ אֵין יוֹתֵר דֶּרֶךְ לִנְסִיגָה אֲחוֹרַנִּית, וְכִלְשׁוֹנוֹ "הָאָדָם צָרִיךְ לִבְחֹר לִהְיוֹת מֻכְרָח". וְכֵן הָיָה אוֹמֵר ה'שְׁפַת אֱמֶת', בִּיחַס לַנֶּאֱמַר בִּבְרָכַת 'הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים' שֶׁבִּבְרָכוֹת הַשַּׁחַר: "וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ", לֹא מַסְפִּיק לְבַקֵּשׁ שֶׁנִּבְחַר בַּטּוֹב, אֶלָּא עָלֵינוּ לְשָׁאֹף **שֶׁנִּהְיֶה כְּפוּיִים וּמֻכְרָחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַבּוֹרֵא**, לֹא תַּעֲמֹד בְּפָנֵינוּ בְּרֵרָה אַחֶרֶת.

וּמַתְאִימִים הַדְּבָרִים עִם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁהִזְכַּרְנוּ לְעֵיל, שֶׁעִקַּר הַבְּחִירָה הִיא לְאֵיזוֹ סְבִיבָה לְהִכָּנֵס, אוּלָם כַּאֲשֶׁר אָדָם נִכְנָס לְסְבִיבָה, מִטִּבְעוֹ כְּבָר יִבְחַר כְּפִי סְבִיבָתוֹ. וְלָכֵן

רָאוּי לִיצֹר חֲמָמָה סְבִיבָתִית חִיּוּבִית, שֶׁתַּפְקִידָהּ לְהָגֵן עַל הָאָדָם שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי נִסָּיוֹן, לְהַרְחִיק מֵעָלָיו כָּל מִינֵי מַפְרִיעִים בַּעֲבוֹדַת ה׳, וּלְהַפְקִיעַ מִמֶּנּוּ כָּל בְּדַל שֶׁל מַחֲשָׁבָה לָסֶגֶת אֲחוֹרַנִּית.

וּכְבָר הֵבֵאנוּ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים שְׁמוּאֵלְבִיץ זַצ״ל (שִׂיחָה לְפָרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה עמ׳ ריא) לְבָאֵר דִּבְרֵי הַגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין קז, א): ״אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: לְעוֹלָם אַל יָבִיא אָדָם עַצְמוֹ לִידֵי נִסָּיוֹן, שֶׁהֲרֵי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הֵבִיא עַצְמוֹ לִידֵי נִסָּיוֹן וְנִכְשַׁל״, שֶׁכַּאֲשֶׁר הקב״ה מֵבִיא נִסָּיוֹן עַל הָאָדָם, אֲזַי הוּא גַּם כֵּן נוֹתֵן לוֹ אֶת הַכֹּחוֹת לַעֲמֹד בּוֹ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ לְנִסָּיוֹן, אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת הַכֹּחַ הַלָּזֶה.

זֹאת וְעוֹד - מוֹסִיף הגר״ח שְׁמוּאֵלְבִיץ - כַּאֲשֶׁר אָדָם מָצוּי בְּנִסָּיוֹן מַקִּיפָה אוֹתוֹ רוּחַ שְׁטוּת - הוּא מַמָּשׁ כְּמַעַט בְּגֶדֶר ׳אָנוּס׳. הֲרֵי הוּא מָשׁוּל לְעוֹמֵד עַל שְׂפַת הַבּוֹר, וְרוּחַ עַזָּה מְנַשֶּׁבֶת וּמַפִּילַתּוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר, אֵין לוֹ אֶת הַיְכֹלֶת לְהִתְמוֹדֵד נֶגְדָּהּ וּלְהִתְגּוֹנֵן מִפָּנֶיהָ. אוּלָם הַתְּבִיעָה הֶחָלָה עָלָיו הִיא: מַדּוּעַ נֶעֱמַדְתָּ עַל שְׂפַת הַבּוֹר? הַבְּרֵרָה הָיְתָה בְּיָדְךָ לְהִתְרַחֵק מִן הַבּוֹר כְּמִטַּחֲוֵי קֶשֶׁת, וְאָז בְּוַדַּאי לֹא הָיָה עוֹלֶה בְּיַד הַשָּׂטָן לְהַפִּילְךָ בְּנָקֵל.

הַנְהָגָתוֹ הָאַחֲרַאִית שֶׁל נָזִיר דְּרוֹמִי

וְאִיתָא בַּגְּמָרָא (נְדָרִים ט, ב): ״אָמַר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק: מִיָּמַי לֹא אָכַלְתִּי אָשָׁם נָזִיר טָמֵא אֶלָּא אֶחָד; פַּעַם אַחַת בָּא אָדָם אֶחָד נָזִיר מִן הַדָּרוֹם, וּרְאִיתִיו שֶׁהוּא יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי וּקְוֻצּוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תַּלְתַּלִּים, אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, מָה רָאִיתָ לְהַשְׁחִית אֶת שַׂעֲרְךָ זֶה הַנָּאֶה? אָמַר לִי: רוֹעֶה הָיִיתִי לְאַבָּא בְּעִירִי, הָלַכְתִּי לְמַלְאוֹת מַיִם מִן הַמַּעְיָן וְנִסְתַּכַּלְתִּי בַּבָּבוּאָה שֶׁלִּי, וּפָחַז עָלַי יִצְרִי וּבִקֵּשׁ לְטָרְדֵנִי מִן הָעוֹלָם, אָמַרְתִּי לוֹ: רָשָׁע! לָמָּה אַתָּה מִתְגָּאֶה בְּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ, בְּמִי שֶׁהוּא עָתִיד לִהְיוֹת רִמָּה וְתוֹלֵעָה? הָעֲבוֹדָה, שֶׁאֶגַלְּחֵךְ לַשָּׁמַיִם! מִיָּד עָמַדְתִּי וְנִשַּׁקְתִּיו עַל רֹאשׁוֹ, אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, כָּמוֹךָ יִרְבּוּ נוֹזְרֵי נְזִירוּת בְּיִשְׂרָאֵל, עָלֶיךָ הַכָּתוּב אוֹמֵר: ׳כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַה׳״״.

שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק שִׁבַּח אֶת הַנְהָגָתוֹ שֶׁל הַנָּזִיר מִן הַדָּרוֹם, וְהִתְפַּעֵל מְאֹד מִכָּךְ שֶׁעוֹד לִפְנֵי בּוֹא הַנִּסְיוֹנוֹת הֵבִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁשַּׁעֲרוֹ הַנָּאֶה עָלוּל לַהֲבִיאוֹ לִידֵי עֲבֵרָה, וּמִיָּד גִּלְּחוֹ לַשָּׁמַיִם. זוֹ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי הֶחָפֵץ לַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה - ׳גַּן הַמְּבוּכָה׳ בִּלְשׁוֹן הָרִאשׁוֹנִים - בְּשָׁלוֹם, וְלֹא לִפֹּל לִזְרוֹעוֹת הַחֵטְא, לְהַרְחִיק עַצְמוֹ מִן הַנִּסָּיוֹן, אִם הוּא מַבְחִין שֶׁמַּשֶּׁהוּ עָלוּל לְסַבֵּךְ אוֹתוֹ, יַרְחִיקֶנּוּ מֵעָלָיו מִיָּד, ׳הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע׳, כַּאֲשֶׁר אָדָם מָצוּי בְּסְבִיבַת שְׁכֵנִים רָעִים וּרְשָׁעִים, מַה יַּעֲשֶׂה הַבֵּן וְלֹא יֶחֱטָא? עַל כֵּן חָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ לְהִתְרַחֵק, וּלְהִטָּמֵן בְּבֵית מִדְרָשָׁם שֶׁל שֵׁם וָעֵבֶר, לֹא לְהַכְנִיס עַצְמוֹ לְתִסְבֹּכֶת!

הַשִּׁיטָה הַנְּכוֹנָה לְצֵלַח אֶת הַנִּסְיוֹנוֹת

נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (שְׁמוֹת יג, יז): ״וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה״.

כַּוָּנַת הַתּוֹרָה לוֹמַר, שֶׁיֵּדַע הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כִּי כְּנִיסַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ תִּהְיֶה כְּרוּכָה בְּמִלְחָמוֹת מַתִּישׁוֹת, וְאִם יוֹלִיכֵם בְּדֶרֶךְ קְצָרָה וּסְלוּלָה, ׳דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים׳, קָטֵם חֲשָׁשׁ שֶׁבְּעֵת מִלְחָמָה, יִכָּנֵס מֹרֶךְ בִּלְבַב הָעָם, וְיִנָּחֵם לָשׁוּב מִצְרַיְמָה, עַל כֵּן הַסִּבָּם ׳דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף׳, שֶׁהִיא דֶּרֶךְ קָשָׁה וַאֲרֻכָּה, וְכָךְ גַּם כַּאֲשֶׁר יַעַמְדוּ בִּפְנֵי הַמִּלְחָמָה - יֵאָלְצוּ לְהִתְמוֹדֵד, וְלֹא יִתְּנוּ לֵב לָשׁוּב לְמִצְרַיִם.

ה׳סְּטַיְפְּלֶר׳ בְּסִפְרוֹ ׳בִּרְכַּת פֶּרֶץ׳, מַצְבִּיעַ עַל פָּסוּק זֶה, כְּאַחַד הַמְּקוֹמוֹת בָּהֶם מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה דַּרְכֵי פְּעֻלַּת וְהַנְהָגַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עִם בָּאֵי הָעוֹלָם. שֶׁהֲלֹא לְכְאוֹרָה יֵשׁ לִשְׁאֹל, הֲסִבָּה זוֹ לָמָּה? הֵן לֹא קָצְרָה יַד ה׳ יִתְבָּרַךְ לְמָנֹעַ כָּל עֹסֶק שֶׁל מִלְחָמָה בְּבִיאַת הָאָרֶץ, וּכְמוֹ שֶׁעָשָׂה אֵצֶל יַעֲקֹב אָבִינוּ

ע״ה, שֶׁנֶּאֱמַר ״וַיְהִי חִתַּת אֱלֹקִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב״. וּמָצָאנוּ שֶׁהַגִּרְגָּשִׁי עָזַב אֶת הָאָרֶץ מִבִּלְי מִלְחָמָה, וְעָקַר לְמִדִּינַת אַפְרִיקָה, כִּי נָפַל פַּחַד הַיְּהוּדִים עָלָיו, כַּמְבאָר בַּיְרוּשַׁלְמִי (שְׁבִיעִית פ״ו ה״א) וְהָיָה בִּיכֹלֶת ה׳ לְהַפִּיל כְּמוֹ כֵן פַּחַד עַל שְׁאָר שִׁבְעָה עַמְמִין אֲשֶׁר יִבְרְחוּ לְנַפְשָׁם מִבִּלְי מִלְחָמָה, אוֹ לְהָמֵם מְהוּמָה גְּדוֹלָה בְּשָׁעָה אַחַת כַּאֲשֶׁר הָיָה בְּמַחֲנֵה סַנְחֵרִיב.

וְגַם אִם גְּזֵרָה חָכְמָתוֹ שֶׁתִּהְיֶה מִלְחָמָה, הִנֵּה לְכְאוֹרָה אֵין מַעֲצוֹר בְּיַד ה׳ מִלְטַהֵר לְבָבוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִתְאַוּוּ כְּלָל לָשׁוּב מִצְּרִימָה, וְכָךְ הָיְתָה נֶחְסֶכֶת הַסִּבָּה זוֹ דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר.

אֶלָּא - מִבְּאֵר הַסְּטַיְפִּלֵר - כְּךְ גְּזֵרָה חָכְמָתוֹ שֶׁלֹּא יְהֵא כִּבּוּשׁ הָאָרֶץ אֶלָּא דַּוְקָא עַל יְדֵי מִלְחָמוֹת רַבּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַזַ״ל (בְּרָכוֹת ה, א): ג׳ מַתָּנוֹת טוֹבוֹת נָתַן הקב״ה לְיִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּן לֹא נִתְּנָן אֶלָּא עַל יְדֵי יִסּוּרִים, תּוֹרָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדַת ה׳, אֵין חֶשְׁיבוּתוֹ אֶלָּא דַּוְקָא כְּשֶׁהוּא בָּא עַל יְדֵי יִסּוּרִין וְצַעַר וְרֹב נִסְיוֹנוֹת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל ׳לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא׳, עוֹד אָמְרוּ ׳טוֹב אֶחָד בְּצַעַר מִמֵּאָה בְּרֶוַח׳. וּמִמֵּילָא מוּבָן מַדּוּעַ הקב״ה לֹא טִהֵר לְבָבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָרָצוֹן לָשׁוּב מִצְּרִימָה, כִּי הֲלֹא זוֹהִי תַּכְלִית וְעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁתִּהְא הַבְּחִירָה חָפְשִׁית, וְהָאָדָם יִתְאַוֶּה תַּאֲוָה לְכָל מַה שֶּׁנּוֹחַ וְנָעִים לַהֲנָאַת גּוּפוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן - יִתְגַּבֵּר עַל רְצוֹנוֹתָיו לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

נִמְצָא שֶׁמִּלְחָמוֹת מֻכְרָחוֹת לִהְיוֹת בִּבְיאַת הָאָרֶץ, וְגַם הַתְּשׁוּקָה לְהִנָּצֵל מִפַּחַד הַמִּלְחָמָה מַכְרָחָה לְפַעְפֵּעַ בַּלְּבָבוֹת, כִּי כָּךְ יֵסֶד מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶת יְצִירַת הָאָדָם, וְאִם כֵּן עָלוּל מְאֹד לִקְרוֹת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל לֹא יַעַמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְיֹאמְרוּ לָשׁוּב מִצְּרִימָה וְלַעֲזֹב הַמַּעֲרָכָה חָלִילָה. וְכֵיצַד יְסַיַּע הקב״ה לְיִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְלִשְׁמֹר רַגְלֵי חֲסִידָיו?

לָזֹאת מַמְשִׁיכָה הַתּוֹרָה וְאוֹמֶרֶת ׳וַיַּסֵּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף׳, מַמָּשׁ מִסִּבָּה זוֹ, הִקְדִּים רְפוּאָה בַּמֶּה שֶׁהִרְחִיקָם מִמִּצְרַיִם מֶרְחָק רַב דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר, אֲשֶׁר גַּם הַחֲזָרָה לְמִצְרַיִם לֹא תִּהְא דָּבָר קַל, וְלֹא יְהֵא אֶפְשָׁר לַחֲזֹר מִצְּרִימָה אֶלָּא דֶּרֶךְ מִדְבָּר גָּדוֹל מְקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן, וְעַל יְדֵי זֶה יִכְהֶה תֹּקֶף הַתְּשׁוּקָה לָשׁוּב מִצְּרִימָה בְּשָׁעַת הַמִּלְחָמָה, מֵאַחַר שֶׁגַּם הַשִּׁיבָה לְמִצְרַיִם אֵינָהּ דָּבָר פָּשׁוּט וְקַל.

וְזוֹהִי הַסַּיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא שֶׁנּוֹתְנִים לְכָל מְבַקֵּשׁ ה׳, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַחֲלִישִׁים כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁבְּלִבּוֹ, מִכָּל מָקוֹם מְסַיְּעִים לוֹ מִשָּׁמַיִם, שֶׁגַּם דֶּרֶךְ חֲטָאִים רח״ל לֹא יִהְיֶה קַל לְפָנָיו, וּתְהֵא כְּרוּכָה בְּצָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת, בְּאֹפֶן אֲשֶׁר יֵקַל לוֹ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא נִצְחִית, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל דּוֹר וּבְכָל אָדָם, וְלָמַדְנוּ מִכָּאן הַנְהָגָה לְדוֹרוֹת: כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה כֻּלּוֹ מָלֵא נִסְיוֹנוֹת עַל כָּל צַעַד, וְיָדוּעַ כִּי בְּשָׁעָה שֶׁתּוֹקֶפֶת אֶת הָאָדָם הַתַּאֲוָה - הֲרֵי הוּא מְאַבֵּד אֶת כָּל הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, וְכִמְעַט בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְהִנָּצֵל, כְּמַאֲמַר חַזַ״ל (נְדָרִים לב, ב) דִּבְשָׁעַת יִצְרָ הָרָע לֵית דְּמִדְכַּר לֵיהּ לְיֵצֶר טוֹב, וַאֲזַי כְּפֶסַע בֵּינוֹ וּבֵין הַמָּוֶת הוּא הַחֵטְא ר״ל, **וְלָזֹאת עֵצָתוֹ אֱמוּנָה וְעִקַּר תַּקָּנָתוֹ, לְהִתְרַחֵק מֵאֹד מִמְּקוֹם הָעֲבֵרָה וּמִמָּקוֹם הַגּוֹרֵם וּמְסַבֵּב לָעֲבֵרָה, בְּאֹפֶן אֲשֶׁר עֲשׂוֹת הָעֲבֵרָה לֹא תִּהְא מֻהְדָּרִים הַקַּלִּים, גַּם מִכֹּחַ חֶשְׁבּוֹנוֹת נַפְשִׁיִּים וּמַטְבְּעִיִּים.** וְאָז עִם חִזּוּק בִּירַאַת שָׁמַיִם וְעִם תְּפִלָּה לַה׳ יִתְבָּרַךְ, יִזְכֶּה לְסַיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, לְהִנָּצֵל מֵחֶטְאֵי וְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁדַּרְכֵי הַתַּאֲוֹת וְהַהֲנָאוֹת פְּתוּחִים לְפָנָיו בְּאֵין מְנִיעוֹת וְהַפְרָעוֹת ח״ו, אֲשֶׁר אָז סַכָּנָתוֹ כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת. וְכָל עָרֹם יַעֲשֶׂה בְּדַעַת לְהִתְרַחֵק מִמְּקוֹמוֹת הַגּוֹרְמִים לָעֲבֵרָה וְלִפְרִיקַת עֹל תּוֹרָה, וְהַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ.

סְבִיבַת הָרָשָׁע לוֹקָה בְּ׳זְהוּם אֲוִיר׳

בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת (א, ו) מוּבָאִים דִּבְרֵי נַתַּאי הָאַרְבֵּלִי: ״הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר

לָרָשָׁע״, וּמְבָאֵר בְּסֵפֶר ׳מִשְׁל אָבוֹת׳, שֶׁהַצַּוּוּי לְהִתְרַחֵק מִשָּׁכֵן רָע, אֵינוֹ רַק לְהִתְרַחֵק מִלְּשׁוֹחֵחַ וּלְהִתְרוֹעֵעַ עִמּוֹ, אֶלָּא יֵשׁ לְהִתְרַחֵק כִּפְשׁוּטוֹ, לַעֲקֹר מִקִּרְבַת בֵּיתוֹ. הוֹאִיל וְעֶצֶם הַמְּגוּרִים בִּסְמִיכוּת לְבֵיתוֹ שֶׁל הָרָשָׁע, מַזִּיק מִבְּחִינָה רוּחָנִית-סְגוּלִית. שֶׁכֵּן כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ ׳חַיְדַקִּים׳ גַּשְׁמִיִּים, כָּךְ יֵשׁ חַיְדַקִּים רוּחָנִיִּים, וְהַדָּר בְּקִרְבַת בֵּית הָרָשָׁע, עַל כָּרְחוֹ יִדָּבֵק מֵהַזֻּהוּם הַמָּצוּי בְּקוֹרוֹת בֵּיתוֹ.

עַל מְצִיאוּתָם שֶׁל ׳חַיְדַקִּים רוּחָנִיִּים׳, הָיָה נוֹהֵג לְהַתְרִיעַ הַמַּשְׁגִּיחַ הַצַּדִּיק רַבִּי אֵלְיָהוּ לוּפְיָאן זַצַ״ל, וְכָךְ אָמַר:

״זְכוּרָנִי מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בִּימֵי נְעוּרַי, כַּאֲשֶׁר לָמַדְתִּי בִּישִׁיבַת לוֹמְזָ׳א, וְהָיָה שָׁם בָּעִיר בֵּית חוֹלִים יָשָׁן נוֹשָׁן מִלְּפָנֵי כַּמָּה דּוֹרוֹת, עַד שֶׁגַּם זִקְנֵי הַמָּקוֹם לֹא יָדְעוּ מָתַי נִבְנָה בֵּית חוֹלִים זֶה. כַּמָּה פְּעָמִים אֵרַע שֶׁחוֹלִים אֲשֶׁר שָׁהוּ תְּקוּפָה מְמֻשֶּׁכֶת בְּבֵית הַחוֹלִים, חָלוּ בְּמַחֲלוֹת נוֹסָפוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ קְשׁוּרוֹת לַמַּחֲלָה אֲשֶׁר בְּגִינָהּ אֻשְׁפְּזוּ בְּבֵית הַחוֹלִים, וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר עַל תּוֹפָעָה זוֹ, וְגַם הָרוֹפְאִים לֹא מָצְאוּ שׁוּם הֶסְבֵּר לְפֶשֶׁר הַדָּבָר. כַּאֲשֶׁר חָזְרָה הַתּוֹפָעָה וְנִשְׁנְתָה, הֵבִיאוּ לַמָּקוֹם כַּמָּה פְּרוֹפֶסוֹרִים יְדוּעֵי שֵׁם מִוָּרְשָׁא, וְהֵם שָׁהוּ מֶשֶׁךְ זְמַן מָה בָּעִיר כְּדֵי לַחְקֹר וְלִבְדֹּק אֶת הַדָּבָר. בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר בָּאוּ הַפְּרוֹפֶסוֹרִים לַמַּסְקָנָה, שֶׁמְּאַחַר וּבְנְיַן בֵּית הַחוֹלִים עַתִּיק יָשָׁן מְאֹד, נִבְלְעוּ בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים חַיְדַקִּים נוֹשְׁאֵי כַּמָּה וְכַמָּה מַחֲלוֹת מְדַבְּקוֹת בְּקִירוֹת הַבַּיִת, וְזֶהוּ מְקוֹר הַמַּחֲלוֹת שֶׁחָלוּ בָּהֶן הַחוֹלִים כָּעֵת. מִיָּד הָרְסוּ אֶת כָּל הַבִּנְיָן, הוֹצִיאוּ אֶת כָּל עֲצָיו וַאֲבָנָיו וַעֲפָרוֹ מִחוּץ לָעִיר, וּשְׂרָפוּם עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר זֵכֶר מִכָּל הַבִּנְיָן״.

״וּמֵעַתָּה״ - הִסִּיק הַמַּשְׁגִּיחַ - ״אִם בְּמַחֲלוֹת הַגּוּף אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַחַיְדַקִּים נוֹתְרוּ בְּתוֹךְ כָּתְלֵי הַבַּיִת, וְיָצְאוּ וְהִזִּיקוּ אַחֲרֵי עֲשָׂרוֹת אוֹ מֵאוֹת שָׁנִים - קַל וָחֹמֶר בַּמַּחֲלוֹת הָרוּחָנִיּוֹת, חַיְדַקֵּי הַטֻּמְאָה שֶׁל מַחֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת, וַדַּאי שֶׁבְּכֹחָם לְהַרְעִיל אֶת הָאֲוִיר בְּטֻמְאָה וּבְזֻהֲמָה גְּדוֹלָה לְאֵין עָרֹךְ״.

״וְלָכֵן יֵשׁ לֵידַע, שֶׁבְּבֵית בּוֹ גָּרָה מִשְׁפָּחָה שֶׁלֹּא שָׁמְרָה עַל טַהֲרַת הַמִּשְׁפָּחָה, אוֹ שֶׁחִלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְכַדּוֹמֶה, נוֹלָדִים בַּבַּיִת נְגָעִים גְּדוֹלִים וְנִבְלָעִים בְּקִירוֹתָיו מַחֲלוֹת רוּחָנִיּוֹת, וְאִם נִכְנָסִים לְבַיִת כָּזֶה יֵשׁ לְפַחֵד שֶׁמָּא חַס וְחָלִילָה יִדָּבְקוּ הַבָּאִים אֵלָיו. וְכֵן אָמְרוּ חַזַ״ל (נְגָעִים פרק יב): ״אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֵנוֹ״ פֵּרוּשׁ: אַף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מַגָּע וּמַשָּׂא אִתּוֹ - אֲבָל מִכֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּתֶל אֶחָד בְּשֻׁתָּפוּת, אֶפְשָׁר מְאֹד שֶׁתִּתְכַּנֵּס הַטֻּמְאָה מִבֵּית הָרָשָׁע לְבֵיתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק דֶּרֶךְ קִיר הַשֻּׁתָּפוּת.

וּבַגְּמָרָא (מְגִלָּה כח, א): ״אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָסוּר לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּצֶלֶם דְּמוּת אָדָם רָשָׁע״, וּבֵאֵר הַמַּהַרְשָׁ״א: ״וְעַל פִּי חַכְמֵי הַמְקֻבָּלִים, כִּי הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם, שֶׁיֵּשׁ בְּצֶלֶם דְּמוּת מַרְאֵה אָדָם צוּרָה רוּחָנִית לְטוֹב אוֹ לְרָע כְּפִי מַעֲשָׂיו, לְצַד הַטָּהֳרָה אוֹ לְצַד הַטֻּמְאָה, וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל לְצַד הַטֻּמְאָה, עַל דֶּרֶךְ ׳אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים״׳, מַסְבִּיר רַבִּי אֵלְיָהוּ לוּפְיָאן: עַל פִּי חַכְמֵי הַטֶּבַע, כֹּחַ הָרְאִיָּה אֵינוֹ **יוֹצֵא** מֵעֵינֵי הָאָדָם, אֶלָּא מַמָּשׁ כְּדֶגֶמֶת חַלּוֹנוֹת אֲשֶׁר נִכְנָס לְתוֹכָם אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, כֵּן עֵינֵי הָאָדָם קוֹלְטוֹת אֶת כֹּחַ הָרְאִיָּה מֵהַמָּקוֹם שֶׁאֵלָיו הֵן מַבִּיטוֹת[ג], מִמֵּילָא כַּאֲשֶׁר אָדָם מַבִּיט בְּרָשָׁע, הֲרֵי נִמְשָׁךְ כֹּחַ הָרְאִיָּה מִן הָרָשָׁע וְנִכְנָס אֶל תּוֹךְ תּוֹכוֹ, נִמְצָא שֶׁטֻּמְאָה חוֹדֶרֶת אֵלָיו וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בְּקִרְבּוֹ.

שָׁכֵן רָע - מַזִּיק יוֹתֵר מִן הָרָשָׁע

מִדִּיּוּק לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה ״הִרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע״, אָנוּ לְמֵדִים כִּי מֵאָדָם רָשָׁע - אֵין הוֹרָאָה לְהִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, אֶלָּא רַק לְהִמָּנַע

ג. וְכֵן עַל פִּי הַתּוֹרָה הַמַּדָּעִית הָרוֹוַחַת בְּיָמֵינוּ, קַרְנֵי הָאוֹר הַפּוֹגְעוֹת בְּחֻפָּץ, מַגִּיעוֹת לְעֵינֵי הָאָדָם, וְכָךְ הוּא רוֹאֶה אֶת הַחֻפָּץ. וּמִפְּנֵי זֶה כְּשֶׁאָדָם מַבִּיט בְּרִאי - רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ, הוֹאִיל וְקַרְנֵי הָאוֹר שֶׁפָּגְעוּ בּוֹ, הִגִּיעוּ לְמִשְׁטַח הָרִאי, וְעֵקֶב הֱיוֹתוֹ מִשְׁטָח חָלָק וּמְלֻטָּשׁ, הֵן לֹא נִבְלָעוֹת בּוֹ, אֶלָּא שָׁבוֹת חֲזָרָה לְעֵינֵי הָאָדָם, וְכָךְ הוּא רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ.

מֵהִתְחַבְּרוּת עִמּוֹ, וְאִלּוּ מִן הַשֶּׁכֶן הָרָע - מוֹרִים לָנוּ חַז"ל לְהִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, וְצָרִיךְ בֵּאוּר מַדּוּעַ חָמוּר יוֹתֵר שָׁכֵן רָע מֵאִישׁ רָשָׁע?

מְבָאֵר בְּסֵפֶר 'הַחֶבְרָה וְהַשְׁפָּעָתָהּ' (מַאֲמַר י) עַל פִּי דִּבְרֵי הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק שֵׁר צַ"ל: הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל שָׁכֵן רָע - דְּהַיְנוּ חָבֵר רָע, פּוֹגַעַת וְהַרְסָנִית יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל אָדָם רָשָׁע. שֶׁכֵּן הֶחָבֵר הָרָע, אַף שֶׁבְּתוֹר אָדָם פְּרָטִי יִתָּכֵן וּמִנְהָגָיו נוֹטִים לְטוֹבָה וּלְמַעֲלָה, וְיֵשׁ בָּזֶה מְשׁוּם גּוֹרֵם חִיּוּבִי שֶׁאֶפְשָׁר לִלְמֹד מִמַּעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, אוּלָם כֵּיוָן שֶׁהוּא חָבֵר רָע, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַעֲרָכָה לֹא טוֹבָה עַל הָאָדָם, **הֲרֵי הַעֲרָכָה זוֹ תַּכְשִׁיל אֶת הָאָדָם וְתִגְרֹם** לוֹ **דִּמּוּי עַצְמִי שְׁלִילִי**, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי יְשַׁבֵּשׁ אֶת הִתְפַּתְּחוּתוֹ וּגְדוּלוֹ. מִנֶּגֶד, אָדָם רָשָׁע, שֶׁמַּעֲשָׂיו וּמִנְהָגָיו רָעִים, וְעָלוּל לְהַשְׁפִּיעַ עַל אֲחֵרִים לִלְמֹד מִמַּעֲשָׂיו, אַךְ כֵּיוָן שֶׁהוּא חָבֵר טוֹב, הַיְנוּ שֶׁרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ בְּעַיִן טוֹבָה וּמַעֲרִיךְ אוֹתוֹ כְּבַעַל מַעֲלָה, הֲרֵי הַעֲרָכָה זוֹ עַצְמָהּ עֲשׂוּיָה לְהַצְמִיחַ תּוֹעֶלֶת לְחַזֵּק אֶת הָאָדָם לַעֲלוֹת בְּדַרְגּוֹת טוֹבוֹת, וְאַף לְהִתְחַזֵּק וְלִדְחוֹת אֶת הַהַשְׁפָּעָה מִמַּעֲשָׂיו הַלֹּא טוֹבִים.

וּבְוַדַּאי שֶׁאֵין בְּכַוָּנַת הַדְּבָרִים לוֹמַר שֶׁרָשָׁע זֶה הוּא חָבֵר טוֹב וְרָאוּי לִידָבֵק בּוֹ, וּכְבָר נֶאֱמַר (ש"א כד, יד) 'מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע', אַךְ גַּם אֵין צָרֵךְ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי, וּבַחַיִּים מְזֻדַּמְּנִים כָּל מִינֵי אִלּוּצִים וְנִסְבּוֹת, הַמְחַיְּבִים לִהְיוֹת בְּקֶשֶׁר עִם אֲנָשִׁים לֹא טוֹבִים, מַה גַּם בִּזְמַן שֶׁרוֹצִים לְקָרֵב אוֹתָם וּלְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם, אַךְ מִשֶּׁכֵן רָע - יֵשׁ לְהִתְרַחֵק בְּיוֹתֵר.

חָבֵר רָע - סַכָּנָתוֹ מְרֻבָּה מִדֹּב שַׁכּוּל...

וּבַעַל 'חַיֵּי אָדָם', כָּתַב בְּצַוָּאָתוֹ לִבָּנָיו: "הַהִתְחַבְּרוּת עִם רְשָׁעִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים, הִיא שֹׁרֶשׁ פּוֹרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה, וּמַשְׁחִית אֶת הָאֱמוּנָה, וּמוּטָב לְאָדָם שֶׁיִּפְגַּע בַּאֲרִי וְדֹב שַׁכּוּל - מִלִּפְגֹּשׁ בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יז, יב): "פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ", שֶׁזֶּה אֵינוֹ אֶלָּא מֵמִית אֶת גּוּפוֹ וְזֶה מֵמִית וּמְאַבֵּד אֶת הַנֶּפֶשׁ מֵחֵלֶק עוֹלָם הַבָּא".

אֶת הַפָּסוּק שֶׁהִזְכִּיר הַ'חַיֵּי אָדָם': "פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ" מְפָרֵשׁ הַגְּרַ"א בְּפֵרוּשׁוֹ לְמִשְׁלֵי: הַדּוֹב נִמְנֶה בֵּין בַּעֲלֵי הַחַיִּים הָאַכְזָרִיִּים וְהַמְסֻכָּנִים בְּיוֹתֵר, וְזַעֲמוֹ מַחֲרִיף בְּיֶתֶר שְׁאֵת כְּשֶׁמּוֹצֵא אֶת בָּנָיו הַרוּגִים. וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה חֲמָתוֹ שְׁפוּכָה אִם מַכִּיר הוּא וְיוֹדֵעַ אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהָרַג אֶת בָּנָיו... קַל לְתָאֵר מַה מִּדַּת הַסַּכָּנָה וְכַמָּה נוֹרָא יִהְיֶה גּוֹרָלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אִישׁ בְּעֵת שֶׁנִּתְקָל בּוֹ הַדֹּב. עִם כָּל זֹאת קוֹבֵעַ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּבִטְחָה: עָדִיף וְטוֹב לִבְחֹר אֶת הָרָע בְּמִעוּטוֹ, לְהִפָּגֵשׁ עִם הַדֹּב הַשַּׁכּוּל, אֲשֶׁר מִדַּת סַכָּנָתוֹ קְטַנָּה וּפְחוּתָה מִלִּפְגֹּשׁ כְּסִיל. שֶׁכֵּן מֵהַדֹּב נִתָּן לְהִזָּהֵר וְלִנְקֹט אֶמְצָעִים כְּדֵי לַחֲמֹק וּלְהִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַכְּסִיל הָעוֹסֵק בְּדִבְרֵי אִוֶּלֶת וַעֲוָלָה, הָאָדָם אֵינוֹ מוּדָע לְמִדַּת וְחֻמְרַת הַסַּכָּנָה דַּיָּהּ, וְאֵינוֹ נֶעֱרָךְ וְנוֹקֵט אֶמְצָעֵי זְהִירוּת מַסְפִּיקִים, וְלָכֵן לֹא לְחִנָּם הַתָּנָא מַצְבִּיעַ וּמַזְהִיר עַל הֶחָבֵר הָאֱוִיל, כְּדָבָר הָרָע מִכֹּל שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

וּבְהֶמְשֵׁךְ דְּבָרָיו שָׁם מֵעִיד: "וּכְשֶׁהָיִיתִי בֶּן י"ד שָׁנִים וְנָסַעְתִּי לַיְשִׁיבוֹת, כְּשֶׁהִגִּיעָה הַשָּׁעָה שֶׁיְּבָרֵךְ אוֹתִי אָדוֹנִי אָבִי זַ"ל קֹדֶם הַנְּסִיעָה כַּנָּהוּג, אָמַר לִי בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "בְּנִי, אַתָּה נַעַר וְרַךְ, תֵּן לִי תְּקִיעַת כַּף שֶׁלֹּא תִּתְחַבֵּר עַצְמְךָ רַק עִם חֶבְרַת עוֹבְדֵי ה'", כִּי כֵּן נָתַתִּי תְּקִיעַת כַּף לַאדוֹנִי אָבִי, וב"ה קַיַּמְתִּי דְּבָרָיו, וְאֵיזֶה שְׁבוּעוֹת שֶׁהָיִיתִי בַּדֶּרֶךְ הַהוּא בְּחֶבְרַת לֹא טוֹבִים, וְכִמְעַט נָטָיוּ רַגְלַי, וַה' בְּרַחֲמָיו הִצִּילַנִי מִיָּדָם תֵּכֶף".

תְּמִימוּת וְסִכְלוּת שֶׁהֵבִיאָה אָסוֹן...

וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר כְּשֶׁהַדְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחָבֵר רָשָׁע בַּעַל תְּכוּנוֹת רָעוֹת, שֶׁמְּזָגָיו וּטְבָעָיו זְדוֹנִים וּמְרֻשָּׁעִים, שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְחִיק לְהַפְרֵד וּלְהִנָּתֵק מִמֶּנּוּ, אֶלָּא אַף אִם הֶחָבֵר פּוֹעֵל בִּשְׁגָגָה, מֻגְבָּל וּמְצֻמְצָם הוּא, וְכָל מַעֲשָׂיו גּוֹבְלִים בִּתְמִימוּת

וְסִכְלוּת - אַף הוּא מְסֻכָּן וְיֵשׁ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, שֶׁכֵּן אֵין לְשַׁעֵר מַה יְעוֹלֵל בְּתֻמָּתוֹ.

עַל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, צִטֵּט הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זיע"א, בְּסִפְרוֹ 'עוֹד יוֹסֵף חַי' (מִקֵּץ) מַאֲמַר הֶחָכָם: "טוֹב אוֹיֵב חָכָם לֵב, הַגַּם שֶׁהוּא נַעַר, מֵאוֹהֵב גָּדוֹל - וְהוּא כְּסִיל וּבַעַר", וּמֵבִיא בְּהֶקֵּשֵׁר לְכָךְ מָשָׁל, הַמּוֹפִיעַ בְּסִפְרֵי הַחָכְמָה:

הָיָה הָיָה אָדָם שֶׁכָּרַת בְּרִית חֲבֵרוּת עִם דֹּב בַּיַּעַר, וְיַחַד הִתְגּוֹרְרוּ בְּמְעָרָה. הָאָדָם הָיָה מְסַפֵּק לַדֹּב מִפֵּרוֹת הַיַּעַר, וְהַדֹּב הֵבִיא עֲבוּרוֹ מְלֹא כַּפּוֹתָיו דְּבַשׁ, הָאִישׁ וְהַחַיָּה נִתְקַשְּׁרוּ זֶה עִם זֶה, וְחִבָּה עַזָּה שָׂרְרָה בֵּין הַשְּׁנַיִם. יוֹם אֶחָד נִרְדַּם הָאִישׁ, וְהַדֹּב עוֹמֵד עָלָיו לְשָׁמְרוֹ לְבַל יָהִין אֵי מִי לְהַזִּיקוֹ. וְהִנֵּה בָּא זְבוּב וְעָמַד עַל מֶצַח הָאִישׁ. הֵנִיף הַדֹּב אֶת כַּפּוֹ וְגֵרֵשׁ אוֹתוֹ, אֲבָל הַזְּבוּב חָצוּף וְעַז הַפָּנִים, עָמַד שׁוּב וָשׁוּב עַל מֶצַח הָאִישׁ, וְחִכֵּךְ בְּרַגְלָיו בְּהִתְגָּרוּת. חָרָה אַף הַדֹּב וְאָמַר: "הַכֵּיצַד תָּעֵז פָּנִים וְתַצִּיק לַחֲבֵרִי הַטּוֹב, חַכֵּה וַאֲלַמֶּדְךָ לֶקַח שֶׁלֹּא יִשָּׁכַח מִלִּבְּךָ לְעוֹלָם". בַּחֲמַת זַעַם הָלַךְ הַדֹּב וְעָקַר סֶלַע עֲנָק מִמְּקוֹמוֹ, הֵנִיפוֹ אֶל עַל וְהִנְחִיתוֹ עַל הַזְּבוּב בְּכָל כֹּחוֹ. הַזְּבוּב אָכֵן נִמְחַץ וּמֵת, אַךְ גַּם שְׁנָתוֹ שֶׁל הַיָּדִיד הָפְכָה לִשְׁנַת נֶצַח...

הַחַי בִּסְבִיבָה רָעָה - מִתְרַגֵּל לְרַע

עָשִׁיר שֶׁיָּרַד מִנְּכָסָיו, וְנֶאֱלַץ לְהִתְגּוֹרֵר בְּ'בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים' יַחַד עִם כָּל הָאֲבְיוֹנִים חַסְרֵי הַבַּיִת, בְּתְחִלָּה נִגְעַל מִכָּל דָּבָר, הַמִּטּוֹת מְלֻכְלָכוֹת, הַכִּיּוֹרִים מַצְחִינִים, הָאֹכֶל דּוֹחֶה אוֹתוֹ, אֲבָל אַט אַט הוּא מִתְרַגֵּל לַמִּטּוֹת, לַמַּאֲכָלִים, לַצַּחֲנָה, הַכֹּל כְּבָר נִהְיֶה חֵלֶק מִמֶּנּוּ. כָּךְ גַּם רוֹפֵא מְנַתֵּחַ, בְּעוֹד אָדָם מִן הַשּׁוּרָה מְסֻגָּל לְהִתְעַלֵּף לְמַרְאֵה הַסַּכִּין הַמְבַתֶּרֶת בִּטְנוֹ שֶׁל אָדָם, הַמְנַתֵּחַ אַט אַט הִתְרַגֵּל לַמַּרְאֶה, אֵין הוּא מִתְרַגֵּשׁ מִמֶּנּוּ כְּלָל.

הַהֶסְבֵּר לְכָל זֶה, טָמוּן בְּמִדַּת הַהִשְׁתַּפְּעוּת הַמַּכְרַעַת שֶׁיֵּשׁ לְמַה שֶׁאָדָם קוֹלֵט מֵהַסְּבִיבָה, אָדָם רוֹאֶה מַשֶּׁהוּ מְזַעְזֵעַ, אֲלִימוּת קָשָׁה, רְצִיחָה, לִבּוֹ הוֹלֵם בִּפְרָאוּת, הַמַּרְאֶה לֹא מָשׁ מִמֹּחוֹ בַּיָּמִים וּבַלֵּילוֹת, אֲבָל אִם יִרְאֶה עוֹד פַּעַם, וְיַחֲזֹר וְיִרְאֶה - יִכְהוּ חוּשָׁיו, וַאֲפִלּוּ לֹא יִמָּלֵט שֶׁיַּעֲז לְנַהֵג כָּךְ בְּעַצְמוֹ.

וְכָךְ בְּדִיּוּק בָּעוֹלָם הָרוּחָנִי, הַיּוֹשֵׁב בִּסְבִיבָה שֶׁל בַּעֲלֵי עֲבֵרָה, בִּתְחִלָּה יִזְדַּעְזֵעַ לְמַרְאֵה הַנְּהָגָתָם שֶׁל הַחוֹטְאִים, תִּצְיֵּלְנָה שְׁתֵּי אָזְנָיו לִמְשָׁמַע הַלַּעַג לְכָל הַקָּדוֹשׁ וְהַיָּקָר, אֲבָל עִם הַזְּמַן, יְקַבֵּל אֶת הַדְּבָרִים בְּשִׁוְיוֹן נֶפֶשׁ, לֹא יַרְגִּישׁ שֶׁמְּדֻבָּר בְּמַשֶּׁהוּ נוֹרָא כָּל כָּךְ, בַּשֶּׁלֶב הַבָּא הוּא כְּבָר יִזְדַּהֶה עִם הַדְּבָרִים בְּעַצְמוֹ, וְיֶהֱפֵךְ לִהְיוֹת חֵלֶק מֵהַכְּלָל.

זְהִירוּתָם שֶׁל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מִקְּרֶבֶת הָרְשָׁעִים

סִפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן זַצ"ל: כַּאֲשֶׁר אַרְעָה הַשְּׁרֵפָה הַגְּדוֹלָה בָּעִיר וָארִין, בִּשְׁנַת תרס"ג, בִּקֵּשׁ ה'חָפֵץ חַיִּים' לְהוֹצִיא 'קוֹל קוֹרֵא' לְאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן יָבוֹאוּ לְעֶזְרַת הַיְּהוּדִים שֶׁנִּזּוֹקוּ מֵהַשְּׂרֵפָה. לְצֹרֶךְ זֶה הֻכְרַח גְּאוֹן יִשְׂרָאֵל לִכְתֹּב אִגֶּרֶת לְעוֹרֵךְ הָעִתּוֹן הַיְּהוּדִי הַנִּפּוֹץ דְּאָז, אֶחָד מִן הַמַּשְׂכִּילִים רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁיּוֹאִיל בְּטוּבוֹ לְפַרְסֵם אֶת הַמּוֹדָעָה בִּכְתַב הָעֵת שֶׁבַּעֲרִיכָתוֹ. מִן הַצֹּרֶךְ הָיָה לִכְתֹּב בְּרֹאשׁ הָאִגֶּרֶת תֹּאַר כָּבוֹד לְאוֹתוֹ רָשָׁע, וְלֹא יָדַע ה'חָפֵץ חַיִּים' לְהָשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ, אֵיךְ לְצַמְצֵם בַּתֹּאָרִים, שֶׁלֹּא תִּהֵא מִלָּה אַחַת יְתֵרָה עַל הַמִּכְרָח, וְהָיָה בְּמְבוּכָה מִסְפַּר יָמִים עַד שֶׁהֶחְלִיט אֵיךְ לִכְתֹּב. וְגַם אַחֲרֵי שָׁלְחוֹ אֶת הַמִּכְתָּב - הָיָה שָׁרוּי בְּצַעַר וּבְפַחַד שֶׁמָּא בְּכָל אֹפֶן כָּתַב תֵּבָה יְתֵרָה בִּכְבוֹד מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ.

כָּל כָּךְ נִזְהַר ה'חָפֵץ חַיִּים' לְהַרְחִיק עַצְמוֹ מִלְּהַבִּיעַ אֲפִלּוּ מְעַט קִרְבָה וְהִזְדַּהוּת עִם רָשָׁע, חָשַׁשׁ שֶׁאִם יוֹסִיף מְעַט בִּכְבוֹדוֹ שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ, יִתְעַמְעֵם אֶצְלוֹ הָרִחוּק וְהַתִּעוּב הָרָאוּיִים בַּיַּחַס לְמְשַׁנְאֵי ה', וְעָלוּל חָלִילָה לִהְיוֹת מֻשְׁפָּע מִכָּךְ לְרָעָה.

"וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ"

וְהָיָה אוֹמֵר הָאַדְמוֹ"ר רַבִּי יוֹאֵל טַיִיטֶלְבּוֹיִם מִסָּאטְמָר זַצַ"ל, עַל הַפָּסוּק בִּזְכַרְיָה (ח, יט): "וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ", עִם כָּל חֲשִׁיבוּתוֹ שֶׁל הַשָּׁלוֹם, הֲרֵי הַפָּסוּק מַקְדִּים תְּנַאי לַעֲשִׂיַּת שָׁלוֹם, וְהוּא הָאֱמֶת. רַק כַּאֲשֶׁר הַשָּׁלוֹם מְבֻסָּס עַל אַדְנֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, תּוֹרַת אֱמֶת, אֲזַי הוּא רָאוּי וּמְשֻׁבָּח, אוּלָם שָׁלוֹם הַנַּעֲשֶׂה עִם הָרְשָׁעִים עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, וּמְבֻסָּס עַל שֶׁקֶר וְסִלּוּף, אֵין לוֹ מָקוֹם כְּלָל, "אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים"[ד].

וּבְקַרְיָנָא דְּאַגְרְתָּא' (ח"ב עמ' רפח) נִשְׁאַל רַבֵּנוּ הַסְּטַיְפְּלֶר זַצַ"ל, עַל יְדֵי אֶחָד מֵרַבָּנֵי הַקְּהִלּוֹת בְּחוּ"ל, הַאִם רָאוּי לְהִתְעַקֵּשׁ עַל הַפְרָדַת קְהִלַּת הַיִּרְאִים מֵהַקְּהִלָּה הַכְּלָלִית, עַל אַף שֶׁמַּהֲלָךְ זֶה כָּרוּךְ בִּמְחִיר כָּבֵד מֵהֲרִבָּה בְּחִינוֹת. וְכָךְ עוֹנֶה הַסְּטַיְפְּלֶר זַצַ"ל:

"הִגִּיעַנִי מִכְתַּב הַדְּרַת גְּאוֹנוֹ, וְהִנְנִי מְבָרֵךְ בְּכָל לִבִּי: יִתֵּן ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁקְּהִלָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה תִּשַּׂגְשֵׂג וְתַפְרִיחַ, תַּעֲלֶה וְתַצְלִיחַ בְּרוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת בְּתוֹר קְהִלָּה עַצְמָאִית בִּלְתִּי תְּלוּיָה בְּדַעַת זָרִים, לְתוֹרָה וּמְצוֹותֶיהָ. כִּי עֶצֶם הָאִחוּד הָיָה דָּבָר בִּלְתִּי נָכוֹן מִתְּחִלָּתוֹ, מִכֵּיוָן שֶׁהַנְהָלַת פּוֹרְקֵי עֹל אֵינוֹ אֶלָּא לִרוֹעֵץ כַּיָּדוּעַ".

"וּמַה שֶּׁכָּתַב פְּאֵר מַעֲלַת הֲדַר גְּאוֹנוֹ, כִּי הַפְּרוּד גָּרַם לְכַמָּה אֲנָשִׁים רָשֵׁם מְדַכֵּא - אֵין זֶה לְדַעְתִּי אֶלָּא דִּכּוּי לִפְעָמִים, וְכַעֲבֹר זְמַן מָה... יִנָּשְׁמוּ לְרָוְחָה בְּכָל הַמּוּבָנִים, וּבְכָל הַשַּׁיָּךְ לְחִזּוּק הַדָּת וּשְׁמִירַת תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֵן בְּעִנְיְנֵי חִנּוּךְ וְהֵן בְּעִנְיְנֵי כַּשְׁרוּת, וְכֵן בְּכָל הָעִנְיָנִים".

וּמֵבִיא הַסְּטַיְפְּלֶר כְּדֶרֶגְמָא, אֶת קְהִלַּת הַיִּרְאִים בְּקוֹפֶנְהָגֶן, "שֶׁהֵמָּה מִתֵּי מִסְפָּר, וּמְשֻׁלָּמִים מִסִּים כְּבֵדִים לַקְּהִלָּה הַחָפְשִׁית, וְהֵם מַחֲזִיקִים קְהִלָּתָם בְּכֹחוֹת עַצְמִיִּים וּבְהִתְאַמְּצוּת לְמַעְלָה מִכֹּחָם, וּבָאָה הַצָּעָה מֵהַקְּהִלָּה הַחָפְשִׁית לְהִתְאַחֵד בְּעִנְיְנֵי הַשְׁחִיטָה וְהַכַּשְׁרוּת, בִּתְנָאִים שֶׁהָיוּ נְרְאִים לְכְאוֹרָה טוֹבִים לְקְהִלַּת הַיִּרְאִים, וְנִשְׁאַלְתִּי בָּזֶה. וַאֲנִי שָׁאַלְתִּי אֶת מָרָן הַגָּאוֹן מִבְּרִיסְק שליט"א (זַצַ"ל) וְהֵשִׁיב: חָלִילָה וְחָלִילָה!".

"וְכָל הַצְּלָחַת יַהֲדוּת הוּנְגַּרְיָה בְּתוֹרָה וּשְׁמִירַת הַתּוֹרָה, יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר הַקְּהִלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, הָיְתָה עַל יְדֵי הִתְפָּרְדוּת מִפּוֹעֲלֵי אָוֶן הַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם וְכַיָּדוּעַ".

טָעוּתָם הָאֲיֻמָּה שֶׁל הַמִּתְחַכְּמִים

הַיֵּצֶר הָרָע - מֻמְחֶה בְּלִהַעֲמִיד מַצָּגֵי שָׁוְא, וּפְעָמִים רַבּוֹת מְשַׁכְנֵעַ אֶת הָאָדָם שֶׁהַהִתְחַבְּרוּת לָרְשָׁעִים הִיא הַדָּבָר הַנָּכוֹן, וְאַדְרַבָּה יֵשׁ בָּזֶה מַעֲלָה נִפְלָאָה שֶׁל 'זְכוּי הָרַבִּים', וְ'קִדּוּשׁ ה'', אוֹתָם רְשָׁעִים וַדַּאי יִתְפָּעֲלוּ מִדְּרָכָיו וּמַעֲשָׂיו וְיִשְׁפְּעוּ מֵהֶם לְטוֹבָה, וְכָךְ הָאָדָם מוֹרֶה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים 'הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע'.

מִפְּנֵי תְּפִיסָה מֻטְעֵית זוֹ, הִזְהִיר רַבִּי אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ 'עִקְבְתָא דִּמְשִׁיחָא' (אות לט), שֶׁאֲפִלּוּ אִם מַטָּרַת הָאָדָם לְהַשְׁפִּיעַ עַל הָרְשָׁעִים וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה, קוֹבֵעַ הַתַּנָּא 'אַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע - כֹּל מַטָּרָה, תְּהֵא קְדוֹשָׁה וְנַעֲלָה כְּכָל שֶׁתִּהְיֶה, אֵינָהּ מַצְדִּיקָה וְאֵינָהּ מַתִּירָה הִתְחַבְּרוּת לָרְשָׁעִים. וְאָכֵן הַמְּצִיאוּת מַרְאָה שֶׁבִּפֹּעַל לֹא כָּךְ הֵם פְּנֵי הַדְּבָרִים, יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמִּישָׁר אוֹתוֹ 'מְקָרֵב רְחוֹקִים' אֶת דַּרְכֵיהֶם, הֲרֵי הוּא מִתְקַלְקֵל וְיוֹרֵד מִמַּדְרֵגָתוֹ.

וּמֵבִיא בְּעִנְיָן זֶה מָשָׁל מְאַלֵּף, הַמַּיְחֵס לְגָאוֹן הַמּוֹסָר רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר זַצַ"ל: מַעֲשֶׂה בְּמֶלֶךְ, שֶׁשָּׁלַח אֶת אֶחָד מִשָּׂרָיו לִמְדִינָה אַחֶרֶת, לְצֹרֶךְ שְׁלִיחוּת מְדִינִית כָּלְשֶׁהִי. קֹדֶם הִיצִיאָה, קָרָא הַמֶּלֶךְ לְאוֹתוֹ שַׂר וְתִדְרֵךְ אוֹתוֹ בְּיַחַס לְמַטָּרַת הַשְּׁלִיחוּת הַדִּיפְלוֹמָטִית. תּוֹךְ כְּדֵי הַדְּבָרִים, פָּנָה אֶל הַשַּׂר בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה: "זְכֹר כָּל יְמֵי שְׁלִיחוּתְךָ, וְהָיָה אִם יַצִּיעוּ לְךָ שָׂרֵי הַמְּדִינָה

ד. עַיֵּן שִׂיחָה לְפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית (עמ' מו).

הַהִיא, לְהַכָּנֵס אִתְּךָ לְהִתְעָרְבוּת מְמוּנִית, אַל תַּסְכִּים, יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה!" וְהוּא חָזַר, שָׁנָה וְשִׁלֵּשׁ אֶת אַזְהָרָתוֹ: "אַל תְּהַמֵּר בְּשׁוּם אֹפֶן!".

הַשַּׂר הִגִּיעַ לְיַעֲדוֹ וּמִלֵּא אֶת שְׁלִיחוּתוֹ עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב. יוֹם לִפְנֵי שֶׁעָמַד לָשׁוּב לְאַרְצוֹ, הִתְאָרַח בְּחֶבְרַת כַּמָּה מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ, וּכְטוֹב לִבָּם בַּיַּיִן הֶחֱלוּ לְשׂוֹחֵחַ מַהֶם הַדְּרָכִים לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֵי מַלְכָּם. וַיַּעַן אַחַד הַשָּׂרִים וַיֹּאמֶר: "נָכָר שֶׁאֵצֶל מַלְכּוֹ שֶׁל רֵעֵנוּ הַשַּׂר הַנִּכְבָּד, אֵין מַרְאֶה חִיצוֹנִי תּוֹפֵס מָקוֹם כְּלָל וּכְלָל, שֶׁהֲלֹא מִצּוּרַת הֲלִיכָתוֹ נָכָר שֶׁגִּבֵּן הוּא, בַּעַל חֲטוֹטֶרֶת, וְאַף עַל פִּי כֵן אוֹהֲבוֹ הַמֶּלֶךְ וּמְנַשְּׂאוֹ עַל כָּל הַשָּׂרִים...".

"אֵין לִי וּמֵעוֹלָם לֹא הָיְתָה לִי חֲטוֹטֶרֶת!" הִזְדַּעֵק הַשַּׂר. "הָבָה נִתְעָרֵב עַל מִילְיוֹן זְהוּבִים שֶׁאֵכֵן גִּבֵּן אַתָּה", נִזְכַּר הַשַּׂר בְּאַזְהָרַת הַמֶּלֶךְ, אוּלָם אָמַר בְּלִבּוֹ: חֲרִי תּוֹצָאַת הִמּוּר זוֹ אֵינָהּ מֻטֶּלֶת בְּסָפֵק, מַדּוּעַ לֹא אַסְכִּים לָהּ? וּבְכָךְ אֲעַשִּׁיר אֶת אוֹצַר הַמְּלוּכָה... הִסְכִּים אֵיפוֹא הַשַּׂר לְהִתְעָרֵב עִמָּם, הִפְשִׁיטוּ אֶת מַלְבּוּשָׁיו וְנָכְחוּ כַּמּוּבָן כִּי אֵינוֹ גִּבֵּן. נָתְנוּ לוֹ אֶת הַכֶּסֶף שֶׁזָּכָה בּוֹ, וְהוּא חָזַר לִמְדִינָתוֹ שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב.

בְּבוֹאוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, סִפֵּר לוֹ עַל עִנְיַן הַהִתְעָרְבוּת, וְנִמַּק אֶת מַעֲשֵׂהוּ בְּאָמְרוֹ: "בְּטוּחַ הָיִיתִי שֶׁגַּם הַמֶּלֶךְ לֹא יִתְנַגֵּד לְסִכּוּם שֶׁכָּזֶה, אֲשֶׁר יֵשׁ בּוֹ לְהַגְדִּיל אֶת אוֹצְרוֹת הַמְּלוּכָה"...

"הִסְבַּלְתָּ עָשׁוֹ" - עָנָה לוֹ הַמֶּלֶךְ בְּחֹסֶר שְׁבִיעוּת רָצוֹן - "בְּשָׁעָה שֶׁהִזְהַרְתִּיךָ, יָדַעְתִּי עַל מָה הִזְהַרְתִּיךָ. הַמֶּלֶךְ שֶׁל הַמְּדִינָה הַהִיא הִמֵּר עִמִּי עַל סְכוּם גָּדוֹל פִּי עֶשֶׂר מִזֶּה שֶׁזָּכִיתָ בּוֹ, הַאִם הֵם יַצְלִיחוּ לְהַפְשִׁיט עֹרֹם אֶת אֶחָד מִשָּׂרַי. אַתָּה אָמַנְתָּ זָכִיתָ בְּמִילְיוֹן אֲבָל אֲנִי הִפְסַדְתִּי תִּשְׁעָה מִילְיוֹנִים עֵקֶב פַּחֲזוּתְךָ"...

הַנִּמְשָׁל מוּבָן: הָאָדָם חוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ, כִּי לַמְרוֹת אַזְהָרַת הַתּוֹרָה תָּבִיא הִתְחַבְּרוּתוֹ לָרְשָׁעִים תּוֹעֶלֶת מְרֻבָּה. מִן הָרָאוּי לוֹמַר לוֹ: אַתָּה מַבִּיט לַטָּוֹח הַקָּצָר, אֵינְךָ רוֹאֶה אֶת כָּל הַתְּמוּנָה בִּמְלֹאָהּ. אוּלָם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לוֹקַחַת גַּם אֶת 'הַצָּלָחָתְךָ הַמְּדֻמֶּה' בְּחֶשְׁבּוֹן, וְאַף עַל פִּי כֵן, מְעִידָה הִיא בְּעֵדוּת בְּרוּרָה, סוֹף דָּבָר לֹא תּוֹעֶלֶת תִּצְמַח מִמַּעֲשֶׂיךָ, אֶלָּא נֵזֶק גָּדוֹל יִגְרֹם הַדָּבָר.

הִתְרַחֲקוּת מִכְּלֵי הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַהַרְסָנִיִּים

נוֹשֵׂא הַהַרְחָקָה מִ'שָּׁכֵן רָע', מְשֻׁיָּךְ וּמְקֻשָּׁר בְּקֶשֶׁר הָדוֹק לְחוֹבַת הַהִתְרַחֲקוּת מִכְּלֵי **הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַבִּלְתִּי מְבֻקָּרִים**, מַחְשֵׁב אוֹ מַכְשִׁיר סֶלוּלָרִי ('אַיְפוֹן' וְדוֹמָיו) הַמְחֻבָּרִים לְאִינְטֶרְנֶט פָּרוּץ. הַשִּׁפְעָתָם הַהַרְסָנִית שֶׁל כְּלֵי מַשְׁחִית אֵלּוּ, אֵינָהּ מֻטֶּלֶת בְּסָפֵק, וּכְפִי שֶׁמַּתְרִיעִים גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל הַשָּׁכֵם וְהַעֲרֵב, וְאַף עַל פִּי כֵן, יֵשׁ כְּאֵלּוּ שֶׁלְּצַעֲרֵנוּ טָח עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת, הֵם אֵינָם קוֹלְטִים אֶת חֻמְרַת הַסַּכָּנָה.

כָּל פָּסוּק וּפָסוּק בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, מַטָּרָתוֹ לְלַמְּדֵנוּ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. וְאַף דִּבְרֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ וּתְחִנָּתוֹ 'הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי', מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ שֶׁפְּעָמִים הַיֵּצֶר הָרָע בָּא בְּאִצְטַלָּה שֶׁל יָדִיד שֶׁכָּל מְגַמָּתוֹ עֲבוּר תּוֹעֶלֶת לָאָדָם: **הֲלֹא הַחִבּוּר לְאִינְטֶרְנֶט יָבִיא לְךָ תּוֹעֶלֶת עִסְקִית, וּמִצָּוָה הִיא לְפַרְנֵס אֶת בֵּיתְךָ כָּרָאוּי. בְּנוֹסָף לְכָךְ, הָאִינְטֶרְנֶט יַחְכִּים אוֹתְךָ, יֵשׁ בְּתוֹכוֹ מִידָע תּוֹעַלְתִּי מֵאֵין כְּמוֹתוֹ, וְהַכֹּל בִּלְחִיצַת כַּפְתּוֹר...** יִלְחַשׁ בְּאָזְנוֹ שֶׁל הָאִישׁ. וּכְשֶׁכְּבָר יֵעָנֶה הָאֻמְלָל חַלָּשׁ הָאפִּי לְפִתּוּיָיו, וְיִרְכֹּשׁ אֶת הַמַּכְשִׁיר, הַיֵּצֶר הָרָע יוֹדֵעַ שֶׁנִּצְחוֹנוֹ מֻבְטָח, הוּא כְּבָר הִכְנִיס אֶת הָעַכְבָּר לְתוֹךְ הַמַּלְכֻּדֶת, מִ'תּוֹעֶלֶת עִסְקִית' - הַדֶּרֶךְ סְלוּלָה לְמַרְאוֹת אֲסוּרוֹת, וּמִ'מִּידָע תּוֹעַלְתִּי' - לְקְרִיאַת דֵּעוֹת כַּפְרָנִיּוֹת שֶׁל הַגְּרוּעִים בְּרִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ... **יֵשׁ לָנוּ כְּבָר 'עֹשְׁקֵי הָרָשָׁע' בְּמִלֹּא מוּבָן הַמִּלָּה, אוּלַי הוּא לָבוּשׁ עֲדַיִן כְּמוֹ יַעֲקֹב, 'כִּי צַיִד בְּפִיו', אֲבָל בְּנַפְשׁוֹ פְּנִימָה, טָמְאָה אַרְסִית מְפַעְפַּעַת, וְגִדּוּל מַמְאִיר רוּחָנִי שׁוֹלֵחַ גְּרוּרוֹת לְכָל עֵבֶר.**

יֵשׁ הַתּוֹהִים וְשׁוֹאֲלִים: הִנֵּה הֻבְאַתָּ לָנוּ דִּבְרֵי מוּסָר וְכִבּוּשִׁין בְּעִנְיָן זֶה, אֲבָל הַאִם הָאִסּוּר לְהַחֲזִיק אִינְטֶרְנֶט פָּרוּץ מְעֻגָּן בַּהֲלָכָה?

רָאוּי לָדַעַת שֶׁהַתְּשׁוּבָה לְכָךְ חִיּוּבִית בְּהֶחְלֵט, אִיתָא בַּגְּמָרָא (ב״ב נז, ב) ״וְעֹצֶם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע - אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא: זֶה שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדוֹת עַל הַכְּבִיסָה״. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: ״הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּאִיכָּא דַּרְכָא אַחֲרִיתָא, רָשָׁע הוּא!״, דְּהַיְינוּ **שֶׁגַּם הַהוֹלֵךְ בַּעֲצִימַת עֵינַיִם, אֵינוֹ מַבִּיט בִּדְבָרִים אֲסוּרִים, בְּעוֹד יֵשׁ לוֹ אֶפְשָׁרוּת לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין בָּהּ אֶפְלוּ נְפָיוֹן, נִקְרָא רָשָׁע!**

וידועות לַכֹּל תְּשׁוּבוֹתָיו בַּהֲלָכָה שֶׁל מָרָן רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זַצ״ל, בְּעִנְיַן אִסּוּר הַחְזָקַת ׳הַטֶּלְוִיזְיָה׳, שֶׁבִּזְמַנּוֹ הָיְתָה גּוֹרֵם מֶרְכָּזִי לְהֶרֶס וְקִלְקוּל בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ שֶׁכְּבָר אָמְרוּ שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְבַעֵר נֶגַע זֶה, אֲבָל עִם מוּדָעוּת נְכוֹנָה וְהַרְבֵּה סִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, יִרְאֵי ה׳ מִכָּל הָעֵדוֹת וְהַחוּגִים הִרְחִיקוּ אֶת הַטֶּלְוִיזְיָה, וְלֹא הִכְנִיסוּ תּוֹעֵבָה לְבֵיתָם, **וְעַל יְדֵי כָּךְ נִצְּלוּ, נִצְּלוּ הֵם, מִשְׁפַּחְתָּם, וְכָל זַרְעָם אַחֲרֵיהֶם.**

מָרָן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן שליט״א, מוֹנֶה אֶת הָאִסּוּרִים וְהַלְּאוִין שֶׁעוֹבֵר הַמַּחֲזִיק מַכְשִׁיר אוֹ חִבּוּר פָּרוּץ, **כִּפְסַק הֲלָכָה מְחַיֵּב**, מֵעֵבֶר לַכְּרוּזִים וְהַחֲמָרָה הָרַעְיוֹנִית שֶׁבַּדָּבָר:

א. נִקְרָא רָשָׁע, כֵּינָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ ׳דֶּרֶךְ אַחֲרִינָא׳ - יְכֹלֶת לְהַחֲזִיק אִינְטֶרְנֶט מְבֻקָּר עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל (ע״פ ב״ב נז, ב), **ב.** ״אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים״ (וַיִּקְרָא יט, ד). **ג.** ״אַל תַּשְׁכֵּן בְּאָהָלֶיךָ עַוְלָה״ (אִיּוֹב יא, יד), **ד.** ״לֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ״ (דְּבָרִים ז, כו), **ה.** ״לֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם״ (בְּמִדְבַּר טו, לט), **ו.** ״וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע״ (דְּבָרִים כג, י), **ז.** ״וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב״ (תְּהִלִּים א, א), **ח.** עוֹבֵר עַל הַסְּכָמַת רֹב גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וּפוֹרֵץ גָּדֵר שֶׁגָּדְרוּ, וּלְדַעַת ה׳חִנּוּךְ׳ יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר שֶׁל ״לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל״ (דְּבָרִים יז, יא), **ט.** מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל ״וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ״ (דְּבָרִים שָׁם). כַּמּוּבָן, כָּל זֶה מִלְּבַד הַהֶפְסֵד הָרוּחָנִי הַנּוֹרָא, שֶׁמְּאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ וְאֶת עוֹלַם זַרְעוֹ אַחֲרָיו.

׳יֵשׁ הַמְּאַבֵּד עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת׳...

אֶל שֵׁלְחָנָם שֶׁל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מַגִּיעִים סְפוּרִים מְזַעְזְעִים, עַל בָּתִּים שֶׁהִתְפָּרְקוּ, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהִתְפַּגְּרוּ, יְהוּדִים יְרֵאִים וּשְׁלֵמִים שֶׁשָּׁזְפוּ עֵינֵיהֶם בַּתּוֹעֵבוֹת הַחֲמוּרוֹת בְּיוֹתֵר בַּתּוֹרָה, וְהִגִּיעוּ לְדִיּוּטָא תַּחְתּוֹנָה. וְאוֹמְרִים מְבִינֵי דָּבָר שֶׁהַסְּפוּרִים הַיְדוּעִים בַּצִּבּוּר, **הִנָּם כְּאֵין וְכְאֶפֶס לְעֻמַּת הַמְּצִיאוּת הַמָּרָה**, כַּמָּה חֲלָלִים וַהֲרוּגִים הִפִּיל נֶגַע הָאִינְטֶרְנֶט. כַּמָּה אֲנָשִׁים נִטְמְאוּ בְּלִבָּם פְּנִימָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁהֵם לְבוּשִׁים כַּחֲרֵדִים - אֵינָם מְדַקְדְּקִים בַּהֲלָכָה וּבָזִים לְדַעַת גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, ה׳ יְרַחֵם יִשְׁמֹר וְיַצִּיל.

עַל פִּי דַּעַת פּוֹסְקֵי הַהֲלָכָה, הַמַּחֲזִיק מַכְשִׁיר פָּרוּץ, אֲפִלּוּ אִם לְבוּשׁוֹ כַּחֲרֵדִי, הֲרֵי הוּא גָּרוּעַ יוֹתֵר מִמְּחַלְּלֵי שַׁבָּת וְאוֹכְלֵי טְרֵפוֹת ר״ל. וְחָל אִסּוּר לְצָרֵף אוֹתוֹ לְמִנְיָן אוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ שְׁלִיחַ צִבּוּר אוֹ לְצָרֵף אוֹתוֹ לְעֵדוּת. אָכֵן בִּמְקוֹמוֹת מְסֻיָּמִים, כְּדֵי לֹא לִדְחוֹת אֲנָשִׁים אֵלּוּ לַחֲלוּטִין, וְלָתֵת לָהֶם אֶת הָאֶפְשָׁרוּת אוּלַי יָשׁוּבוּ, אִם מַעֲלִים בְּאַקְרַאי שְׁלִיחַ צִבּוּר הַמַּחֲזִיק מַכְשִׁיר פָּרוּץ, עָדִיף שֶׁלֹּא לִמְחוֹת וּלְעַכֵּב בְּחֹזֶק יָד. [כַּמּוּבָן אִם אֵין יָדוּעַ שֶׁהוּא נִכְשָׁל בּוֹ ר״ל]. וְכֵן נִשְׁאַל הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן שליט״א בְּיַחַס לִבְנֵי חו״ל, וּפָסַק שֶׁהֱיוֹת וּבְחו״ל יְהוּדִים רַבִּים אֵינָם מוּדָעִים לְגֹדֶל וְחֻמְרַת הָאִסּוּר, שַׁיָּךְ לְהַתִּיר לְהַעֲלוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר מַחֲזִיק מַכְשִׁיר פָּרוּץ בְּאַקְרַאי, אִם אֵין חַזָּן אַחֵר. וּבַד בְּבַד לְהַסְבִּיר לוֹ אֶת חֻמְרַת הָעִנְיָן מִכָּאן וּלְהַבָּא.

וְסִפֵּר מָרָן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן שליט״א, שֶׁכַּאֲשֶׁר נִתְבַּקֵּשׁ לִישָׁא דְּבָרִים בְּכֶנֶס דַּיָּנִים, לְאַחַר שֶׁנִּבְחַר כְּרַב רָאשִׁי לְיִשְׂרָאֵל, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְרִיעַ עָלָיו הָיָה עִנְיַן הַמַּכְשִׁירִים הַפְּרוּצִים, לֹא מִבַּעְיָא בְּיַחַס לַדַּיָּנִים עַצְמָם, אֵין שׁוּם

ה. עַיֵּן שׁוּ״ת יַבִּיעַ אוֹמֵר ח״ו סִי׳ יב, וְשׁוּ״ת יְחַוֶּה דַּעַת ח״ד סִי׳ ז׳. וְכֵן בְּיַלְקוּט יוֹסֵף ח״א עמ׳ קכו, וּבְיִתֵּר הָרִחָבָה בְּחֵלֶק כְּבוֹד או״א עמ׳ שמח (מֵהֲדוּרַת תשס״ה).

צַד וַהֲוָה אֲמִינָא שֶׁיְּחַזְּיקוּ חָלִילָה מַכְשִׁיר פָּרוּץ, אֶלָּא אֲפִלּוּ הָעוֹזְרִים וְהַמְזַכִּירִים, כָּל הָעוֹבְדִים שֶׁמְּסָבִיב, יֵשׁ לְהַקְפִּיד שֶׁיְּשַׁמְּשׁוּ דֶּגְמָא כְּמְיַצְּגִים אֶת הַמּוֹסָד הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר הֵם אֲמוּנִים עַל תְּפִעוּלוֹ, וְלֹא יֹאחֲזוּ בִּידֵיהֶם מַכְשִׁירִים מְתֹעָבִים שֶׁכָּאֵלּוּ.

לְכָל צָרָךְ - יֵשׁ פִּתְרוֹן כָּשֵׁר!

יֵשׁ הַטּוֹעֲנִים: אִי אֶפְשָׁר בָּעִדָּן שֶׁלָּנוּ לְהִסְתַּדֵּר לְלֹא אִינְטֶרְנֶט, מִשְׂרָדֵי מֶמְשָׁלָה, בַּנְקִים, הַכֹּל פּוֹעֵל בַּמְּצִיאוּת הַמְקֻוָּנֶת. אָכֵן גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מוֹדָעִים לַמַּצָּב, מְאוֹרֵי הַדּוֹר אֵינָם אֲטוּמִים לַמִּתְרַחֵשׁ בְּדוֹר 'עִקְבְתָא דִּמְשִׁיחָא', וְלָכֵן יָצְרוּ 'אִינְטֶרְנֶט מְבֻקָּר', שֶׁיֵּשׁ הֶתֵּר בְּמָקוֹם צֹרֶךְ פַּרְנָסָה בִּלְבַד (!) לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, כַּמּוּבָן בְּהַדְגָּשָׁה עַל חִבּוּר **מְבֻקָּר עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל**, לֹא כָּל מִינֵי טֶלֶפוֹנִים הַ'מְבֻקָּרִים' עַל יְדֵי חֲנֻיּוֹת סְלוּלָר לְמִינֵיהֶם, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כְּנִיסָה לַאֲתָרֵי תִּקְשֹׁרֶת מְלֵאֵי לָשׁוֹן הָרָע וּקְרִירוּת שֶׁל קְדֻשָּׁה, וְגַם הַסִּנּוּן אֵינוֹ הֶרְמֶטִי בְּמַאַת הָאֲחוּזִים, אֶלָּא **סִנּוּן הַמְבֻקָּר וּמְאֻשָּׁר עַל יְדֵי וַעֲדוֹת הַתִּקְשֹׁרֶת** שֶׁל **גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל** בִּלְבַד.

וְגַם בְּיַחַס לְאִינְטֶרְנֶט מְסֻנָּן, הֲרֵי הוּא מֻתָּר אַךְ רַק לְמִי שֶׁיֵּשׁ צֹרֶךְ בּוֹ, זָקוּק לוֹ לְצָרְכֵי עֲבוֹדָה בִּלְבַד, אוּלָם מִי שֶׁאֵין לוֹ צֹרֶךְ, כְּמוֹ בַּחוּרִים צְעִירִים שֶׁעִסּוּקָם בַּתּוֹרָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, **אַל יִתְקָרְבוּ בִּכְלָל לְעִנְיָנִים אֵלּוּ**. וּמָרָן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זַצַ"ל, הֵעִיד עַל עַצְמוֹ פַּעַם בְּשִׂיחָה לְבַחוּרִים, כִּי עַד גִּיל שְׁלוֹשִׁים לֹא הֶחֱזִיק שָׁעוֹן בִּכְלָל, וְרַק כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְשַׁמֵּשׁ בְּרַבָּנוּת מִצְרַיִם, וְנִקְבַּע לוֹ לִמְסֹר שְׁנֵי שִׁעוּרִים בָּזֶה אַחַר זֶה, הֻכְרַח לָדַעַת אֵימָתַי מְסַתַּיֵּם הַשִּׁעוּר הָרִאשׁוֹן וּמַתְחִיל הַשִּׁעוּר הַשֵּׁנִי, וְרַק אָז רָאָה לְנָכוֹן לְהַחֲזִיק שָׁעוֹן.

אָמְנָם קָשֶׁה בְּדוֹר יָתוֹם כְּדוֹרֵנוּ לְדָרֹשׁ מִבַּחוּרִים שֶׁיִּהְיוּ שְׁקוּעִים בַּתּוֹרָה כָּל שָׁעוֹת הַיְמָמָה, עַד שֶׁלֹּא יִרְאוּ צֹרֶךְ בְּהַחְזָקַת שָׁעוֹן, אֲבָל כְּלֵי הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַמְסִיטִים אֶת הַמֹּחַ מֵהַלִּמּוּד, מְאַבְּדִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה, רָאוּי לְהִתְרַחֵק מֵהֶם. מַה גַּם שֶׁרְתִיחַת דַּם הַנְּעוּרִים מְסֻכֶּנֶת מְאֹד, וְרֶגֶשׁ הָאַחֲרָיוּת הָעַצְמִית עֲדַיִן אֵינוֹ בָּשֵׁל לַחֲלוּטִין, וּמֵהֶתֵּר יַגִּיעוּ לְאִסּוּר ח"ו. וְלָכֵן יֵשׁ לְהַזְהִיר וּלְהַרְחִיק בִּפְרָט אֶת נְעָרֵינוּ שֶׁיִּהְיוּ מֻדָּרִים מִכָּל הָעִנְיָן, וְלֹא יִגְּעוּ בָּזֶה כְּלָל.

וִיהִי רָצוֹן שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יַעֲרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם, יַשְׁכִּין שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ, שֶׁכֵּן הָאִינְטֶרְנֶט הַפָּרוּץ מַרְחִיק אֶת הַשְּׁכִינָה, מִן הָעָם בְּאֹפֶן כְּלָלִי, וּמִן הַבַּיִת בְּאֹפֶן פְּרָטִי, כַּנֶּאֱמַר "וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ", וְעַל יְדֵי שֶׁנִּתְחַזֵּק וּנְחַזֵּק אֲחֵרִים, נָבִיא לִידֵי כָּךְ שֶׁיָּבִינוּ אֶת חֶמְרַת הָעִנְיָן וְיַשְׁלִיכוּ אֶת אֱלִילֵי הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַטְּמֵאָה מִידֵיהֶם וּמִבֵּיתָם - אֲזַי נִזְכֶּה שֶׁהַשְּׁכִינָה תִּשְׁרֶה עָלֵינוּ, וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל דָּבָר רָע, צַעַר וְצוּקָה, פֶּרֶץ וּצְוָחָה בִּרְחוֹבוֹתֵינוּ, אָמֵן וְאָמֵן!

לה"ו בינ"ו עמ"י עש"ו

בשורה טובה
לאוהבי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אֲשִׂיחָה בְּחֻקֶּיךָ"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיך באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א
מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך
משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים
וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם
ניתן להקדיש פרשיות
לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

לקבלת גיליונות אלו חינם
יש לשלוח בקשה למייל:
toraoren@gmail.com

א.י.ש. אשדוד 052-7627127

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0509013000 ,0506491414

שותפים להקים
מקום לה' משכנות ל'אביר יעקב'

אי"ה רוצים להתחיל בבניית בית כנסת
ובית מדרש יגדיל תורה
ומקוה טהרה לנשים ולגברים
ברחוב שמשון עמיצור בשכונת רמות בבאר שבע

רוצים לשתף 840 חברים שישתתפו בס"ך של תרומה בשם 'יעקב'
מו"ז רבי יעקב אביחצירא זיע"א
סה"כ 'יעקב' 182 ש"ח כפול 36 חודשים

דרך הקישור של נדרים פלוס מקבלים החזר מס לפי סעיף 46
וקבלה דיגיטלית למייל
בטלפון 03-7630585 שלוחה 9219

מי שיהיה שותף
יזכה בספר חדש
יגדיל תורה בהלכה
שבת כרך א'

ערוץ יגדיל

או בסריקה

לפרטים: 0548410379

לפרטי הפקדה לחשבון בנק מזרחי סניף 426 מ.ח 371407 ע"ש יגדיל תורה